

ÜLIÕPILASLEHT

HÕIMUNUMBER

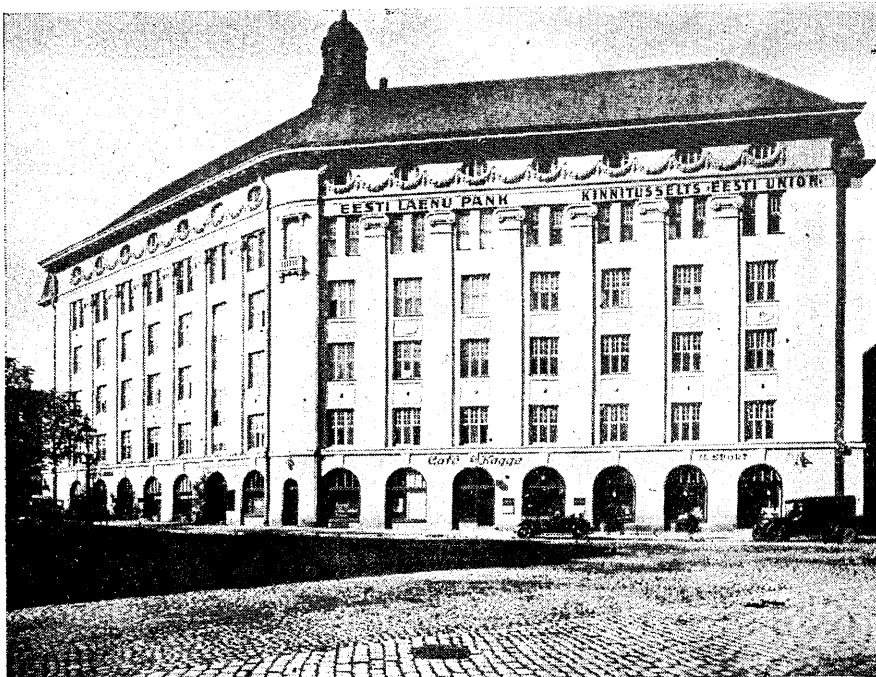
ME-EESTI

ÜLIÕPILAS-

PÄEVA-

DEKS

EESTI LAENU PANGA ja KINNITUS A./S. EESTI UNION'i ruumid
TALLINNAS, S. KARJA Nr. 18.
 OMAS MAJAS.

**EESTI
 LAENU
 PANK**

**KINNITUS
 SELTS
 EESTI UNION**

**VANEMAI D EESTI
 RAHAASUTISI**
 (ASUT. 1909. A.)

TALLINNAS

toimetab

TULE

Diskonteerib veksleid
 Võtab raha hoiule
 Toimetab kõiki pan-
 ga talitusi.

VEO—AUTO—KLAASI—VALGUSE

ELU

KAPITALI—LASTE—KAASAVARA
 ÖPPERAHA

KINNITUSI.

L
I
V
O
N
I
A

ÕLU
MÕDU
LIMONAD

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

Iga tudeng nõuab ainult
EESTI ÕLUT.

Tehase saadused tuntud kõrges
hääduces!

Likööri ja napsivabrik

O.-ü., „EMLO“

ASUT. 1920. Tallinn, Pikk 17. ASUT. 1920.
Börsikelder. Tel. 431-08.

Tartu ladu: Riia t. 22 a, tel. 13-65; ainult engros müük.

KONJAK:

Vieux / Très vieux / Extra très vieux.

LIKÖÖRID:

*Curacao / Crème d'Orange / Cherry
Brandi jne.*

NAPSID:

Kümmel / Subrovka / Vodka jne.

Saadaval igas veinikaupl. ja restoraanis.

KAUBA PANK A.-S. Tartus

SUURTURG NR. 12, OMAS MAJAS.

Asutatud 1905. aastal.

Telefonid nr. 9 ja 209.

Kinnitusosak. nr. 183.

*

Põhikapital

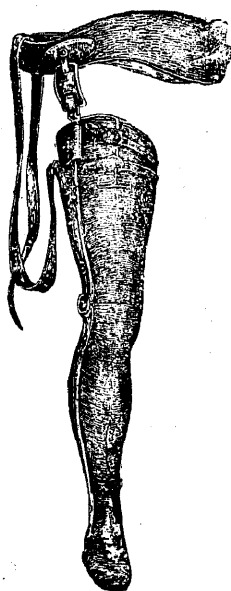
Kr. 200.000.—

Eri- ja tagavarakapitalid üle 148.000.—

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

KINNITUS A.-S. EESTI LLOYDI PEAGENTUUR.

Juhatus.

Kuldauraha
Tartus 1913. a.

Kuldauraha
Tallinnas, 1922. a.

Esimesed auhinnad
arstiteaduslikkudel näitustel
Tartus 1921. ja 1926. a.

G. Saks

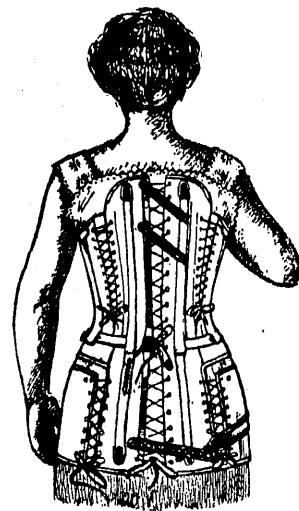
Tartus, Riia t. 39.

Kõnetraat 612.

**Vanem ja täielikum ortopee-
diline ja arstiriistade tööstus
Eestis.**

(Asutatud 1907. a.)

(Asutatud 1907. a.)

Valmistame otstarbekohaseid ja vastupidavaid proteese, nagu: kunstjalgu, -käsi, tugi-
aparaate vigastele jalgadele, korsette selgrookõverduste ravitsemiseks, kubemerihtmu,
kehasidemeid jne. Tehniliselt hästi passiv töö. Hinnad võrdlemata odavad.

Tallinnas võtab tellimisi vastu ja annab seletusi Dr. Julius Prisko, Niguliste 16.

TARTUS,
Küütri tn. 3
(Rüütli tn. nurgal)

R. NAPP

TARTUS,
Küüri tn. 3
(Rüütli tn. nurgal)

Eeskujulik ja odavam I järgu juuksetööstuseäri.

Daamide ja härrade jaoskond.

Daamid

Teie poisipea
lõigatakse
pestakse
vormitakse ja
onduleeritakse.

Härrad

Teie juuksed
lõigatakse
pestakse
onduleeritakse
ja aetakse habet.

HINNAD:

Juukselõik. härradele 35 snt.
Habemeajamine 15—20 „
Habemeajamise juu-
res kaela puhastam. 5 „
Moodsa poisipea lõi-
kamine 35 „
Lokkim. daamid. 35-50 „
Manicure 75 „
Kulmude ja ripsmete
värvimine 50 „

Äris töötavad ainult esimese järgu valitud parimad töötajad. / Juukseid palutakse lõigata lasta äripäevadel, et hoida ära suurt tungi laupäevadel. / Eeskujulik puhtus. / Hinnad võistlemata. / Jootraha ei võeta. / Jäate tööga täiesti rahule. / Soovitage ka teistele. / On põhjust nurisemiseks—өлge peremehele.

Kõige austusega: **Coiffeur R. NAPP**
Diplomeeritud juuksetööstuse meister.

Külastage.

Tartus, Küütri tän. 3.

Külastage.

Täieline revolutsioon tubakaturul

Enne paberossid I sort 25 tükki 25 senti

Nüüd paberossid I sorti

„Savoy“ ja „India“
25 tükki ainult 20 senti.

Suitsetajad! Teil on nüüd võimalus head suitsu nautida ja sealjuures tublisti raha kokku hoida.

Saada igalpool.

Tubakatehased A.-s. „Sirena“ ja „Tubak“.

EESTI KOMMERTS PANK

PEAPANK:

Tallinnas, Suur Karja tän. 7.

OSAKONNAD:

**Haapsalus, Narvas, Pärnus, Petseris, Tartus,
Valgas, Viljandis.**

Telegr. address: — „KOMPA“.

Sissemakstud põhikapital Kr. 1.400.000.—

Toimetab kõiki pangaooperatsioone

G. BIRK'i

auruvärvimise ja keemilise
puhastamise tööstus

Asutatud 1820. a.

Tallinn, Maakri 73. Telef. 309-18.

**Värvimine,
vanutamine,
sheerimine,
dekateerimine,
apreterimine ja
pleekimine.**

Ülikondade, kleitide, palitute, siidiriiete jne. keemiline puhastamine.
Pressimine Ameerika Hoffman's meetodi masinal.

Le Locle Schveiz

Asutatud 1826. a.

A./S.

H-y Moser & Co

Tallinn, Pikk 19. Telef. 22-67.

*

Soovitab rikkalikumas valikus
tasku- ja käeuurisid
maailmakuulsast H-y Moser & Co
vabrikust Le Locle Schveiz.

*

**Seina-, laua- ja äratuskel-
lasid, kette ja käevõrusid,**
kuld- ja plaqué.

*

Parimat Rootsi kristalli.

VÄRSKE JA LÕBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult
siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

» **KILUD ja SPROTID** «

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. / / Nõudke igalt poolt.

*

Pealadu: E. T. K.

TALLINN, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskkühisus)

HARULADU:

Tartus, Maarjamõisa tän. 21.

TALLINNA

LINNAPANK

TALLINN, MUNDI TÄN. 2.

Telefonid (2)19-30, (20)3-13, 428-39, aidad (20)7-48.
Telegrammide aadress: „LINNAPANK“.

VÕTAB RAHA HOIULE

ja maksab hoiusummade pealt kuni 8% a.

*

Toimetab kõiki pangaoperatsioone
sise- ja välismaal.

*

Võtab kaupa oma aitadesse hoiule
ja annab nende vastu laenusid.

INGLISE- KALEVI- JA
MANUFAKTUURÄRI

HERMANN FRIEDMANN

(Endine S. Paley)

TALLINN, VIRU 23. TELEF. 214-04.

*

Soovitab suures valikus kvaliteetkaupu õig-
laste hindadega:

ÜLIKONNA-,
SMOKINGI-, FRAKI-,
PÜKSI- ja PALITURIIDEID.
DAAMIDELE MANTLI-, KOSTÜÜMI-,
SIIDI-, VILLASEID KLEIDI-
ja PESURIIDEID.

*

Üliõpilastele hinnaalandus.

Sukki, Pitse,
 Lastesukki, Paelu,
 Sokke, Laudlinu,
 Trikood, Spordi
 ülikondi

Siidi, poolsiidi ja villaseid
 KLEIDI-, PESU- ja
 VOODRIRIIDEID

Serge, Crépe sa-
 Crépeline, tin,
 Rips, Dekoratsi-
 Taft, ooni riie,
 Schoti taft, Mööbli riie,
 Crépe de Velantini,
 chine, Milanaise jne.

KAUBAD VARUSTATUD
 VABRIKU MÄRGIGA JA
 SAADAVAL ÜLE MAA.

OSKAR KILGAS

TALLINN, VOLTA 3.

A.-S. „Royal - Filmi“
 kino-teater

„GLORIA-PALACE“

Tallinnas.

Parimad filmid.
 Mugavad ruumid.

*Parimad pabe-
 rossid Eestis*

AINO

20 tk. — 35 snt.

A/S. „ASTORA“.

74.
aastakäik

„POSTIMEES“

74.
aastakäik

„Postimees“ on vanem suurajaleht Eestis. Sisult värske ja päevauudisterikas. Kaunistatud hulga piltidega sise- ja välismailt. Ilmub mitmevärvilise trüki trükitehnika viimase sõnana.

Kes kord hakanud „Postimeest“ lugema, on temaga kokku kasvanud ja tunneb tema järgi vajadust alati! Ei võõrdu temast kunagi.

„Postimehe“ toimetuse koosseis koosneb kõrgema haridusega kvalifitseeritud jõududest, kes töötavad Jaan Tõnissoni tegelikul juhtimisel.

„Maamees“

värvitrüki ainuke omalaadiline uudse majapidamise erapooletu nädalaleht.

„Sädemed“

on ainuke eesti ilukirjanduslik pilkeleht. Ilmub suurend. kujul, värvitrükis 1 k. kuus.

„Lasteleht“

on pildirikas, huvitava sisuga värvitr. ilmuv Eesti kuukiri lastele.

„Tervis“

on üldiselt tunnustatud rahvalik tervishoiu ajakiri.

Trükikoda / Tsinkograafia / Suurköitekoda

on oma uue sisseseade ja täiuslikumate masinate juures suuremaid ja moodsamaid omal alal. Valmistavad igasuguseid töid kiirelt ja korralikult. Tehniliste uuenduste tõttu hinnad võistluseta!

Toimetuse, Tartus — Jaani t. 11/13.

Tallinnas, Vene tän. 1.

Töökodad, peakontor — Tartus, Jaani t. 11/13, tel. 80. Tallinnas, Vene t. 1, tel. 16-11

Raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplus

Tartus, Suurturg 16. Telef. 2-50.

Vanem täielik Eesti raamatukauplus. Järjekindel äri edasiarendamine koos uuemate nõuetega on hoidnud ja hoiab „Postimehe“ raamatukaupluse nõuete kõrgusel tasapinnal. Täielik valik raamatuid, kirjutusmaterjale ainult tuntud vabrikutest ja oma töökodadest. Müük üksikult ja hulgaviisi. Soodsam ostukoht kõigile.

EESTI LAENU- & HOIU-ÜHISUS TARTUS.

ASUTATUD 1902. A.

ESIMENE EESTI ÜHISPANK

ASUTATUD 1902. A.

Võtab raha hoiule ja annab laenusid.

Ostab ja müüb välisraha.

Čekid Soome, Läti, Rootsi, Inglise, Saksa, Prantsuse, Ameerika ja Helveetsia valutas. ::

Kodumaal ühendused kõigis kohtades teiste krediitasutistega.

Kõik pangaoperatsioonid.

Uuemate nõuete järele kindel varakammer. Koduseks rahahoidmiseks ilusad hoiukarbid.

Tähtsamate arvete seis 1. sept. 1930. a.

Omakapitalid	Kr. 422.300.—
Hoiusummad	Kr. 3.185.789.—
Laenud	Kr. 3.274.200.—
Liikmete lisavastutus	Kr. 824.600.—
Bilans	Kr. 4.990.433.—

Agentuurid: Kindlustusselts „EESTI“.
Esimene Eesti Kinnituse Selts „EKS“.

Igale Tartus
viibivale vilistlasele ja üliõpilasele on äsja avatud:

Jaani t. 16

(Rackoja taga)
Tel. 10-54.

„SALVE“

**Esimese järgu kohvik
oma kondiitri-äriga**

Jaani t. 16

(Rackoja taga)
Tel. 10-54.

Kõige mugavam koosviibimise koht!

Muusika: k. 12—1; 5—8.

Igal ajal saadaval suurimas valikus igasuguseid kondiitrikaupu Tel-
limised, soovi korral kättetoimetamisega, täidetakse täpselt ja kiirelt.

Suurima lugupidamisega: *Nieländer & Treffner.*

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter,

ning keedetud môdu, limonad, sooda, selters -
tuntud headuses.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄ'ALEKANDJA

Akadeemilise Hõimuklubi 10-nda aastapäeva puhuks.

Jällegi üks meie akadeemiliste eriühingute pioneere on jõudnud meie oludes auväärsele kümneaastasele juubelipäevale: Akadeemiline Hõimuklubi, Eesti iseseisvuse algaastate akadeemilise nooruse aatavaimustuse iseloomustavamaid märke, peab vaikeses töömeeleolus neil päevil oma kümneaastast sünnipäeva. 29. oktoobril 1920 pidas Soome-Eesti Üliõpilasklubi oma esimest koosolekut üliõpilasselts „Ühenduse“ ruumes Lille tänaval 23 akadeemilise kodaniku (neist 8 ülikooliõpetajat) osavõtul, praegusel momendil kuulub Üliõpilasmaja kolmandal korral elutseva Akadeemilise Hõimuklubi, tookordse vähemhõudliku üliõpilasklubi järeltulija, peresse kolmveerandsada nime väga mitmekesisest eesti akadeemilisest ringkonnast. Algselt kitsas isikute-ring on nii siis aru- lisel märgatavasti laienenud, veel enam aga on avardunud aastate jooksul see tegevusring, mille Soome-Eesti Üliõpilasklubi enesele algpäevil sihiks seadis. Ja Hõimuklubile käesoleval momendil li- giseisjad teavad, kuidas klubi fe- gevusel eriti viimasel ajal tugev- tung on olnud ikka laiemale haarduda ja kuidas selle tungi võimistumine eriti kõige viimasel ajal meie üliõpilaskonnas lõkkele läd- vaid tugevaid Eesti-Soome suhete- sõlminguid silmas pidades näikse

lubavat üha jätkuda ja jätkuda. Võime julged olla, et üliõpilasnoor- soo hõimumeelsuse tänise tasa- pinna edasi kestes või võimalikult veel tõusteski Hõimuklubi tegevus- pinge pole saaoutanud kaugeltki oma haripunkti, vaid klubi tege- vusele peaks selle järgi tohtima ennustada suuri eelseisvaid tõusu- aegu. Loomulikult nii siis, kui tahame heita pilgu Hõimuklubi möödunud esimesele aastakümnele, pole mõ- tet seda teha viimse üksikasjalik- kusega, nagu annaksime lõpliku ülevaate surmale läheneva rauga elutööst, millele enne hingekella- helinat enam midagi nimetamis- väärset pole juurde tulemas. Ko- guni vahest ei sobikski juubelimee- leolule hakata täpselt loendama arve ja tühjendavalt nimetama isi- kuid, kes seda kümneaastast aja- lugu koos on olnud loomas. Kuid tähtsamaid niite Hõimuklubi areng- käigus tagantjäreli põgusalt jälgida tunnukse olevat sund ja tarve juba sellekski, et leida julgustust, õigus- tust ja tugipunkte eelseisvate aas- tate hõimutööriühikutele. Meie kirevalt ja pisirühmaliselt organi- seerunud üliõpilaskonnas on pea- legi kõige veerevamalgi kivil, kõige elavamaltki tegutseval koondisel hädaoht jääda mõnele silmale mär- kamatuks, ega siis enese meelde- tuleamine, enese hetkelinegi päe- vakangelaseks nihutamine tohiks

olla keeldud Hõimuklubile.

Soome-Eesti Üliõpilasklubi sihid olid selgejoonelised ja piiratud üht- lasi: „1) praktiline soome keele õppimine, milleks vaja korraldada kooskäimisi, teeõhtuid, lauluharju- tusi ja lugeda kirjandust . . . ; 2) tutvunemine Soomega ja seks korraldatavad koosolekud efektan- netega; 3) läbikäimine Helsingi klubiga kirjalikult ja vastastikused reisid.“ Niisuguse kokkuvõetliku intiimklubi tegevuskava esitab al- guskoosolekul tookordne üliõp. Harri Moora, klubi esimene sekre- tär ja asutajaliikmete-allkirjade koguja ülikooli auditooriumes, ja selles suunas tegevus esialgu are- neski. Käidi koos intiimses ringis, mille märgatava osa moodustasid soomlased-õppejõud ülikoolis (pro- fessorid Kettunen, Tallgren, Väisälä, Granö, Cederberg, Teräsvoori, proua H. Kettunen) oma õpilastega, mõnikord koguni erakorriterites (näit. prof. Kettunen'i ja klubi esimese juhataja prl. Ann Tamme kodus). Ettekanded olid nooremate klubiliikmete kasu sil- mas pidades sageli soomekeelsed, kindladekreediliste koduõpingute teel õpiti soome laulusõnu ajavee- telise ühislaulu arendamiseks, refe- reeriti Soome kirjandust, peeti esitusi Soome maast ja soome rahvast, eriti üliõpilastest jne. Koosolekud olid alguses mõnikord

iga nädal, lõppesid enamasti ühise teelauaga.

Neid Soome-Õesti üliõpilasklubi idüllilisi alguspäevi võrreldes sama organisatsiooni, Akadeemilise Hõimuklubi, tänapäevaga tahaks uskuda, et on möödunud hoopis enam kui kümme aastat. Loomulikult nagu akadeemilises org-is ikka on Hõimuklubis tegelaste pere olnud kaunis vahelduv, sellega selletub mõnigi asi; liikmetepere suures ja tegevuski kordkorralt sellele vastavalt avardas. Tähelepandavaks arengusambaks on klubi tegevuses 1923. aasta märtsikuu, mil — kui mälu ei eksi, Helsingi sotsarklubi ettepanekul — endine kitsas Soome-Õesti Üliõpilasklubi nimetus vahetati avarama Akadeemilise Hõimuklubi nime vastu. See polnud vaid paljas nimemuutus, sellega ühtlasi tõmmati klubi tegevuspiirkonda kogu soomeugri hõimkond. Mõnelt poolt kardeti algusest peale selle määratu tegevusala laienemisega klubi tegevuse pinnapealistumist, eriti Soome-Õesti suhete arendamise loidumist. Ja seda kindlasti võiski varsti märgata. Soome keele harrastamine klubis on sest ajast peale tunduvat langenu, loomulikult ka klubi ettekandedest liitpeale märgatav osa kandus üle teiste hõimude (eriti ungarlaste) osale. Soomega sidemetepidamine sai eriti suure hoobi veel sellega, et soome õppejõud Tartu Ülikoolist oma kodumaa teenistusse tagasi siirdusid (nii professorid Granö, Väisälä, Teräsvoori, Kettunen, Tallgren, Hiltjemi ja dots. Manninen) ja klubi nii kaotas oma tegevaima liikmesfikuosa, vastutasuks saades ainult ühe uue abijõu prof. E. Kuusi isikus, kelle kõrvale nüüd endisist soomepoolseist energilisist tegelasist on jäänud vaid pr. Suits. Klubi aastakümne tegevuse teisel poolel on sellest jõukaotusest tingitult mõnigi kord tundunud väsimuse ja kriisi fundemärke, mis end tunda andsid eriti 1928/9 tegevusaastal. Kuid Ungariga kontaktipidamise suhtes on Hõimuklubil just viimaseil aastail olnud õnne, eriti ungari keele lektori dr. E. Viranyi innukalt andudes klubi tegevusele (pikemat aega juhatuses, esimees 1927/8 tegevusaastal) ja

prof. S. Csekey (esimees 1928/9) kõigiti toetades Hõimuklubi oma kaasabiga. Mõõdunud semestril (1929/30) õnnestus klubil saada noori värskaid jõude oma tegelaste ridadesse (mainitagu eriti energilist sekretäri J. Tõnissoni), nii et tööhoog ja -vaimustus sai suurt lisa ning Hõimuklubi teise tegevusaastakümne lävele asudes võib õigustusega tunda end ajutisest kriisist täiesti ülepääsenuna ja julgelt oma tuleviku ülesandele vastu läheb kindlas usus, et idealistlik akadeemiline noorsugu oma praeguses hõimumeelsuse-tõusus eriti veel hindab Akad. Hõimukiubi saavutusi ja püüdeid ning klubile ohtralt lubab oma kaastööd ja kaastunnet.

Kuid Akadeemilise Hõimuklubi tänise töö saavutisi on lugejal eeldule toetudes õigus tõsiselt pärida. Ja klubi juubelikirjutise kirjutaja ei tohi neist muidugi ka mitte täiesti vaikida. Hõimuklubi kuulub nende väheste akadeemiliste ühingute hulka, mille tegevusest ajakirjanduski üht ja teist mõnikord on kuulutanud, mis nii siis mõnes omas eluavaldues on laiemalegi publikule tuntud. Infiimsest, väikesest üliõpilasklubist on arenenud välja kuigi mitte välimuseldasa hiiglane, siis ikkagi meie ülemalises hõimutõos tegur, mida tuntakse mitte ainult nime- vaid ka tegupidi ja mis oma suhtelisest väiksusest hoolimata ka oma sisemises elus pole nii vaikne nagu pealt näikse, vaid heitleb ja õitleb probleemide, meie oludes vahest päris gigantsetegi, keerises.

Viimase aja tegevusest Hõimuklubi tänapäevaprobleemidest saame lakoonilise, ent selge ülevaate 1929/30 tegevusaasta kohta sekretäri poolt koostatud aruandest. „Asjaajamiskoosolekuid peetud 6, keskmiselt osavõtjaid 25 isikut. Ettekandekoosolekuid peetud 8, keskmiselt osavõtjaid üle 50 is. Referaate peetud 15, seekõrval pandud erilist rõhku muusikalistele ettekannetele. Tähtsamatest õhtutest võiks mainida Soome ja Ungari rahvuspühade mälestamist, Kalevala-õhtut, vaidluskoosolekut hõimuliikumise üle, Ungari kultuuri õhtut jne. Ka on peetud traditsioonilist pikku-joulut, kuigi üldiselt klubi intiimjoont vähem on harras-

atud. — Välisürituste all tuleks nimetada eriti liivi lastele jõulukinkide kogumist (üle 30.000 senti väärtuses) ja jõulupuude korraldamist Liivi rannikul Hõimuklubi saadikute poolt; soome keeleõpetuse teostamise küsimuse eesti koolides on Hõimuklubi algatusel kaalumisele võetud; laiemate üliõpilasklubi kaasatõmbamiseks asutati sel kevadel Hõimuklubi juurde Üliõpilaste Hõimuesindus, kust seni on osa võtnud ligi 20 organisatsiooni“.

Kuid see on vaid Hõimuklubi hetkepale, momendipilt. Klubi kümneaastase tegevuse juhtniite peame siiski veel lühidalt eraldi harutama, et saada tõetruu käsitus selle organisatsiooni püüdeist, ideestikust ja saavutustist.

Tuletagem meelde momente Hõimuklubi tegevusest üliõpilaskonnas, kuhu tema kui üliõpilaskoondise tegevus esmajoones kuulub. Juba hõimuliselise ettekanded üksi on peetud vahest umbkaudselt võetuna vähemalt poolteistsada. Kuid selles ongi ju sageli tehtud Hõimuklubile etteheiteid, et tema oleval oma koosolekute-eluga liialt teoreetiline ja eluõõras. Kuid mõõngem, et need ettekanded, väga suurel määral ülikooli õppejõudude ja vanemate akadeemiliste kodanikkude poolt peetuina, fihti päevalehtedeski jälgituina, on siiski salgamatult kümne aasta jooksul meie hõimuliikumise põhiideid tunduvat selgitanud. Mõningaid tagasitõmbusemomente arvestamata võib siiski vist õigusega väita, et Hõimuklubi ideelise ja ka välise tegevuse suhtes on olnud tänini aktiivseim omaalaline ühing kogu maal. Kuid ka tegelikkude hõimuhete sõlmimise alal, millisel harilikult pole viisiks olnud Hõimuklubi eriti kõrgelt hinnata, on klubi enda teada ajanud põhjapanevaid vagusid. Klubis on väliskülalistena peatunud terve rida nimekaid hõimuospru alates riigimeeste, teadlaste ja kirjanikkudega ning lõpetades hõimuüliõpilaskondade silmapaistvate tegelastega (härrad ministrid Jungert, Holsti, Snellman, dr. B. Vikar, Soome naisluuletaja Oneroa, pr. dr. Haavio, pr. ja hra Siikaniemi, mag. Helanen ja paljud teised). Üliõpilaste suvekohta-

Hõimuklubi juhatus 1929.—1930. a.

de-vahetus, mis nüüd on läinud üle Üliõpilaskonna Välisloimekonnale, oli algselt mifu aastat puhtalt Tartu ja Helsingi hõimuklubide omavaheline korraldus. Seni kui meie Üliõpilaskonna korraldus polnud stabiliseerunud veel praegu seni, oli hõimuüliõpilaskondade ekskursioonide vastuvõtt peamiselt Hõimuklubi korraldada (näit. soome üliõpilaslauljate külaskäik mais 1921). Praeguste iga aastaste Eesti-Soome üliõpilaspäevade eelkäijaks tuleb lugeda Helsingi ja Tartu Hõimuklubide vastastikuseid ekskursioone, milledest ka üliõpilased väljastpoolt klubisid osa võtsid (soomlased Tartus maikuu 1922, tartlased Soomes 1923. a. sügisel). Ja üliõpilaspäevade kindla traditsiooni kujunedes on Hõimuklubi osa nendes jäänud edasigi tunduvas sellega, et päevade ametlikkude esindajate koosolekuid on Hõimuklubi seisukohad üldiselt tunnustamist ja arvestamist leidnud. Vastavalt muidugi ka nende otsuste Eesti-poolsel teostamisel on klubil alati tulnud koos Üliõpilaskonnaga teostada. Üliõpilaskonna hõimuhuvilised intiiorganisatsioonid on andnud oma tunnustuse klubi püüdeile ka sellega, et on käesoleva a. kevadest saadik Hõimuklubi ettepanekule vastutulekuga reageerides kujundanud (vrd. ülemal sekretäri aruannet) Hõimuklubi juures Hõimuesinduse, mille kaudu akadee-

miline hõimuföö saab loodetavasti laiemal alusel ja kaavad põhjused klubi tegevusele kitsuse ja kitsarinnasuse etteheiteks, mida varemini mõnikord on kuulnud. Viimaks isegi niisugusel kõrvalisel alal kui Soome lauluvara levitamisel meie üliõpilaslaulude suhtes omal ajal liiga germanistlikesse üliõpilashulkadesse on Hõimuklubi õhtud ja olengud olnud teerajajaks

Hõimuklubi tegevus pole aga piirdunud paljalt üliõpilashõimufööga, sageli on klubi algatust teinud või jõudu kokku võttes kaasa töötanud laiemagi, ülelinnalise või koguni ülemaalse tähtsusega küsimusis ning ettevõtteis. Niisuguseks ürituseks on näit. Helsingi sõsarklubi kaasabil toimetatud tutvustamisteos „Soome. Maa, rahvas, kultuur“ (ilm. a. 1924. A. Anni toimetusel), kuna ka Soomes ilmunud vastava Eesti tutvustamisteose „Vironkirja“ (ilm. a. 1926) toimetamisel Helsingi. Hõimuklubile olid abiks Tartu klubi tegelased. Tõsisemid kavatsusi on olnud ka Ungari kohta sama laadi teose avaldamiseks, kuid majanduslikud

raskused on esialgu kavatsuste teostamist tõkestanud. Klubi toimetamistöödest kõneldes vääriks vahest ehk nimetamist rikkasiline „Eesti ja Soome üliõpilaskondade hõimalbum I“, mille juures koostööl Tartu Üliõpilaskonnaga klubil oli kandeve osa etendada (peatöötajaks ja toimetussektariks olid V. Ernits ja E. Päss Hõimuklubist), klubi toimetatud või klubi kaastöötamisel ilmunud Üliõpilaslehe hõimunumbreist kui kitsaist puhtüliõpilaslikest ettevõtteist rääkimata. Klubi korraldatud kõnekoosolekuist on paljud olnud määratud laiemale hulkadele ja on tõmmanud kaasa masse väljastpoolt ülikooli ringkondigi (näit. kirjanduslikud mälestusõhtud Juhani Aho ja Eino Leino surma puhul, Soome ja Ungari aastapäevaaktused, mitmesugused — eriti külalisesinejate korral — laiemaulatuslikud hõimuhõimud, traditsiooniliseks saanud Kalevalapäeva-koosolekud). Asutise Fenna-Ugria Tartu osakonna loiuvõitu tegevuse tõttu on tihti koos selle esimehe mag. Ernitsaga tulnud Hõimuklubi juhatusel — eriti viimasel ajal — arutada üliõpilasingidest kaugemale välja ulatuvaid hõimuküsimusi. Nüüd viimaks on lugu kujunenud koguni niikaugele, et klubil koos Hõimuesindusega tuleb asuda toimetama ja välja andma hõimuhäälekandjat „Eesti Hõimu“. Edasi on Hõimuklubi õhutanud soome keele õpetamise läbiviimist teatavais eesti koolis, korraldades koos Fenna-Ugriaga 5. jaanuaril s. a. suurema kultuurtegelaste ja õpetajate nõupidamise neis küsimusis (hõimukeele-õpetuse küsimus ise on õieti Eesti-Soome üliõpilas-

«Piku-joulu» Akad. Hõimuklubis.

päevade otsuseid). Väljaspool üliõpilaskoondise kitsast tegevusala on klubilt kaunis palju vaeva nõudnud teotsemine liivi, setu, ingeri ja Lutsi eestlaste probleemide alal. Siin pole mitte ainult refereeritud tegelikku olukorda ja kõnelnud, vaid on ka jõukohaselt teoga asunud nende hõimude püüdeile abiks (on teatavasti pea iga aasta viimasel ajal korraldatud liivi laste jõulupuid, samuti korra jõulupuid Lutsis, ingerlastele soomekeelse kooli saamiseks on saadetud mär-gukirju riigi keskasutistele jne.). Võimatu on muidugi lühikese

mälestava ülebaatekirjutise raami-des anda tühjendav pilt kõigest või isegi kõigest klubilaste eneste teada tähtsast, mille ümber Hõimuklubi tegevus on kümnel aastal keerelnud. On selles kõiges olnud väikesi saavutusterõome ja äpardustemuresid (kas või näit. klubi algul ju asutatud raamatukogu kidu-nemine majanduslikel põhjusil; ise on Hõimuklubi küll Turu Soome Ülikoolile eestikeelse raamatukogu hankimisel jõukohast tuge andnud korjanduse teostamise teel) meie hõimuühingu aastaid kaasa elanud liikmeile. Loodame, et algaval tei-

sel Hõimuklubi aastakümnel saavutusterõomud paisuvad veel mitmekordsemaks, klubil korda läheb kaasa tõmmata endisest suuremaid ideelise akadeemilise noorsoo hulki ning õnnestub oma lipukirjaks asetatud hõimuaadet meie laialipoi-satud soomesugu hõimude heakäiguks kasvava jõuga ja andumusega teenida.

September 1930.

Julius Mägiste.

Autori kirjaviis muudetud.

Toimetus.

Mõtteid eelseisva hõimupidustuse puhul.

Soome-Eesti V Üliõpilaspäevad on ukse ees. Juba kauemat aega kalkuleeritakse meil sõidukulused, korraldatakse tööjaotust, et vabaneda seks ajaks igapäevasest tööst ning anduda mure-tult vennasrahvaste sõbruspühade nautimisele. Ja kui arvestada vaimustust eelmisist üliõpilaspäevist (ja kui see pole lah-tunud veel!), siis peaks küll meilt osavõtjate arv tõusma vähemalt sama suureks, kui oli meid kü-lustavaid soomlasi mõõdnud sü-gisel Tartus. Kuid see hulk enamikus on tiivustunud ainult mõttest silmapilkele mugavale ning muretule oleskelule vennas-kaasvõitlejate seas, ja üksikud vaevalt küll seavad üles endale kaugemale küündivamaid siht-jooni hõimutsemise süvendami-seks. Hõimupäevade tõeline ja oluline otstarve on jäänud nagu teisele kohale.

Kuid kas jätkub ainult sellest, et sõelutakse üle lahe alatasa, veedetakse päevi siin ja seal pool lahte, rõõmutsetakse ja lüüakse surnuks aega — kas jätkub sellest, et hõimutöö oma sügavamas ja tõsisemas tähenduses võiks saavutada edu? Kas viib meid see laiaulatuslik hõimutsemine tegelikult kaugemale punktist, kus asume praegu? Ja suudavad need retked sel kujul

kaasa aidata vastuvõetavate reso-lutsioonidegi teostamist?

Esitatud küsimused tunduvad vahest liiga skeptilisina, kuid see on tingitud mõtteavaldusist, mida on kuulda isegi lähemate hõimuseõprade seas, et üliõpilaspäevade peamine otstarve seisnugi ainult vastastikuses kokkupuutes ja tutvumises. Tegelik t õ ö, s. o. ametlik osa, jääks kanda ikkagi selle väikese mürdosale üliõpilastele, kes on juhtinud hõimutegevust seni. Kas aga võidab säärane moodus juurde uusi aktiivseid hõimutegelasi tolle passiivse ja „tutvuva“ hulga keskelt, mis arvuliselt osutab „tõusu“ hõimuharrastuses? Tutvus on ju ikkagi pinnapealne nähtus, see lahtub nagu muugi vaimustus, ja sellele ei saa rajada pidevat kaastööd ja vastastikust toetumist ühiseis ettevõtteis, ilma et oleks karta lahkkelisid küsimuste ot-sustamisel, kus tuleksid ohver-dada sageli oma isiklikud huvid. Võib-olla saadakse üle sellest nüüd teatud paatose mõjul, kuid hiljem võib tekkida raskusi. Üks-teise toetamiseks ja ühiseks koostööks on aga vajaline tõeline sõprus. Ainult see võib tasan-dada vastolusid, kõrvale suruda isiklikke huvisid ning soodustada edu.

Ei mõtle siinkohal sõprusle-

pinglasi osavõtjate hulgas, nende seas on kontakt loomulikult ti-hedam: mõtlen neid hulki, kes eksivad ringi, puutuvad kokku kord ühe, kord teisega, kuid kel ei jätku aega saada sõbraks kas või ühegi hõimu-kaasvõitlejaga. Ja säärasel kujul nood külaskäigud ei täida nende peale pandud lootusi. Kuigi nad küll ainult pidustused on, mil oma suur eesmärk, ja kui nad meid sellele lähemale ei vii, ehk seda vähem teostavad kui see oleks võimalik, siis on nad asjatud aja- ning raharaiskamised.

Pidustus, ja eelolevad veel eriti ei pea pakkuma üksi lahtu-vat joovastust ega suuri sõnu, vaid püsivat ning lahutamatu sõprust, sest ainult viimane võib olla kasuks nende sihtide saavutamisel, mis on seatud üles ühenduses hõimuliikumisega. Usun, et sõpruslepinglaste or-ganisatsioonide vähemahulgali-sed vastastikused külaskäigud, isegi üksikute tudengite suve-veemised vennasmaa kaasvõit-lejate juures annavad palju po-sitiivsemaid tulemusi hõimuliiku-mise suhtes, kui süsteemitud vastastikused külaskäigud massiliste rünnakute näol. See on sama, kui lugeda läbi hooletult kiire ajaga arutu hulk lehekülgi süvenema-tult, millest pole mingit tulu.

Peo lõpulaul.

Hj. Nortamo. (Satakunna osakonna lahkumislaul.)

On piduhetked meil mööda jälle,
teed eri hargnevad suundadelle.
Sest lõpetuseks, mu vennad, veelgi
ma laulu laulan ja tervit joon.

Ma laulan, armas mu Eesti, sulle,
su kaitselõvide kolmikulle.
Sa sirgu tugevaks, sünnimaa me,
ma sulle laulan, su tervit joon.

Ma laulan kõigele ilusalle,
me elu igatsusunedelle.
Kui purunesidki, õnne töid nad,
ma neile laulan, neid tervitan.

Ma laulan varjele mineviku,
auks sõbrasoojuse aardestiku.
Nii teile, vennad, ja endisille
ma laulu laulan, teid tervitan.

Sa hurmus armust ja igatsusest,
veel kirkam koidugi kullendusest,
sa välge taevane elu teedel,
ma sulle laulan, sind tervitan.

Sa Tooni varitsev, igivalvas
käest tunnimõõtja, mõök heida haljas!
Luukätte karikas viivuks võta,
siis sulle laulan, su tervit joon!

Ent nüüd sa tagane, sünge vari,
öö võidab hommiku une hari,
Oi, päikse kullane ketas, tere!
Ma sulle laulan, su tervit joon!

Tõlkinud Veljestosus.

(Viis ilmub järgmises Üliõpilaslehe numbris.)

Kuidas seda lähemat kontakti teostada, on ise küsimus ja see on ka raskelt teostatav ülesanne, mille kohta üldiselt ei saa öelda midagi kindlalt, ja mida tuleb ära määrata kummaski üliõpilaskonnas valitsevate olude järgi. Loosung oleks aga — pigemini vähemad grupid tihedas kontaktis, kui suured hulgad süsteemitus rändamises. Kõige parem oleks ju muidugi neid kõiki viia lähedasse kontakti üksteisega, selle teostamine oleks tänuväärsem ülesanne. Sest muidu võime küll nentida suurt külastajate-hõimutsete arvu, kuid kasu tegelikule hõimutööle ei küüniks kaugeltki saavutusteni selles tarvilikul määral. Tahtmatult meeletub seisukohtade revideerimistarve vastuvõtu suhtes senise traditsiooni järgi — kas pole see asjatu, kui tegelik hõimutöö sellest mingit tuge ei leia.

Või ongi mindud kaugele sellega? Eelmisel üliõpilaspäeval oli kuulda kurtmisi soomlasilt, et nad meid vahest ei suuda vastu võtta nii hästi, kui võeti vastu neid Tartus. Ei märganud seda

küll ise niivõrd silmatorkavalt ja usun, et polnud põhjustatud niivõrd vastuvõtu „suurejoonelisusest“ kui just kodusest tundest, mida põhjustavad meie intiimorganisatsioonid ja mis on võõras soomlastele nende organisatsioonide juures. Selles suunas kartust avaldada on ekslik ja sellest suunast tuleks hoiduda mõlemil pool: meie ei lähe külla sõsaratele ja velledele mitte selleks, et seal kuidagi saada vastu võetud, vaid selleks, et leida ees sooja ja tõsist sõprust.

Lõpuks veel paar mõtet ametlikust osast. Kui vaadelda vastuvõetud resolutsioonide eelmisel üliõpilaspäeval, siis nii mõnigi neist ikka ja jälle kordub, kuid tegelik läbiviimine pole teostunud soovitud määral. Ei ole kerge üles leida selle tõelist põhjust. Kas pole arvestatud tegelikku elu ega teostamisvõimalusi? Või pole nende teostamist korraldatud küllalt tootvalt ega hea tahtega, kõike võimalikku välja pannes? Või on muid põhjusi; vahest pole neist mõni üldse teostatav vähemalt praeguses olukorras?

Hõimuaastaraamat, näiteks. Kas on üldse mõtet seda kanda edasi resolutsioonina, kui esimese hõimualbumi järgi enam teisi kuidagi ei taha ilmuda. Loomulik, et see idee on ilus ja hea, kuid kas on ta niivõrd eluline, otstarbekohane, kui näiteks sama mõtte ja käsituse ja ülekannet ajakirjandusse, ajakirjadesse vastavasisuliste artiklite näol, kust need kanduks laiematesse hulkadesse palju kergemini täites oma otstarvet, palju paremini, hulga vähema energia- ning ainelise kuluga.

Olgu seegi üks toodud siinkohal. Juba selgi põhjusel tuleks arvestada tõsiselt eelolevail üliõpilaspäeval vastuvõetavaid resolutsioone, nende otstarbekohasust, tegelikku olukorda, kaaluda järgi tegelikke võimalusi nende teostamisel. Ilusatest sõnadest ja nende võlust ollakse juba toibunud, otsekoheste ülesannete tegelikule teostamisele oleks aga eelmainitu aina ka suks.

G. Vahrberg.

Sõpruslepingud.

Mõtte tekkimine ja areng.

Sõpruslepinguid Soome ja Eesti üliõpilasorganisatsioonide vahel on juba õige arvukas hulk. On ju veel vara kõnelema hakata nende lepingute otseisest või kaudseist tulemusist, kuid igal juhul võib juba praegu öelda, et üliõpilaskondlikud sidemed mõlema hõimumaa vahel on nende konkreetsetelt fikseeritud sobimuste kaudu tunduvalt tihenened ja süvenened.

Ei saa ju salata, et ükski põhikiri ei määra veel teotsengute ulatust ega hoogu. Selleks on tarvis sisemist huvikust ja südamesoojust. Kuid ometi — kindlapiirdeline leping seab püüded ja otsingud süsteemi, aitab kerendada järjekindlat tööd ja toob muidu vahest õhusrippuvad üritused konkreetsetelt päevakorda.

Säärase süsteemi tarvidus üliõpilaskondliku hõimuharrastuse töömail tuli teravamalt kõne alla juba 1924. a., kui Eesti Üliõpilaste Seltsis esitati esimene kava liidulepinguks „Pohjois-Pohjalainen“ osakonnaga. Sel ajal arutati peri põhjalikult säärase liidu loomise tegelikke võimalusi ja põhimõtteid alusjooni. Mitmesuguseil põhjusil jäi aga kava üksikajalisem vastuvõtt edaspidiseks, kuna ei olnud küllalt selge, kuidas soomlased säärasesse algatusesse suhtuksid.

Varsti peale seda, kui 1925. a. kevadsemestril oli mõningaid läbirääkimisi P. P. osakonna juhtivate jõududega ja selgus, et sealtpoolt küsimust võeti kõige soojemalt ja pooldavamalt, asuti uuesti lepingukava koostamisele. See võeti nüüd vastu ja esitati soomlastele. Küsimus oli muidugi uudne ja nõudis põhjalikku kaalutlemist. Osalt seetõttu, osalt muilgi põhjusil, jõuti alles 1928. a. liidulepingu teostamiseni EÜS'i ja Pohjois- ning Etelä-Pohjalainen osakondade vahel.

Sellest peale leidis küsimus üliõpilaskonna laiemais piirides soodsat kõlapinda ja asuti kiiduväärse huvikusega liidulepingute sõlmimisele üksikorganisatsioonide vahel.

Rich. Janno.

* * *

Eesti Üliõpilaste Seltsi ja **Hel-**sinki (Pohjois- ning Etelä-) **Pohjalaisten** Osakuntien vahel 1928. aasta sügisel sõlmitud leping on olnud aluseks kõigile järgnevaile. Seepärast mõningaid lõikeid sellest (peale sissejuhatuse ja lõppsõna) 7 paragr. pikast lepingust.

„Elavast hõimutundest vaimustatuna, tahtes kasvatada tulevase haritlaspõlvi Eestis ja Soomes, tundma ja austama vennasrahvast, selle maad ja kultuuri, et tutvustada omi liikmeid lepinguosalise organisatsiooni ja selle liikmetega, et teha võimalikuks oma liikmeile sõprusühete sõlmimise vennasrahva üliõpilas-noorsoo seas, ja et jätkata ja süvendada seda vennasrahvaste ühist loomistööd, mida mõlemate rahvaste akadeemilised ringkonnad aastakümnete jooksul teinud“ — seks mõlemad organisatsioonid „mõjutavad jõudumööda omal maal ajakohaste teadete levingut vennasmaast“ ja samuti muretsevad võimalusi sõprusorganisatsioonide liikmeile endi ettevõttest ja eluavaldusist osa võtta. Vahetatakse kodukorrad ja väljaanded, aidatakse kaasa kirjanuduse muretsemisel, informeeritakse teineteist „ühisesse huvipiirkonda kuuluvatest asjadest.“ Vastastikusel kirjavahetuses tarvitab kumbki lepinguosaline oma keelt. Võimaluse korral volitatakse „üksteise juure alalisi esindajaid liidu organisatsioonide ülikoolilinnas asuvate... liikmete seast.“ Järgnevad mää-

rused lepingu maksimahakkamise muutmise ja ülesütlemise korra kohta.

Ligi poolteist aastat oli EÜS'i ja põhjalaste osakondade vaheline sõprusleping ainsaks ametlikuks. Pärast 1929. aasta sügisel Tartus peetud Eesti-Soome IV üliõpilaspäevi tihenes ka teistes nii eesti kui soome üliõpilaskoondistes hõimumeelsus sedavõrd, et mõlemalt poolt avaldati soovi lignemisele anda ametlik kinnitus. EÜS'i ja põhjalaste eeskujul asusid siis eesti ja soome organisatsioonid sõpruslepingute sõlmimisele.

Esimene sõprusleping pärast EÜS'i ja põhjalaste sobimust on ka seetõttu ainult selle parandatud ära kiri, muutunud aga keelevormilt ja kõlalt palju meeldivamaks raskepärasest EÜS'i lepingust. Sisuliselt uut pole lisandunud; ainult märke maksimahakkamise aja kohta on tehtud iseseisvaks paragrahviks, milliseid seega on 8. See on korp! **Sakala** ja Helsingi **Häme-läis-** Osakunta vaheline liiduleping, sõlmitud Tartus 17. novembril 1929.

Tähelepanuväärivama uue lisanduse toob meie esimese sõpruslepingu sõlminud naisorganisatsiooni, naiskorporatsioon **Filiae Patriae** ja **Häme-läis-** Osakunta vahel 26. jaanuaril 1930 Helsingis tehtud sobimus. Kuna see leping muidu täpselt kordab EÜS'i ja korp! Sakala tekste lisandab ta uue iseseisva paragrahvi: „Sõpruslepingu tegijad hoolitsevad selle eest, et mõlema lepinglase liikmed tutvustaksid teineteise keelega.“ See konkreetne punkt on üldse tähtsam uus lisandus sõpruslepingutele EÜS'i omast saadik, ei ole aga kahjuks järgnevates leidnud kordamist.

23. veebruaril 1930 Tartus sõlmitud EÜS **Veljesto** ja Helsingi **Satakunna** Osakunna va-

heline sobimus toimus kirjaliku kinnitusega. Vastava eesti organisatsiooni liikmed rõhutavad, et leping üksi midagi ei aja tegema; kui vastavad organisatsioonid soovivad hõimutööd, siis teevad nad seda lepingutagi. Vastand-seisukohta esitab ülalpool esimese sõpruslepingu tegija ksv. Rich. Janno, kelle järgi tööaluste fikseerimine siiski tarvilik. Veljesto — Satakunna vaheline sobimis põhjened eriti liberaalsel koostööl.

Korp. **Frat! Estica** ja Helsinki **Savo** Osakunna vahel 28. veebruaril 1930 Helsingis sõlmitud sõprusleping asetab pearõhu liidu organisatsioonide osavõtu õigusele teineteise eluavaldusist. Üldse on see leping eelmistest iseseisvam, lühem ja konkreetsem. Nähakse ette auahekordade lähendamise kord, sõpruslepinglaste värvikilpide vahetamine ja ülesseadimine üksteise pidusaalidesse. Sealkõrval korraldatakse ka EÜS'i lepingust tuttavaid vaimset ühistööd ja hõimuliikumist riivavaid punkte. Vastandiks kõigile eelnevaile (ja järgnevaile) sõpruslepinguile, see sobimus ei näe ette lepingu ülesütlemise korda. Lepingus on 8 paragrahvi.

Samal päeval kui Frat! Estica

sõlmis sõpruslepingu savolas-tega, kirjutati ka Helsingis alla korp! **Vironia** ja Helsinki **Karjalaste** Osakunna vahelisele sobimusele, mis olulistes punktides ei eraldu Frat! Estica omast, ainult lisandub märkus lepingu lõpetamise korra kohta.

Juba 4. detsembril 1929. oli jõutud esialgsele leppele korp! **Ugala** ja Turu üliõpilaskonna vahel. Sõpruslepingule kirjutati alla 1930. aasta kevadel Turus. Leping kordab nii EÜS'i kui ka korp! Frat! Estica sobimuste motiive.

Septembris 1930. sõlmitud **ENÜS** ja EÜS **Põhjala** sõpruslepingud Helsinki **Etelä-Suomi** Osakonnaga. Tekst toetub (mõningate muudatustega vormulatsioonid) täielikult EÜS'i lepingule.

Üldiselt lähtuvad kõik sõpruslepingud „elavast“ või „tegusast“ hõimutundest, leiavad selle teostamisvõimaluse kahe vennasrahva üliõpilasorganisatsiooni ligindamises ja enam või vähem üldises hõimukultuuri tutvustamises kodumaal. Erinevused on nii ulatuses, kui ka teostamismoodustes. EÜS'i ja temale ligidalt ning otseselt teetvates sõpruslepingutes (korp! Sakala, naiskorp! Filiae Patriae

ENÜS) on asetatud pearõhk üldisele hõimukultuuri tutvustamisele, kusjuures äärmise konsekventsi tõmbab naiskorp! Filiae Patriae, nõudes ka hõimukeele õppimist. Teiselt poolt Frat. Estica ja korp. Vironia ning Ugala sõpruslepingud rõhutavad enam intiimsemat laadi kontakti, näevad ettevõimalikult konkreetseid kokkupuutumisvõimalusi, kuna üldiseid asju riivatakse enam möödamattes.

Üksikud teostamismoodused, nagu neid loetlesime, pole aga niivõrd tähtsad, kui see üldine suund, mille üliõpilasorganisatsioonid nende sõpruslepingutega omaks võtnud, ja mis järgnevalt leidnud väljenduse (väikeste muudatustega) EÜS'i, korp! Sakala ja naiskorp! Filiae Patriae sõpruslepingute lõppjärgus: **liidulepingud on sõlmitud vennasrahvaste ja üliõpilaskondade hõimusedemete kinnitamise ja sõbraliku koostöö nimel.**

See annab neile sobimustele laiemat ulatust ainult kahe organisatsiooni omavahelise leppe väärtusest. See avaldab organisatsioonide üldist hõimumeelset, ja paneb peale hõimutööst laiemat osavõtmise kohustuse.

Ilmar Tõnisson.

«Hõimuasjanduse» ilmde ülevaade ja kirjanduslik kaubavahetus.

„Üliõpilasleht“ tahab „mõtteid“ — Hõimuklubi detsemmi puhul. Nüüdisaeg aga peab paafost naiiviks ja moraliseerimist igavaaks. Mis siis muud, kui püüame olla akadeemilised ja äri- lised. Seda enam, et hõimuliikumisest tõesti võib juba kõnelda kui laia, loodusjõulisest nähtusest.

Jah, nähtavasti see liigub ometi, kuigi ehk ei lenda, nagu oleks soovinud. Oma 10-aasta ülevaates võib ülikooli Hõimu-Metobs teatada: Eesti-Soome madalrõhkkonna järkjärguline aga pidev nihkumine ära ida poole. Kohalikud kõrgrõhkkonnad Helsingis ja Tartus (hoolimata „tarkade“ mõnitusist) laienuvad ikka enam. Nende alguse temperatuur seetõttu natuke langenud, aga püsib soojana. Algaastail tugevamad tuuled Eestist Soome, aastakümne lõpul ikka enam ka Soomest Eestisse, eriti suvel, kui Pärnus hea soojenemisvõimalus. Sademed enamasti kohalikku

laadi, vähemalt pärast seda, kui jäämägi „Vainämöise“ ümber rahulikult sulas ja soomlased said endale uue „Jääkarhu“.

Osarõhkkondade liikumisest võiks täheldada: Soomes Helsingi kõrgrõhk siirdunud Hõimuklubist Ak. Karjala Seltsi ja sealt kaudu kogu üliõpilaskonnale. Lõõb aga veel vahel kõvasti välku ja müristab, sest väga lähedal on ääremiinumid, endiselt rootslaste ja poolsoomlaste kohal Viimase aastal tugev temperatuuri tõus ka provintsis, eriti Lapuas, kuigi küsitav, kas see varsti ei hukku üldises tormis. Kauba j. t. lepingute pennirehkendus udune ja fagajäretu nagu ikka. Pahempoolsel Soomal tavaline osamadal ja tugevad hoovihmad, nähtavasti kah naiiv skandinavismi mõjul. Rõõmustav helenimine kirjandustaevas Tulekandjate tõvikute abil. Suurenevad väljabeoõimalused meie „püstema päikese“ val-

gusele — vähemalt kui järgmised Metsmehed hõimuliikumist veel hüllemini ära ei teota, nii et seda vabandada ei oska Martti Haabiogi viisakus. Väljabaated sel alal kasustada ka Eesti kokkupressitud Euroopluffi ladusid; et poleks tarvis maksta tolli Rootsis ega kanda niipalju kulusid omade proovireisijate saatmiseks. Küsimus on ainult, kas siit hoovavad tuuleleitsakud mitte liiga pariislikud ei ole kargeõhulise maa tavalisegi pürjeri rinnale. Enne on Soome atmosfääris vahest tarvis veel palju selliseid isiknäitusi nagu keadine kirjanikkude sõit, kui ka laiema ringvalgustusi, nagu tegi mullu oma loengureisil August Palm.

Eestis: Kogu aastakümne jooksul on püsinud võrdlemisi kenad ilmad, kuid ka nende teatav kainenemine rahulikumaks ja asjalikumaks. Mai päikesed ja vihmad on asendunud ühetasasema, keskmise soojusega ja paigutise

Meie üliõpilaste külaskäigud Soome möödunud suvel.

Sõprussidemete loomine ja lähem üliõpilasvahelise läbikäimise algus ulatab ajajärku, mil meil Eestis ei olnud veel iseseisvat eesti üliõpilaskonda. See sündis üksikute ärksamate üliõpilastegelaste ja väikeste gruppide poolt. Palju ilmekamaks, sisukamaks ja laiaulatuslikumaks on kujunenud vahekord mõlemate vennasmaade täieliku iseseisvuse saabumisega. Läbikäimine muutus üliõpilaskondadevaheliseks, on kujunenud kaunis traditsioon — hõimupäevad, mis olnud ja on praegugi kindlamaks alusosiiks Soome-Eesti noorsoole — akadeemilisele perele.

Üldistest kokkupuutumistest on välja kasvanud sihe side mõlema maa üliõpilasorganisatsioonide vahel. Nendest kasvas välja viimasel ajal mitu sõpruslepingut meie ja Soome üliõpilasorganisatsioonide vahel. Neis kõigis sõpruslepingutes toonitatakse vastastikuse tundmaõppimise tarvet, kõik näevad ette üliõpilasvahetust, suuremais grupes külaskäike ja tutvunemist hõimurahva kultuuri ja keelega.

Möödunud suvel asuti selle mõtte suurejoonelisemale teostamisele. Kevadel oli mitme soome üliõpilasorganisatsiooni liikmeid Eestis ja suve kestel meie omi Soomes. Järgnevad read annavad ülevaate meie üliõpilasorganisatsioonide huvireisudest Soome, mida oli arvult viis.

Korp! Ugala Turus.

Sõprusliidu idud Soome Turu üliõpilaskooli üliõpilaskonna ja Tartu korporatsioon Ugala vahel on pärit viimastest hõimupäevadest Tartus. Põhimõtteline kokkulepe sõlmiti Tartus 4. detsembril 1929 a. Turu üliõpilaskonna kuraatori Paavo Nordbergiga Tartu Ülikooli 10-aastase juubeli pidustustel ja korp! Ugala külas viibimisel. Kuna vennasorganisatsioon meeleldi soovis, et lepingu pidulik allakirjutamine nende kodulinnas, jäigi see tänavuse aasta kevade peale.

Uue liitlase sõbralikul kutsel lähtuski korp! Ugala ametlik delegatsioon ja esindajad — 5 vil!! ja 11 ksv!! 10. mail Soome. Juba Helsingis olid Turu ametlikud saatjad vastas. Vastuvõtt Soome pinnal algusest peale südamlilik. Kiirelt einetanud sõidame piki merekallast raudteeläände. Imelleme kaljust, kuid hoolikalt põldudeks haritud maastikku ees-

kujulikkude taludega. Pimediku tulekul jõudsime Turgu. Saabumisel tervitas akadeemiline meeskoor eestikeelse võimsa lauluga. Vastu võtma oli tulnud peaaegu terve üliõpilaskond. Korterisse paigutati külalised võõrastemajja.

Hommikul väljasõit Turgu läbistaval Aura jõel asuvasse ilusasse Piki-Puki restoraani kohvile. Keskpäeval ametlikud visiidid, millele järgnes ak-

Korp! Ugala ja Turu üliõpilaskonna sõpruslepingu allakirjutamine.

kerge piloitusega (näit kui soomlastega natuke kauem koos ollakse või ühes Ungari sõidetakse). Lühemaajased kokkupuuted on toonud kaasa üha laienevaid tuulekeeriseid olenguruumides ja tantsusaalides. Hõimuklubi külvatud seemned idaneb juba igalpool, kas aga neist peale õite ka veel vilja kasvab, näeme tulevikus.

Huovitav on jälgida neid osamadalaid, mis tekivad nähtavasti reaktsioonina, eriti neis õhukihtides, mis eemal või ise üldse liikuda ei viitsi. Veneaegsele üliandlikkusele on järgnenud paiguti teatav üliandlikkus: orjameelsuse hirmus püüfakse olla kangesti isandameelne, tegelikult tõusikupsakas. Inferioorsustunne teeb inimese hellaks — kuni viisakuse kaotuseni. Jga pisema kui laenugi puhul kibeleb umbusk: aga kas nemad just sama palju kah võtavad? Nagu ei laenatakski kõigepealt laenu enda väärtuse pärast! Hõimukeeles öeldaks sellist taipamatust lihtsalt passiivseks.

2.

Viimasel liikumisaastal on selle surve all kukkunud mõned pisarad vihma sealt,

kus seda poleks oodanudki. Ennejuuluses loomingus nutab keegi „soomlastele sülle“ kippumisest sõnalaenudega — ikka veel mõistmata, et nii meie sõnao a ja d aust ometi palju kergemini saab rahuldada kui päris kunstisunnitiste abil. „Orbiidis“ kurjustab Jürna ja „Olionis“ Laarman, et „laevatäite kaup“ tõlgitakse „kümnenäjärgulist soome ja ungari kirjandust“. On õigus, et mõnedki tõlked oleks võinud asendada parematelga — aga on's palju parem, et rääit. Soome sentimentaalse „Pühapäeva“ asemel tõlgitakse samasuguseid asju saksa või inglise ladudest, kuna kord üks osa lugejaid selliseid ikkagi soovib? Ja kas siis tõesti ei tunta seda kodususe lisaväärtust, mis Soome teostele omane nii lähedate olude ja ikkogi ka kõige lähedama vaimu tõttu? Või kas loeme me oma kirjandust ainult mingi abstraktse „üldnimeliku“ kunstiväärtuse pärast, või ainult oma rahvusliku kohustuse pärast? Ent Soome teoste (ja laenude) boikott selle sihiga, et sundida ka soomlasi rohkem võtma meilt, on aga vist küll õige kahtlase mõjuga ja kahe otsaga abinõu. „Kirjandusliku tolliuniooni“ mõlemapoolseks läbiviimiseks on kindlasti vajolisem ise pidevalt jälgida Soome kirjan-

dust kui ka ise enam kergendada ja võimaluse korral propageerida „eesti kauba“ väljavedu.

Selleks on aga vaja, et kummalgi maal need kaitsetollid, millega hoitakse üleval rahvusliku kirjanduse väärtus, laieneks ka hõimukirjandusele. Selleks on tarvis, „funda üks-teist ja tunda omana“ seevõrra, et „kodususe lisaväärtus“ tõesti tõuseks ka vennaskirjanduse lugemisel pea sama suureks kui omagi puhul. Selleks on vaja intelligentsil tunda hästi ja samatahteliselt ka a s a e l a d a hõimuma kogu kirjanduse ja kultuurielu a r e n g u g a, sest ainult siis hindame ka seal väikesimaidki soovutisi. Selleks on vaja üldist hõimumeelsust ka laias publikus, jah, on siis vaja vahel ka paraade, romantikat ja „sillaehituse“ lõõklauseid, kuigi üks meie kirjanikkude esindaja kevadel pateetiliselt kutsus „silla lõhkumisele“ — teame, ta tegi seda „esteetilisest põhjustel“, et öelda midagi uut, ja küllap sooviga, et Eesti ja Soome oleksid ühendatud juba ka ilma igasuguse vahesillata. Just viimase saavutuseks aga meil on tarvis ka seda, „hõimufilosoofiat“, mida Visnapuu araab olevat tarbetu — kui ei muuks, siis et

tus ja pidulik lepingu allakirjutamine ülikooli aulas. Ei saa nimetamata jätta, et Turu ülikooli korraldus siiseelult suurelt lahkku läheb Helsingi, osalt ka meie Tartu ülikooli omast. Kuna üliõpilased, arvult umbes 450, kõik koondunud ühisesse üliõpilaskonda — tundub õpetajaskond ja üliõpilaskond ühise perekonnana, piduja tähtpäevad, rõõm ja mure ühised. Aktusest võtsid osa kõik kohalviibivad professorid rektor magnificus Dr. Koskiniemi'ga eesotsas. Oli võimalus üle hulga aja kohata endiste Tartu ülikooli professorite Granö' ja Väisälä'ga, kes praegu Turus tegevad, ja tutvuda ülikooli isalik-sõbraliku inspektori (meie üliõpilasproua) prof. Juvelius'ega, kes üliõpilaste keskel väga populaarne ja lugupeetud. Suur Eesti sõber, kes meie Turus viibimisel väsimatult kõikjal saatjaks oli. Ja üliõpilasi — saal tulvil täis. Meeleolu üliõpilaslik. Aktust kaunistas üliõpilaskonna sümfoonia orkester. Lepingu allakirjutamisel toodi kohale ülikooli lipp. Õeldi südamlikke tervitusi ja süüta-vaid sõnu ülikooli tegelaste, mõlemate organisatsioonide esimeeste ja vanema põlve esitajate poolt. Korp! Ujala andis päeva mälestuseks üle oma embleemi must-sini-valge vappkilbi. Lõpuks lauldi rektor Dr. Koskiniemi' sõnadega „Isamaa, kasva!“, mis Turu ülikooli pidulikuks lauluks ja propageeritud uueks Soome rahvusühnikuks.

Pärast aktust tutvusime linnaga. Veendusime, et Turul, kui ülikoolilinnal, on kõiges — ehitustes, inimestes, Aura jões ja üle jõe asuvas mägedes — palju sarnadust Tartuga. Pärast lõunat olime kohaliku eesti

konsuli hra advokat T. Piintilä' külalissõbralikus kodus kella viie teel.

Õhtul olime ilusas unustamata Marjanee pensionaadis bankeil ja üliõpilaskonna tantsupeol, kus lõbusas koosviibimises aeg kadus ja täheleegi ei pannud, kui hiline kesköö juba käes. Ka professorid ja nende perekonnad tundsid noorte rõõmudele kõigiti kaasa. Järgmisel päeval olid väljasõidud linna ümbrusse. Ja palju on seal ilusat. Mitmeski pidime omi sõpru kadestama. Peatuti vanadel piiskrupi lossi varemetel, kus haljal murul rahvustmänge mängiti, tantsu keerutati ja naiskaasvõitlejate poolt serveeritud kohvi ja suurepäraseid soome võileibu küllalt kiita ei jõutud. Pärastlõunase kiirrongiga sõitsid ugalased saadetud sama südamlikkusega Turu akadeemilisest perest, kui saabumiselgi, Helsingisse. Järgmisel päeval oldi jälle kodumaa.

A. Treufeldt.

Korp! Sakala ja Filiae Patriae Hämes.

Häme osakonna suvepidustusi Sysmä's Pääjärve kaldal 4. 5. 6. juulil, külastasid Häme sõprusliitlased korp! korp! Sakala ja Filiae Patriae. Eestlastest osavõtjate arv oli ca 35, neist naisi üks kolmandik. Oige rohkesi oli Sakalast vilistlasi.

Olgugi, et soome rahvatraditsioonis nii tuntud Sysmä asub juurdepääsult võrdlemisi kõrvalises kohas, siiski suvipiduliste hulk oli õige rohke.

Reedesele tutvustamisõhtule järgnes laupäeval väljasõit Pääjätsalo väljasõidukohta laeval. Pääjätsalo vaatetorn tikkus kõikuma huvimat-kajate koorma all, keda innustasid

näha pidada olevat 7 kirikutorni üle järvede ja saarikute, kuigi nende leid — kas vaatlejate silma harjumatu või järve udunemise tõttu, hoolimata päikesepaistelise ilmast, nõudis tugevat autosugestiooni. Kuid seda vaatetornis higistamist korvas täiesti pärsine karges järvevees suplemise mõnu ja kohvi kohaliku pangadirektori huvilas, kus Häme laulukoori liikmed ja kohapeal improviseeritud „Sakala ja Filiae Patriae ühendatud laulukoor“ vastastiku lauludega töötasid, et Soome siniselge õhk kõlakandeliselt peidab eneses üllatavat võimsust.

Häme osakonnal on oma, küll noor, kuid õige hästi koolitatud laulukoor, mille kohapeal antud kontsert paikkondlastele sama päeva õhtul õigusega ära teenis üldise vaimustuse.

Pidu haripunkt langes pühapäevale. Hommikune kirikuskäik.

Üldine lõunasöök.

See kujunes muidugi kõnede sarjaks, aga mitte amelikuks kuivitsemiseks. Temprament, see põhjamine, ta keerleb aeglaselt, aga seda suurema lõõgivõimega. Ei muutu 100% C juures veel mitte auruks.

Traditsiooniliste kõnede reas — tervitused paikkondlastele, Hämele ja daamidele — tundus aktuaalseid päevaküsimuste kõrvalnääns. See meile tuntud n. n. lapua liikumine õigusepoolest sisaldab eneses ikkagi rohkem rahvusliit ideoloogiat, kui meie siinpool lahte oskame tunnustada. Rahvuslus — patriotism — see ksv! Vuotila kõne oli kõne isamaale, Soomele. Pateetikas — paatost on neil soomlastel rohkem, usklik oma rahyusse — tõsine, mis ka skeptili-

võidelda nende lugemata „võltsifilosoofiate“ ja eelarvuste vastu, mis ei lase meid üksksteis näha ja üksksteisega koos teha kõike, mis on leks võimalik, samuti nagu näit. Vene ajal need nii paljusid hoidsid arusaamatuses eesti rahvusliku kultuuritöö tähtsusest.

Kui juba iseseisvusaegse hõimuliikumise n. õ. veteraani, Richard Janno hõimuroomaan, kuuldavasti vastu autori tahmist, on kujunenud nagu desertööri kirjutatuks ja eriti laiema ringides kogu asjale ainult kahju toob (ordl. näit. „Rahva Sõna“ kahjurõõmus arvustis!), siis tähendab, et ka siin keskuskes kõik asjad pole veel sugugi klaarid. Tuleb siis ikkagi vahel ka „teoreetilisel“ püüda selgitada, kas tõesti näit. Soome külale pole meile millegi poolst lähem kui poola või vene oma ja kas peale, tõsi küll, kah vajalise ja enese jõutunnet suurendava hõimuroomantika pole veel ka rohkem reaalse teineteise-kasustuse ja ühistöö võimalusi. Nende ja nendesarnaste küsimuste süvendatud arutus ja teistelegi seletus, siin üks akadeemilise hõimutöö eriülesandeid!

3.

Mis puutub aga veel kirjanduslikku

kaubavahefusse, siis arvan minagi, et praegu vaja oleks eriti Soomes tööd ja head „mainostamist“ (reklami), et ka seal eesti kirjandusele võita see koht ja rahvuskirjanduslik eelsoosing, mis eesti turul enam-vähem juba maksab soome kauba kohta. Kuigi meil ajaloolised tagavarad väiksemad ja meie väärikamat artikleid, lüürikat, nagu õrnu suviõunugi üldse raske on rikkumata üle lahe vedada, saaks ehk ka meilt Laarmani keelt tarvitades, „paar laevafäit“ soomest toodud „kümne“ vastu.

Wildest oleks ehk tõlke vastupidav küll üks novellikogu, vahest veel ka paremini soomendatud „Mahtra sõda“, või „Külmale maale“. Tammsaare „Tõde ja õigus“, oma veniusest hoolimata, tohiks ikkagi tasuda Soomeski väljaandmist, võib-olla ka ta „Kärbes“ või „Varjundid“. Tuglase „Felix Ormusson“ võiks esindada meie „suviõunuroomantika“ liiki ja ajajärku, ja teine novellikogu lisaks „Saatusel“ tohiks olla värskenud Soomegi muidu kaunis veniua ja kompositsioonilõõvas novellikirjanduses. Gailitist ehk kannataks meresõitu välja mitte ükski Lemminkäis-tüüpi „Niper-naadi“, vaid ka mõni novellikogu, samuti Kivikalt juba kultuuriloolisegi huvi-

toovusega „Murrang“ või „Punane ja valge“. Metsanurga „Jäljetu haud“ oma ideeraskusega tohiks huiutada vähemalt pahempoolset intelligenti, ja Skandinaaviaast näit. on soomendatud veniomaidki asju kui on „Punane tuul“. Tõelikirjandusest ületab „Vaeste patuste alev“ vist küll Konrad Lehtmäe või A. Pekkasegi teosed, ja kui juba Soomes otsivad „viimseltkarjuvat Euroopat“ ka teised peale Paavolaise ja Kivi-maa, miks siis mitte kuulata ka Semperi „Ellinori“?

No-jaa, selle kõige mainimine siin tundub mõnele ehk päris ärimehelik oma kauba pakumine — aga olgu, „ühis-soomelise intelligenti“ ideaal ei luba tunda niisuguseis asjus võltsi häbi. Vähemalt omal ajal meie soome hõimuklubilastega rääkisime kõigis asjus „suu puhtaks“ — ja arvame, et nii see on kohasem ka mujal.

Vähemalt sellise vastuvõtu heatahtluseni peaks klaarima meie hõimlus-af-mosfäär üldse.

Selleks enustussoo järgmiseks aastakümneks: hooakamaid tuuli aja, peale pidukõnede, ka päikesepaistelise aja armastust!

Aug. Anni.

susega laaditud eestlaste ürgverd ei jäta tangeerimata. Siiski teatud kontrast kuraator Aatos Tavaila tasakaalukale, kõiki lepitavale rahulikule naeratavale ilmele, tema tervitussõnade paitavale tulele.

Kiidukõne daamidele — oli hea sõber, aga nime, ah, need vokaalrikkad nimed, võib-olla et tal neid vokaale küll nimes kõige rohkem ei olnud — see kiidukõne noormehe suust osutas neid aasimise õisi, mis ka mitte kohal olnuid naiskonvente peaksid meiegi aasimiskultuuriga lepitama. Seal oli koos naisemantsipatsiooni paradisi, patulangemine ja kultuurimugavused.

Hõimuvennastamine ja õestamine — Gerda ja Evald Tikenbeg korp! Filiae Patriae ja Sakala seniorid, Sakala vilisilaskogu esimees, soome konsul Oskar Rütli, Toivo Mäkinen, et tea mis ta rohkem on, kas eestlane Sakala vilisilaseks või soomlane Häme osakonna liikmena, Filiae Patriae vil! Lonny Paigalise deklamatsioon proosas jne. jne. kütsid meeleolusid, kuni ksv! Puntilal lahendusvõimaluse leidmiseni — kuuekordne elagu „Ühis-Soome-Eestile“.

Mineviku tunnustamiseks, kui tehti esimene eesti üliõpilasorganisatsiooni ametlik külaskäik Soome, annetas Häme osakond ametlikult oma vär-

vipaead enamasti sellest esimesest kultuur- ja rahvaste ühinemisreikest osavõtjatele Sakala asutajatele liikmeile — Oskar Rütli, Friedrich Puksovi, Johan Sepale, Ferdinand Vellnerile, Jaan Lustile.

Ei puudunud ka manitsus: ikka enam vaja üht teist tundma õppida ka igapäevases elus, Soomel ja Eestil on üksteiselt palju õppida. Mõndagi, mida oleme lahendanud siinpoollahte, on küsimusaluseks päevaküsimuseks teisel pool, ja ka vastupidi. Kindlasti ka vastu-pidi. . .

Agaga toimetaja luba ruumi kõigi nende ilusate asjade jutusta-

Korp! Sakala ja naiskorp! Filiae Patriae liikmed
Sysmä, Säästöpanki maja õuel.

Korp! Filiae Patriae ja korp! Sakala ja Häme
osakonna liikmete rünnak Päijätsalo vaatetorni.

Meie ja idapoolsed hõimurahvad.

Kogu soome-ugri hõimu võib jagada kaheks osaks: iseseisvad Soome, Eesti ja Ungari ühes väljarändajatega neist maist mujal maailmas, siia juurde arvatud ka liivlased ja suurem osa laplasi, ja teiselt poolt kõik need rahvad, kes asuvad praegu Sotsialistlikkude Nõukogude Vabariikide Liidu piirides: karjalased, ingerlased, vadjalased, vepslased, mordvalased, marid (tscheremissid), udmurdid (votjakid), permjakid, komid (sürjanid), vogulid, ostjakid ja soomeugrilaste lähimatena sugulastena samojeedid.

Esimene rühm sisaldab ligi neli viiendikku kogu soomeugri rahvastest, kuigi rahvaste arv ja nende mitmekesisus on teises rühmas suurem. Igatahes on aga teine rühm selle võrra tähtis osa

kogu soome-ugri hõimkonnast, et sellest mõõda minna ehk seda ignoreerida on täitsa võimatu.

Peamine vahe kahe nimetatud rühma vahel seisab praegu selles, et esimene neist kuulub nõndanimetatud kodanlisse maailma, teine aga Sotsialistlikkude Nõukogude Vabariikide Liidu piiridesse. Just see asjaolu ongi kõige suuremal määral takistanud kokkupuudete sobitamist nende rahvastega.

Kas on praegu kokkupuutumine nende rahvastega võimatu? Juriidiliselt mitte: S. N. V. L. on praegu diplomaatilises, majanduslikus ja kultuurilises läbikäimises kogu muu maailmaga, millest järgneb loomulikult, et ka suhted meie idapoolsete hõimudega on juriidiliselt võimalikud. SNVL-i saat-

kondade poolt ongi mitmel korral teatatud, et selleks pole üldisi takistusi, väljaarvatud piiriäärsete maaalad, strateegiliste seisukohade tõttu; ka teostatakse loaandmisel isiklikku valikut nagu üldiselt kõigi Venemaale minejate kohta.

Tegelikult on neid suhteid minimaalsel määral olnudki: Soomes ja Ungaris viibis pikemat aega Nõukogude valitsuse stipendiaadina noor komi keeleteadlane Vassili Lõtkin, kes külastas Eestitki, esinedes Tartus huvitava loenguga komi rahva praeguse seisukorra üle ja andis „Päevalehele“ sisuka usutluse sama aine kohta. Hiljem kaitses ta Ungaris oma doktoriväitekirja ja töötab praegu Venemaal omal erialal, olles soliidimaks soomeugri keeleteadlaseks Venes. Dr. Lõtkin

misele. Õhtust kontserti, näytelmäga (Katri Halme, Puntila olid võrratud) valged ööd ja tantsud nii Sääsiõ panga hoones kui öökortereis, kohaliku keskkooli suures saalis, olgu ainult mainitud. . .

Siis laevale — nüüd juba kibedavõitu etteheited üksisele. Hästi võtsite vastu, unustamatud olid heikled ilusas Soome, kaunis Hämes, kuid üks asi unustatakse mõlemil pool lahte selliste külaskäikude puhul — Leiubüroo kaotatud südameile, kes toob need järele, kes saadab tagasi ühesvõetu.

Ja siis veel üks nüanss — kumb on lauljam rahvas, kas eestlane või soomlane. Kajutiis võisilus. Laulgem järjekorras. Eestlased algasid. Üks laul — kiitus ja „kiitos“, teine — „erikiva“, kolmas — „kiva“, „kiva“, neljas, viies. . . Kajutiis publik hõreneb, soomlasi väheneb. Ja siis — siis oli küllalt vaba ruumi pikali heitmiseks kuni Vesijärveni.

Juhan Libe.

Korp! Fratrnitas Estica Savos.

Käesoleva aasta kevadel viibisid sõpruslepinglased Savo Osakondlased, arvult 16 ksv! ksv! Fratrnitas Estica külalistena korporatsiooni aastapäeval, mil meile üle anti kutse vastukülaskäiguks Savo Osakonna suvipidustusile Mikkelil.

17. juuli keskpäeval alustasime Tallinnast teekonda „Soumi!“ üle lahe (Helsingi) külla hõimuvõlledele.

Küllasõitjate pere kaunis arvukas — 23 ksv!! ja 6 vil!! Mõne tunniline sõit ja peagi kerkib silmapiirile Helsingi esine graniidist saarte rägastik. Sissesõit Helsingi sadamasse lauluga: „On elu meil tüürike ilmas“.

Sadamase meid vastu võtmas kaunist kogu savolasi, eesotsas osakonna kuraatori mag. Saarinen'iga. Üldise elagu saatel oldi varsti juba tollimajast läbi ja autodes. Sõit üliõpilasmajja, kus joodi kohvi, mille järele asusime meile määratud autodesse sõiduks linnavaatlemisele. Sõit läbi poolsünkjal segamini udu ning hommik-suutsu viinas Helsingi tänavate. Eduskonna maja . . . promenaad presidendi loss . . . teatrid . . . sambad . . . uus, ehitatav, kolossaalne parlamentaarne hoone . . . Esplanadi plats Seurasaar j. n. e.

Poolvidevikus jõudsimme vanasse üliõpilasmajja õhtusöögil. Söögilauas vastastikud tervitused. Tuju aina tõsis. Lauldi laule, küll eesti, küll soomekeelseid et söögisaal rökkas. Hubaselt kadus aeg. Kell 23 kogusime Helsingi raudteejaama Mikkelil suvipidustusile sõiduks.

Eha valgel jõudsimme Mikkelisse. Meie õnneks oli vihmatibamine järel jäänud. Jaamaesisel vastuvõtjaid kogukas pere valgemuitsilisi Savo mehi-naisi eesotsas tüsedavõttu savolase Toivo Himanen'iga. Tutvustamised, tervitamisid: ei puudunud tuttavaid nägusidki — kevadisel kommersil viibinud sõprusliitlasi. Pildis-

tamine ja juba juhibki meid tüse Himaneni kogu üle platsi, vis à vis jaamahoonele asetsevasse, „Seurahonnesse“, kus kohvi pakuti.

Peagi juhiti meid määratud korteritesse. Olime kahe-kolme kaupa jaotatud hõimuvõlled perekondadesse. Peale kolme- või nelja-tunnilist puhkamist kogusime hommikeinele Ruokeseli Kalevala Pärast hommik-einet tutvunesime Soome saunaga. Rohelisist puudest palistatud, suure nurkja, halli, kaljulise mäekünka varjul, idüllilises orukeses oli pisitullukene vesiveski ja väike püha-päine talusaun . . . Nii mõnusana tundus sauna küllastamine reisu järele.

Peale sauna küllastamise ajalehe „Länsi Savo“ toimetust. Igale küllastajale jagati trükikojas mälestuseks soovikohaselt trükitud tinast nimeplaat.

Hiljem olime palutud „Länsi Savo“ toimetuse poolt korraldatud kohvile. Kohvil toimetaja poolt vastav päevakohane tervituskõne.

Päeva loojanguks olime ilusas „Pursiseuras“ — purjeklubis, ühel linnalähedasel saarel tutvus-tantsuõhtul. Suur, avar, toredata järvele avaneva väljavaatega rõdu, üksikud, õige elavassejutlemisse, naljatamisse pühendunud laudkonnad. Tee . . . koogid . . . Savolaste üliõpilaskorkester . . . temperamendikas tantsukeerutus . . .

esinemisest jäi igatahes väga hea mulje.

Kord oli juttu udmurdi rahva tähtsama kirjaniku ja luuletaja Gerdi külaskäigust Eestisse, kuid millegi pärast jäi see teostamata.

Venemaal asuvaid hõimlasi on külastanud Soome poolt mõningad teadusmehed ja meie poolt prof. J. Mark, samuti mag. E. Laid, kes töötab ühes prof. A. M. Tallgren'iga. Lühema külastuse Venesse on teinud ka nende ridade kirjutaja, kellel on luba edaspidisekski seni kasutamata Venemaale sõiduks.

Tuleb veel sedagi märkida, et Nõukogude Liidus leidub omajagu eesti ja soome asunikkegi — eestlasi üle poolteisesaja tuhande. Nendega katsus Fenno-Ugria esimese väliseesti päeva puhul kontakti luua, kuid see ebaõnnestus Fenno-Ugriast ja väliseestlastest enestest olenematul põhjusil.

Täielikkuse pärast tuleb veel nimetada, et Nõukogude Venemaal asuvate hõimurahvaste kir-

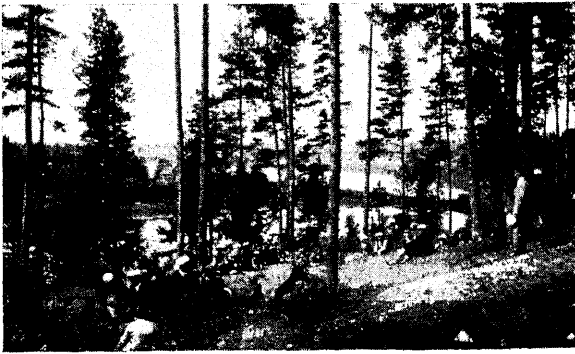
jandust on saadud suuremal hulgal prof. Margi kaudu Tartu Ülikooli keeleteaduskonna soomeugri seminaris jaoks ja idapoolsete hõimurahvaste ainelist vanavara prof. Manninen'i kaudu Eesti Rahva Muuseumi hõimurahvaste osakonnale. Kenad kogud hõimurahvaste vanavara leiduvat ka Tallinnas Kultuur-ajaloolisel Ühingul, mag. Põrgi poolt kogutud. Pea täielik kogu Venes ilmunud eesti keelset kirjandust leidub Eesti Rahva Muuseumi raamatukogus.

Venemaal asuvaid hõimlasi tuleb jälle jaotada kahte rühma. Esimesse kuuluvad Eesti ja Soome asunikud, ingerlased, karjalased, vadjalased ja vepslased. Keelelise lähiduse tõttu on nende juures võimalik otsekohene kultuuriline koostöö, otsekohene kultuuri vastuvõtmine ja edasiandmine. Teatud ettevaatusega tohiks see poliitiliseltki võimalik olla. Eriti vadjalaste suhtes võiks sel olla sama tähtsus, nagu Soome ja Eesti mõjudel liivlaste suhtes, kuna vad-

jalased on arvuliselt veel rohkem kokku sulanud kui liivlased. Kindlasti poleks Nõukogude Liidul midagi selle vastu, kui lähemate hõimude ühisel nõul ja jõul katsutaks vadjalaste rahvuslikku olemasolu viimase võimaluseni pikendada, kuigi vahest absoluutne päästmine peaks olema võimatu.

Kaugemate Venemaal asuvate hõimlaste suhtes pole keeleteadlaste raskuste põhjusel niisugune lähidane otsekohene kultuuriline koostöö enam võimalik. Siin võib juttu olla üldiselt ainult vastastikkusest tutvunemisest tõlgete abil nende rahvaste praegu juba võrdlemisi arenenud kirjandustest (ülesanne meie soome-ugri keeleteadlastele) ja üldse kaudsemaid kultuurilisest kokkupuuteist. Kuid sellelgi oleks oma tähtsus: see rikastaks teatud kombel meid, veel enam aga neid Venemaal asuvaid hõimlasi, kelle kultuurielu on alles neil aastatel omandanud suurema hoo ja ulatuse.

Villem Ernits.

Korp! Frat! Estica ja Savo osakonna liikmed
Porrassalmel.

Korp! Vironia ja Karjala osakonna liikmed
Sortavala pargis, Laadoga järve ääres.

Järgmise päeva hommikul, s. o. 19 juulil, tutvunesime linnaga. Savolase mag. Jaskko Turunen'i juhatusel, kes meile lühida ülevaate andis linna tekimislloost.

Õhtul olime linna tuletõrje saalis rahvapidustustel, millest osa võttis terve Mikkeli seltskond.

Õhtu omandas täiesti rahvuslise värvingu. Eeskava alustati traditsioonilise Nuiaameeste marsiga Savo osakonna üliõpilaskooskonnade orkestrilt. Vastastikused tervitused. Tõrmitamiseks Soome-Eesti ühisrahvuslikuks meeleavalduseks kujunes õhtu Savo osakonna inspektori professor A. F. Pukko tervitus-kõne järgi, milles viimane rahvuslises värvingus andis pildi soome nende päevade põnevamast küsimusest Lapua liikumisest, üles kutsudes esiisade eeskujul kaitsema Soome rahvuslust. Osakonna auliiget peaministrit Svinhufvud, kes oli tervitustelegrammi läkitanud, otsustati ühiselt tervitada telegrammiga. Kõnele järgnes võimas ühine Soome-Eesti hümn, ja hiljem terve rida mõlemile tuttavaid rahvalaule. Ühine koosviibimine kestis varahommikuni. Pidustuste huvipunkt langes pühapäevale, s. o. 20 juulile. Hommikul ühisel jumalateenistusel, millele järgnes kõik Soome vabadussõja kangelaste hauale, kus osakonna poolt vastava kõnega asetati pärg. Hommikueine. Väljasõit autodel ajaloolisele Porrassalmelle, kus teatavasti löödi otsustavaid lahinguid Nuiaameeste ja rootslaste vahel, mille mälestusest kõneleb harjale püstitatud sammas. Langenud savolaste mälestust austati osakonna poolt pärja asetamisega, kusjuures mag. Saari-nen ütles vaimustava järelduse: „Tämä maa ei koskaan sortua saa“. (See maa ei kunagi murduda tohi). Sellele järgnes kõik lähedalolevasse Kyyhkylä invaliidide kodusse. Muuseas leidsime seal eest kaks meie vabadussõja kangelast Soome invaliidi. Tervitused invaliididele külaliste kui ka omade poolt. Ühine hümn ning tagasisõit linna, ning sealt Lampossaarele lahkusõhtul.

Jällegi omavaheline koosviibimine.

Vastastikused tänukõned. Kingituste üleandmine meie poolt, ning kõigi tagatipuks tants.

Hommik. Ärasõit Mikkelist rongiga Kuopiosse ja sealt kuulsas, Soomes alati matkatavas mašritis, mööda Savomaa ilusamaid kohti. Savonlinna, Punkaharju, Vuokseniskalla, Imatra, Lappeenranta — ning 25. juulil oldi koduteel Helsingist Tallinna.

Jah, ilusaid, hingeülendavaid mälestusi manavad esile need hõimuvendade- ja õdede kaunil kodumaal veedetud päevad.

H. Veidenbaum.

Korp! Vironia Karjalas.

Ju möödunud kevadel, mil viibisid Tartus korp! Vironia mai-com-mersil Soome kartell-lepinglased Karjala osakonna liikmed, pandi mõte liikvele, et jälleägemine oleks suvel kaugel Karjalas, n. n. kesäjuhla — karjalaste rahvuslikul suvepeol.

25. juuli õhtupoolikul sõitsid Tallinnast Helsingi sihis 15 korp! Vironia liiget — eesotsas vil! Jürise ja üliõpilaskonna esimehe Hugo Paal-manniga.

Sadamas vastuvõtjate Karjala osakonna liikmetega ning leiti linnas, millele järgnes unustamatu õhtueine Helsingi jahiklubis (Merin kävlot).

Hilisõhtul jätkus reis itta — läbi Viiburi viljaka ümbruse, väikse peatusega linnas ja oldigi Karjala mägismaal.

Orud, metsased mäed — nende vahele peitunult sinavad järvekesed ning punaseks värvitud majad. . . See oli pilt-panoraam, mis kilomeetrite viisi jooksis kõrvuti kihutava rongiga.

Läbi Laadoga veevälja põhjapoolsemas tipus, piiratud mägise, järve-rohke maastikuga asub pisilinn — Sortavala — Karjala osakonna möödunud suve pidustuste keskkohas.

Vaikne linna-alevik, milles 5000 elanikku; ent meie selliste linnadega võrreldes omab siiski uhke kivihoonetes raiooni linna tsentrumis. Sorta-

vala on soome idapoolsemaid keskkohas ning kaugesse minevikku ulatuva ajaloo linn — kuigi mitmed tulekahjud on hävitanud ta esialgse kaju. Siinne elanikkond leiab peatoidust metsa kauplemisega, rohkem on tuntud Sortavala aga suvituspaigana ja kui lähtepunkt, kust pääseb kuulsale Valamo kloostriisaarele.

Sortavalas peatusid nii eesti külalised kui ka pidustustele sõitnud Karjala osakonna liikmed ja vanemad vilisilased ksv. Holsfi ruumikas suvilas, mis asus järve ulataval väikesel poolsaarel.

Kahlemata sellisel kooselul „internaadis“ oli oma suur positiivne tähtsus, kuna ta aitas lähendada ju varem sõlmituid sidemeid. (Enamik Karjala osakonna liikmeid oli ju varem kokkupuudete läbi Tartus ja Helsingis tuttavad).

Esimene Sortavalas veedetud päevadest kulus matkamisele Laadoga järve rohkel kaljusaarestikul, ümbruse ja linnaga tutvumisel.

Õhtupoolikul peatuti veel kalmistul, kus Soome vabadussõjas langenud karjalaste hauale pandi pärg.

Kesäjuhla jõudis hariipule õhtul vanas raekoja saalis korraldatud rahvapeoga, mis tõmbas kaasa kogu linnakese elanikkuskonna.

Peo eeskava osa koosnes muusikapaladest, deklamatsioonest ja näidendist. Külaliste poole tervituskõnega pööras Karjalaste end kurator Lasse Nissinen.

Soomlaste muidu varjatud temperament ja küllane elurõõm väljendusid siin — nende kodukohas ja traditsioonilisel suvepeol kõige otsemal kujul. Linn sumises ja kihaskoiduni. . .

Külaskäigu tulipunktiiks aga osutus matk Valamo kloostri saarele.

Eraldatuna mitmekümne kilomeetri laiuse veeväljaga randadest peitub Laadoga südames Valamo kloostri-saar, piiratuna hulgast metsarikkaist pisisaartest.

See on riik, mis peidab 200 sünget üksiklast-munka, paar sada teenijat, rikka peakiriku ja 40

Hõimutöö päevaküsimusi.

Kuna nüüd möödunud kümme-
kond aastat akadeemilistki hõimu-
tööd, võib selle versteposti juures
vähe seisatada, ümber vaadata ja
enesele aru anda, mis tehtud ja
mida peaks tegema. Allpool aga
pole kavatsustki kõike vaagida,
tahetakse puudutada vaid mõnda
seika.

Möödunud aja jooksul on kordu-
valt kõneldud hõimutöö süvenda-
mise tarvilikkusest, on tekkinud
isegi igasuguse sõnades ilutsemise
kohta vähe põlastav termin —
„hõimujoru“ — sellest peaks järeldama,
et hõimuasja ümber on vahest
l i i g s e l t k õ n e l d u d resp. kir-
jutatud, nagu sageli paljude heade
asjade saatuse on. Vaadates aga
relatiivselt võib öelda, et kõnel-
dudki pole palju. Kui võrrelda näit.
sellega kui palju kõneldakse kars-
kusest, või näit. parteide poolt
poliitilise kihutustöö intensiivsel
ajal — valimiste eel — siis hõi-

pisikirikut laiali pillatuna saart kat-
vas kuusemetsas.

Ei saa võrrelda Valamot, kui üht
vähestest säilinud kloostritest, meie
Petseri apostliku õigeusu kloostriga.
Kogu Petseri klooster lõhnab mine-
vikust. Valamo on aga modernim,
on elulisem. Valamo mungad saavad
omale ülespidamist metsaga kauple-
misest — selle kõrval lobbab ka aia-
töö, niipalju kui seda kivine maapind
lubab.

Külastaja ei leia siin munkades
usufanaalikuid, vaid laia silmaringiga
inimesi (ainult mustas kuues), kel on
oma sadam, aurik, mootorpaadid ja
mugav väike hotellgi turistide tarvis.
Turiste käib siin palju ja igaüks neid
jätab mõninga veeringu munkade lae-
kasse.

Ka omapärasusi ja väärtusi peida-
vad need müürid, pruugib vaid ni-
metada kahekordset peakirikut, Kris-
tuse haua imitatsiooni, jumala-ema
kuju, mille ehtsad ehted isegi ju moods-
tavad terve varanduse.

Eel õhtut lahkuvi Valamo saarelt,
et peatuda veel pankur Vegeliuse su-
vilas, kelle perekond teatavasti Laa-
doga järvel raske mootorpaadi katast-
roofi üle elas.

Kui saabus hommik, lausuti lah-
kumissõnu ning sõit jätkus Imatra
kosele, sealt Viiburi — Helsingi ja
siis Tallinna. E. Saks.

muasjast on kõneldud vaid mõnel
hõimupühal ja mõnes sõrmilloe-
teldavas albumis-ajakirjas. Raske
on öelda, kummal pool on kõnel-
dud rohkem, sealpool või siinpool
lahte, kuid siinpool on saavutatud
ka kõige kõnelemise kõrval enam
tegelikku, kui nimetada vaid roh-
kearvulise soome kirjanduse tõl-
kimist, mille kaudu siiski on või-
malik osa saada hõimurahva oma-
pärasest vaimuelust — sealpool
aga tõlgete arv kasvab viimasel
ajalgi väga visalt. Küsisin naiivse
uudishimuga, miks ometi ei ilmu
Soomes eesti paremate raamatute
tõlkeid, kuna seal igasuguseid muid
tõlkeid ilmub uputusena — vastati
lihtsalt: „Ei lähe, keegi ei osta
neid!“ — Kas siin on kõneldud
liiga palju või liiga vähe? Viima-
sel ajal ometi on loota paranemist
selleski suunas, mida mõjustas
eriti eesti kirjanikkude läinudke-
vadine külaskäik Soome, mis oli
soomlaste eneste sõnade järgi otse
„suur kirjanduslik äratus“. Nii
kavatsetakse välja anda hõimukir-
janduste kuldne raamat j. m.

Ei või ometi ette heita huvipuud-
ust hõimurahva vastu sealpool
lahte ka väljaspool akadeemilisi
ringe. Allakirjutanul on kogemusi,
kui suure huviga suhtusid soome
õpetajad (ühe rahvaülikooli suve-
kursusil) eesti keelde ja kirjan-
dusse ja muissegi andmeisse hõi-
mumaast ja -rahvast. Meie hõi-
mutöö nii siin- kui sealpool on
liigselt piirdunud kitsaste a k a d e e m i l i s t e ringkondadega ja
neile vahest on kõneldud liiga.
Rahva laiemad kihid teavad nii
meil kui seal üksteisest samapalju
kui Ameerikast. Ja ometi on ka
rahvas kirjanduse ostja ja lugeja
ja faktilisi teadmisi hõimurahvast,
pealegi kui see on naaberrahvas,
ei põlata sugugi.

Paistab sellepärast viljakam kor-
raldada hõimukeele k u r s u s i,
kuna teist teed esialgu pole, neil
on siis võimalus kõnelda ka muust.
Ilma keele mõistmiseta jääb ikka
puudulikuks ka hõimurahva ja selle

hinge mõistmine, ja meie ehitame
vaid omis albumes kõiksugu õhu-
losse soomesugu rahvaste ilusast
ühis-tulevikust. Rõõmustavalt ongi
kuulda hõimukeele kursuste kor-
raldamisest Tartus ja ka väljas-
pool ülikoolilinna, Pärnus näiteks.

Muidugi oleks viljakam õpetada
keelt koolis, kus süstemaatilise
tööga ja pikema aja jooksul pan-
nakse keele mõistmisele kindlam
alus, kuid seni on hõimukeel ik-
kagi jäänud vabatahtlikuks aineks
ega leidu ka sageli kooli õpeta-
jate-personaalis pidevat õpetajatki.
Ent kui meil korraldatakse eduga
igasugu esperantokursusi j. m.,
miks siis mitte hõimukeelki levi-
tada vähemalt esialgu nii. Meil
on juba ka rida soome keelt val-
davaid inimesi, nii ei võiks õppe-
jõudude kriis olla enam nii suur.
Suuremaid raskusi on organiseeri-
mises ja majanduslikus küljes. Kes
võtub enesele üldse initsiatiivi ko-
guda hõimukeele harrastajaid, kust
võtta raha õpetuskulude katteks?
Ometi on siingi vahest enam vaja
head taht, korraldamist, ja üle-
pääsematuid raskusi ei peaks olema.
Akadeemiline Hõimuklubi seda
kõike muidugi ei suuda, aga aka-
deemilised hõimutegelased, üle
maa laiali valgudes, peaksid kat-
suma teha seda.

Võib tähele panna, et paljudes
on huvi soome k. õpetamise ja
õppimise vastu, aga asi ei nihku
ometi paigalt, kui midagi ei tehta
selle tõukamiseks. Meil on võe-
tud soome keel vabatahtlikuks ai-
neks kooli, kuid palju on neid
keskkoole, kus seda praegu õpe-
tatakse? Läänud kevadel neid
andmeid vajades sain teada, et
neid on üle Eesti v i i s. Selle
arvuga ei või hiilata. Võib-olla
on siin määrav õpetajate puudus,
võib olla huvipuudus. Esimene
tegur võib siiski kaaluv olla, kui
ei õpeta oma kooli õpetaja, siis
vähesese tundide arvuga on ka ras-
ke väljastpoolt kutsuda. Ometi
kuulsin ühest koolist, kus seni
soome k. õpetatud, et õpilased

Kuhu viivad meie teed?

Eesti rahvuseumuseumi ametlikust asutamisest (1908. a.) on möödunud veerandsada aastat. Ei mäleta, kas vilksatas sel puhul lühemgi sõnum meie ajakirjanduses. Kuid see vaikimine iseloomustabki selle asutise tuuma kõige enam: mitte äri- ega paraadipaik, vaid tõsisest töövaimust läbi imunud teaduslik asutis. Järgnevadki read ei ole pühendatud mingile tähtpäevale, vaid tahaksid kinnistada üht valusat momenti meie kõikuvas kultuurpoliitikas.

Kui 1928. a. jõulukuu lõpul avati muuseumi kogud laiendatud kujul üldsusele, siis arvukate tervituste hulgas meie lugupeetud

saadiku ja muuseumi esimese teadliku organiseerija dr. O. Kalda lühike tervitusteogramm tabas muuseumi tulevikumõtet kõige täpsemini: „Terad koos — nüüd tuulama!”

Mööda on suurejooneline „terade“ kogumine ja „tuulamises“ peitub meie rahvuseumuseumi uue töösuuna seeme — teaduslik uurimistöö, mille ainukeseks reklaamiks olgu „terade“ — töötulemuste — puhtus ja kaal. Ja külap suur „terade“ kogu kujutles õieti meie rahvuseumuseumi rahvateadusliku õpeasutisena, sest oli ju sel ajal teaduslikulegi tööle pandud kindel alus. Oli asutatud Tartu ülikooli juurde rahva-

teaduse õpekoht, mille esitaja ja organiseerija dr. J. Manninen kehastas ühtlasi ka E. R. Muuseumi juhatajat. Muuseum oli siit peale juba arenemas süstemaatiliseks teaduslikuks koguks; hakkas ununema see läpastedanud kolikambri lõhn, kust seni oli otsitud välja paremaid tükke rahvale imestamiseks. Ja külap tervitaja teadis et „terigi“ on ses suures varaaidas küllaldaselt, isegi sel määral et oleme ses suhtes esimesed põhjamaiste naabrite seas.

ERM on asutatud seltskondliku ettevõtte. Ta on olnud üheks sambaks *Monumenta Estoniae Antiqua's*; asutiseks, mille kivide kokkukandmisele on pü-

jätavad selle maha huvipuudusel. Arvan, et hõimukeele õpetust ei tuleks mitte igavaks grammatika tuupimiseks teha, vaid seda tuleb elustada mitmesuguste abinõudega. Tähtis on algul just huvi alal hoida ja kõnelda ka muust kui vaid keelest. See oleks nii-öelda sissejuhatus hõimumeelsusse. Ka mitmeid koole võiks ühendada, kui ühes koolis on vähe soovijaid.

Võib-olla tulevad skeptikud ja enesesulgenud uhked „puhteestlased“ siin jälle ütlemale, milleks õhutada seda hõimuvaimustust, soomlased niikuinii ei tee väljagi! Seda ei või siiski enam öelda, ümberpöörduvalt isiklikest kogemustest võin kinnitada, et vähemalt suur osa Soome haritud noorsugu suhtub otsekoheselt soojalt ja huviga Eesti vastu. Kuid on arusaadav, et sealgi võtab aega hõimumeelsuse levimine, kuna seni on olnud hoopis teised orientatsioonid. Ometi õpitakse eesti keelt seal rohkemais koolis kui Eestis praegu soome keelt.

Ent mida saavutame kõige selle vastastikuse õppimisega? Eks meil ole õppida küllalt suurkeeli, ja hõimukeele suhtes katsume ajada läbi tõlgete abil! Paneme tähele kõik alatasa sagedamaks

muutuvaid ja laiemaid alu haaravaid kongresse Soome ja Eesti vahel, igat laadi muud läbikäimist, ajakirjandust, kõiki alu pole ju võimalik tõlkida, läbikäimine kaotab palju, kui peab mõtteid vahetama kaudsel teel. Pealegi pole hõimukeel võõrkeel. Ei tarvitse rõhutada nii aktiivset keeleoskust, kõnelemist, kui just arusaamist, nii et võiks kumbki pool tarvitada oma emakeelt. Siis alles kui oleksime niikaugel, et need kaks rahvast saaks aru teineteise keelest, võiksime öelda, et kuulume ühte. Kui tore näiteks, kui meil ei tarvitseks tõlkida teineteise kirjandustki, loeksime kumbagi algupärandeid. Selle saavutamiseks kui soome k. tuleks algkooli. Tõelikult pole meil kellegi teisega ühte kuuluda, on võõrad keeled ja võõras veri me ümber.

Tundub samuti, et vastastikku üksteist tundes, me selgitame paremini ka oma rahvusliku omapära, sealpool päästaks vahest kergemini rootsiga läbikasvanud kaksikkultuurist ja meil saksa-vene juba taanduma hakkanud traditsioonest. Mõnelt poolt arvatakse küll, et enne peame olema enese leidnud ja siis alles võiks me lähenemine viljakas olla. Kuid

kas mitte just sellele selgitusprotsessile pole edendav teise hõimu tundmine? Kas me ei leia teineteise kirjanduseski, mis ometi rahvahinge otsesem kajastaja, ja muusikas, niipalju, kui seda on omapärast, midagi omast põhitooni, midagi alateadvuses ühtekuuluvat? Ja ega me ei piirdu sugugi vaid teineteisega, ei, Euroopa kultuurililm jääb meile ikka lahti, me ise oleme osa Euroopast, hindame omi saavutusi selle mõõdupuude järgi!

Olen meelega kõnelnud hõimuasjust puudutades vaid Soomet-Eestit. Kõik muu on nii kauge tuleviku lahendada, et sellest kõneleminegi tundub sõnade tegemisenä. Hõimud, mis on geograafiliseltki üksteisele raskesti kättesaadavad, ei või muul teel läheneda kui vaid kirjanduste kaudu. Soome ja Eesti aga võivad seda nii riiklikult kui kultuuriliselt.

Kuid tutvustagem teineteisele endid, ärgem nautigem niipalju kitsamate ringide hõimuroomantikat, vaid andkem faktilisi teadmisi teineteisest, püüdkem üldse peale tunde ka rohkesti muud pakkuda, ka laiematele ringidele! Lühidalt: hõimutööd peab laiendama.

Linda Leeman.

hendatud kogu inimpõlve ulatuses eesti haritlaste tähelepanu. Oma riigi loomisega kandus osa koormast seltskonnalt riigile. Olgugi, et nimeliselt muuseumi ülalpidajaks oli eraselts, täitis suure osa eelarvest siiski riik haridusministeeriumi kaudu. See soodustas suurel määral muuseumi sisemist organiseerimistööd ja uute väljapanekute korraldamist avaras Raadi lossis. Määrati vähemaid summe isegi stipendiumite näol rahvakultuuri uurimistöödele. Tehti algust muuseumi juures toimunud uurimistööde publitseerimisega — „Aastaraamatute“ — näol, mis pidid laiemaid hulki tutvustama rahvakultuuriliste uurimistega. Aastaraamatute kaudu avanes muuseumil võimalus astuda kontakti ka välismaade samasihiliste teaduslikkude asutistega. Ühe sõnaga, meie rahvusmuuseum oli teel tõusu poole, mis ei ennustanud üksi tema peatset tunnustamist ainulaadse sellesihilise teadusliku asutisena kodumaal, rahvakultuuri uurimise alal, vaid oli juba jõudnud võita teataval määral rahvusvahelist tähelepanu. Seda tunnistab teaduslikkude asutiste hulk, millega ERM tänapäev väljaannete vahetuses, ja väljamaa õpetlaste kasvav huvi meie rahvateaduse vastu. Omalt iseloomult on entograafia teataval määral rahvusvahelist laadi, mis nõuab alatist kontakti muude, eriti naabrirahvastega. Siin tabame hulga nähtusi, mis seletuvad ainult üksikute maaalade kultuurelementide võrdluse teel. Teame ka, et viimase kümne aasta jooksul rahvakultuuri uurimise alal just uutest, n. n. rajariikides palju tähelepanudavat tööd on tehtud. See meie naaberriikide töö rahvateaduse alalt on meile seda huvitavam, et ka siin uurimisobjektiks on oma kodumaa ja oma rahvas, vastandina suurrahvastele (sakslased, inglased), kelle huvi

viimase ajani suundus suuremal määral asumaadel elavaile eksootilistele rahvastele. Nii oleme siis solidaarseks koostööks kohustatud vähemalt oma naabritega. Soome on ses asjas meist ammu üle kasvanud, kas on sünnis seda lubada ka lõunapoolsetele naabritele. Kuid on sellekski võimaluseks juba tundemärke olemas. Selle eest hoolitseb juba läti haridusministeerium.¹⁾

Käesolevaga ei ole eitatud midugi ka teiste teadusealade koostöö tarvet, ega ole tahetud rahvateadust asetada mingile enamsoodustuse alusele, kuid seejuures ärgem unustagem seda, et teised, n. ö. vanad teadused, on entograafia kui noore teaduse kõrval juba ülikooli kaudu tugevamini kindlustatud. Nii omab entograafia lae kaudu lähedane naaber teadus — folkloor — peale riigisummadega ülalpeetava rahvaluule arhiivi oma jõududega, üht professuuri ja kaks eradotsentuuri. Entograafia arendamise eest peab aga hoolitsema muude jooksvate tööde kõrval ainult E. R. Muuseum, kelle juhataja praegu ühtlasi ka õpeülesannetetaõtja entograafia alal ülikoolis.

Peale teaduslikkude ülesannete on muuseumil täita olnud ka rahvuslik ja riikliku propaganda asutise ülesannet, alates väliskülalistega ja lõpetades rahvakunsti näitustega välismaal (Helsingi, Stockholm, Berliin, Köln, Brüssel ja Viino).

Peab imestama seda sitkust ja kombineerimisostkust, mis jõudis selle asutise hoida pealvee läbi ilmasõja ja revolutsiooni aegade Vabariigi saabumiseni. Ja peab kujutlema seda rahuldustunnet, mis valdas asja lähed-

1) Võrdluseks olgu toodud Latvia rahvusmuuseum, kes saab riigilt ainult uurimistöödeks umb. 200.000 kr., meie oma ei ole aga viimaseil aastail kroonigi saanud.

dalseisjaid sel ajal, kui rahvamuseumist oli saamas riigi muuseum, ja lootust oli, et riik selle põlvest põlve säilitatud vara ja läbi segaste aegade tervena kantud aarde eest hoolitsemise võtab kogu ulatuses oma peale.

Otse piinlik on tänapäev aga lõpuni mõelda mõtet, kuidas meie kõikuv kultuurpolitika täna seda lõhub, mida eile on ehitatud. Seda piinlikum on mõte, kui tead, et lõhkumise või kokkutõmbamise palavik on valusalt puudutanud ka meie vanaja ainulaadset asutist — E. R. Muuseumi. Fakt on see, et haridus- ja sotsiaalministeerium enam võimalikuks ei leidnud ERM-i oma summade kaudu toetada. Nüüd on sellegi tõsise asutise eelarve paenutatud kultuurkapitali kaudu akssiisimaksude kapriisidele alistuvaks.

Kui ERM-ile hakatakse tegema takistusi kord antud edene-missuunas, kui see töö alles keskorganiseerimistaadiumi, mis siis veel edespidi? Nii võime varsti hakata ootama ekspeditsioone naabrimailt meie kultuurvarade päästmiseks ja uurimiseks.

Mida meie ise ei jõua, selle teevad kord võõrad!

Külap siin on võimaluste vähesuse kõrval tegu ka arusaamatusega muuseumi kui teadusl. asutise ülesannetest ja sihtidest. Võetakse teda esmajoones ikkagi suure esitiskoguna, mida pidupuhkudel uhke külalistele näidata. Tõepoolest, muuseum sellisena ei vajaks küll muud kui häid kogusid ja viisakate maneeridega uksehoidjat. Sellejuures ollakse vaimustatud uutest ideedest, näit. Soome-Eesti-Ungari rahvusl. komiteest. Kaugele me sellegagi jõuame, kui meil puuduma hakkavad vanad kindlad asutised, kus ses sihis juba aastaid töötatud.

Mitte ülalt alla, vaid alt üles viivad meie teed!

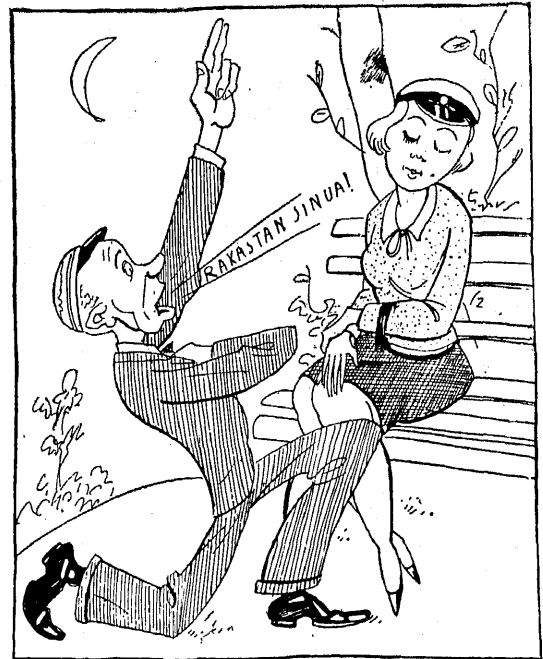
G. Ränk.

„ÜLIÕPILASLEHE“ tellimine maksab ainult 1½ krooni semestris.

Tudeng väljaspool ülikooli ehk

Õigusteadlane: Õelge mulle mees, mis paragrahvi järgi teie karistate teda õieti.

Keeleteadlane: Keeleteadust peab õppima — muidu ei oska külalistele hõimumaalt oma tundeid väljendada.

Hõimutöö tegelikkuse väljawaateid.

— „Hyvää päitvää!“ — wajus minu sõber Willem Maximiliaani poeg Okthober mü wastu toolile. Suutsed tufeharjas, habe ajamata, portfelli, hõlmas lahti, rabeleto ja wähe aega nagu iffa.

— „Head päetwa, head päetwa! Kuhu sul siis nii rutt? Wiisatas inimene ütleb iffa „tere“, ajab oma jutud maha ja alles siis jätab jumalaga...“

— „Taitwane herra siunattu sinua... Ma ütlesin sulle muidu „loff“, aga ei taha riidu norida. Sellsapäraft jätan parem ütlemata... Kas sa's ei tea, et „hyvää päitvää“ tähendab soome keeles „tere hommitut“. Sul ei ole hõimuaasjandusest aimugi. Ja „taitwane herra siunattu sinua“ tähendab: „Isjand õnnistagu sind“. Waimo“ tähendab soome keeles naist, „pilt“ on „laps“ ja...“

— „Kuule, kufi saadit ja hõimutegelasets oled hakkanud...?“

— „Just. Tegelasets. See on õige sõna. Hõimuaasjanduses peab hakatama just ka tegeliku hõimutöös tegema... Ma õpin praegu soome teelt...“

— „Ah see ongi siis see tegelik hõimutöö —?“

— „Kuule — eh, ma jätan parem ütlemata... Ega's sa mõni torporant ei ole, et aasima hakad. Tead, peab hakkama tõesti tegeliku hõimutöoga peale. Korporandid lubasid küll tah, aga tead mis nüüd nemad — wätkimütsid, ah, puha...“

Ma ütlen, et päris õige oli see hõimutöö festforalduse asi. Et mis need torporandid jändawad. Ülnatwad stipendiumi. Hõimutöös heaks. No mis see siis ära ei ole. Kui tahaks, annaks mitu stipendiumi... Waat' kui see Laara usu wätkäima lähleb, waat' kui raha tuleb, ma ütlen'd sadawiiõstümmend stipendiumi...“

— „Tähendab, sa pooldad neid hõimuklubi mehi, et torporantidele ja selfimeestele tah nii natuke saba peale astuda, et suurtorwid pähe, et hõimutöös nii toordineerida...“

— „Waat' just. See on ilus sõna — toordineerida. Hõimutöös tuleb toordineerida. Mhe sõnaga — tegelik hõimutöö. Siiani on ainult ilusaid sõnu tehtud. Nüüd oleks aeg tegutsema hakata...“

— „Aga hõimuklubi mehed?...“

— „Ma ütlen: praht. Filoloogid niisugused. No kas filoloogid ennem on midagi ära teinud. Need on aga niisugused elututtselised hõimuaasjanduse harrastajad. Noh, läänemere-soomekeeled. Tema saanud paar sõna soome teelt suhu, nüüd polegi muud kui Soome ja Soome. See on elututse asi. Teistel pole jefi midagi...“

— „???“

— „Just. Hõimuaasjandus peab olema tertwe tahtwa asi. Tead, meie — Soome ja Eesti ja siis Ungari ja puha. Meie wõõrsime olla maailma walitsejad. Täitsa

harrastatwas. Just nagu... Ah, aja-loos polegi näidet. Nii et täitsa härrad tohe Kõhemel kui roomlased. Wõi Juhani Ahol inuufetud kreeklased, no jah... Üinult — waat' see on see asi, kui ainult...“

— „No mis siis puudub?“

— „Waat' just puudub. Waat' sigitvus on wäike. Märt Laarmann'il on õigus, mis harrastatwas sa oled, kui sigitvust ei ole. Keda sa maailma walitsema paned, kui lapsi ei sünni. Ja lapsi meil ei tule. Ei ole lihtsalt seda tahetti. Rahamägi seletas oma wäitekirjas ilusti ära, et kui ei taha lapsi, ei tule. Wõitaks näitaks Peterburi ära, aga kui rahwast niipalju ei ole, mis sa ta'ga teed. Ja Moskwa ja puha... Peab leidma jelle tounkratta, jelle ideelise aluse, mis ajab lapsi tahtma. Kristlik moraal — ütleb Rahamägi. Ma ütlen — lori. Moraali päraft ei sünni ütski laps ega jää sündimata. Idee aga peab olema. Idee päraft on suuremaidki asju tehtud...“

— „Juhani Wilms omal ajal propageetis polügaamit. Sa ife minetwal forral ta rääkisid, et Eestis tuleks siise seada...“

— „Just. Egas ma täna teistki... Polügaamia — see päästab. See on wana Soome-Ugri taba, juba siis kui eestlased ehitasid wenelastele riigi. Ja teised soomesugu tahtwad... Kui ma jelle hõimutöösime, jelle tegeliku hõimu-

õpiala toob kaasa ühekülgse ilmasuhtumise.

Keemik: Palun veel üks klaas, oober, selle ainete sisaldavuse kohta on väga raske selgusele jõuda.

Usuteadlane: Aga preili Amanda, kas ei ole öeldud, et sa pead oma ligimest armastama kui iseennast. (järgneb.)

töö üle järele mõtlefin, tead..."

— „Mis jellel hõimutõoga pistmist on?“

— „Suft on. Kas ja loff — kas ja siis aru ei saa, kust meie siis neid ühissoome eestlasti... Kas ja tead ta kui palju Gestis on naisi enam kui mehi?..“

— „Ei mäleta, viimase rahvatugemise järele oli wiist...“

— „Niifugune sa oled. Mida sa ka mäletad wõi tead... Ma ütlen: Gestis on naisi enam kui mehi täpselt... täpselt... — eh, praegu on meelest läinud. Efs statistika kuuffijast wõi järele waadata: Igatahes tubli hulk... Ja Soomes...“

— „Kas seal on mehi rohtem...?“

— „Doll. Waat' selles see asi ongi, et seal on tah palju rohtem.“

— „No siis ei ole tasi midagi...“

— „Kuidas ei ole tasi!? Selles see asi seisabti. Kas ja aru siis ifta weel ei saa... Oled ifta üks...“

— „Ei noh, ma mõtlefin, et sa tahad ülelligised naisjed Soome eksporteerida...?“

— „Suft... Ja sealt toome jälle nende ülelligised naisjed siitapoolet lahje. Kas ja mõtleb, et kerge on normaal inimesel wananats tüdrukuteks jääda. See arendab ainult tasiide ja toerte tasiwatamisi. See on inimelu traagifa. Piühooftid, neurooftid, tomplekftid...“

— „Nojaa. Aga ega's sellespäraft...“

— „Aga mis sa's mõtleb... Kui meie polügaamia sisse seame, siis hõimuasjanduse nimel...“

— „Sa arwad siis...“

— „Suft. Kes teise naise weel tahab wõtta, see peab hõimurahwusest wõlima. — Näed siis. Sellega on tasi

probleemi lahendatud. Easteartwu tõstmine ja hõimufüsimus. Ja wanatüdrute jaatuse kurbloolus tah... Korporandid muidugi ei tohi. Mis nad stehhiwad...“

— „Kas ja arwad, et siis ülelligiseid naisi niipalju on, et see kuidagi rahwa artwu peale mõjuts? Kas ja ei taida, et fogu rahwa suhtes on % wäifene?“

— „Proffent! Egas proffendis ei ole füsimus. Waat' idee. Idee on tähtsus. Müüd ei toheta lapsi. Millets neid maa peale wirelema soetada, seldakke. Puudub tohe igafugune tasi. Aga siis — tead, hõimuasjanduse nimel Suure Ühis-Gesti-Soome nimel... Siis on ses asjas oma mõte tohe sees...“

Ja waata weel, eugeeniifelt. Meie o eme mõlemad wäifeseid rahwad. Tead werefegamine ja puha... See on weel õnn olnud meile, et meil nii palju wõõraft werd sisse toodud Antropoloogifelt olemegi tasi raafs. Müüd oletski waja jeda Ühis-Soome werd rohtem jetta. Tead, meie olemegi ehj liiga blaferumud. Soome ja meie iseloomud toffu. Neil on nagu rohtem jeda ürgwörd. Tead nii noh romantilised ja puha. Kautu ju rääkis, et kui sa tahad soome preili peale mõju awaldada... tead, ega ta tuld nii kergesti ei wõta. Aga siiski — 48 tunni joofful wõid poolehoiu kätte saada — kui ostad nii, noh, romantikat, noh nii tead, Sinnanfoofi laul sellest hiiiglapunafest lillest. Üks soome poifs deklameterinud igafugu laulufid, mõnda tasi forda — kui palju ja neid ifta ostad — nii et suu rattus ühele eesti tüdrukule, noh, meie romantika müüd

— tüdruf jäänud wiimaks imestunult

wõahtima. Neil on niifugune ilus tomme weel, et armastaja paar täib tafefefi fuud waatamas. Sindude laul ja puha... Romantika... Neil on ju ta, aga ifta nagu wähem. — Aga jeda ürgloodust oletks juft waja. Kui meil juba tarja tõiaparandamisel, tead maatarja jaofs, noh, Wahiflegi toodi. Hobuseid wiidi siit meilt jälle wälja. Tead woretwahetus peab olema...“

— „Ah nii nagu maatarjaga!“

— „Kuule ära aafi. See on nii, et... Ah, pole enam aega. — Ma pean soome keele loengule minema. Aga tead, mõtle järele — soome naisjed ostawad hästi tohwi teeta. Huuli nad küll ei wärtwi. Sulle meeldiwad küll meie naisjed. Aga egas hõimuasjanduses ei tohi titfarinnaline showinift olla... Tead Weiningertil on tah nii, et naisi on tah-temoodi... Riigifogus tead... Sa wõ- taid muidugi oja?“

— „Mut pole weel ühfti naift...“

— „Egas ma sellest Ma räägin Tallinna- se marsifimifelt...“

— „Hõimupäetwad peetatse ju Helsingis?“

— „Ei noh, sa ei saa ta aru. Waat' tuleb tegeliku hõimutõoga peale hakata. Mis neift hõimupummelustest tasi. Teeme üks Lapua Tallinnasse, et polü- gaamia...“

— „Sa arwad siis, et...“

— „Suft. Riigifogu ja Eduskunta peatwad seadused wõastu wõima. Ma ütlen, et terte Euroopa on mäda. Kui keegi weel maailma lunastab, siis... Dot, ma päraft räägin weel. — Näe- miin!“

Eibonius.

Üliõpilashõimutöö. Tegevussuund lähemaks ajaks.

Iga mõistlik kava lühemaks ki ajaks peab teadlikult välja arendama antud olukorrast.

Nii ka üliõpilaste hõimutöö lähemate ülesannete suund ja ulatus tuleb tuletada nii tema ideoloogiliste eelduste kui ka tegelikkude tingimuste ühtlasest meelestusest. Eriti kohane on praegu tagasi tõmbuda põhiprintsiipide juurde.

* * *

Tundub, et kõigest kõige vähem hõimutöö aluseid kõnestades on reflekteeritud tema tõukejõu, tema põhjuse üle.

Ainult „romantikuile“ see on täitsa selge: lihtsalt nooruse ilutsemistarve, mis kodumaa on läbi kolanud ja nüüd siirdub sinnapoole lahte.

Teistele hõimutegelastele hõimlus näib olevat lihtsalt sümpaatiia soomlaste ja soomluse vastu; aga see individuaalne armastus muidugi ei põhjenda kuidagi hulkliikumist, milline hõimuliikumine ometi on oma sisima iseloomu järgi.

Viimaks on ka neid, kes liidavad hõimlust rahvuslusega. Ja see on elulisem ja loomulik hõimutöö alus. Aga jällegi minnakse temas liiga kaugele, üle igasuguste piiride, kui võidakse öelda „Eesti ja Soome on üks rahvas“ („Üliõpilasleht“ s. a. nr. 4, lk. 66).

Hõimlus ei ole laiendatud rahvustunne, hõimlus on rahvusteadvuse asetus laiematesse piiridesse. See tähendab — hõimumeelsus ei vii meid otse liivlastesse, soomlastesse, madjaritesse; hõimumeelsus kannab meid ühes liivlaste, soomlaste ja teiste hõimudega. Hõimlus on seisukoht meie rahvuslusele ja tagapõhi meie omapärale, mitte meie rahvusluse enda teine vorm või koguni ise meie omapära.

Kuna iga rahvas peab oma tegeliku töö kaudu ise looma eluvõimalused, tahte elamiseks ja peab ammutama kusagilt mujalt, „kõrgemalt“. Jumalalt, öeldi vanasti, — ja seega tähistati tabavalt selle aluse sõltumatust meist. Tõepoolest on kõikjal rahvuslik teadvus võrsunud usust. Meie, hiljasündinud, ei saa aga teha läbi teiste aeglast arengut, meie ei saa kaudseil ja pikil teil kasvata seda põhja (ning pealegi on meie usuline tunne nõrk, peamiselt seetõttu, et kirik oli sajandeid eestlasega nii sotsiaalses kui ka nationaalses vastolus). Meie peame otsemat teed omandama vastava toei, mis annaks meile selge ja kuidagi enam-kaitstud asendi, oleks meile a n k u r teiste rahvuste seas. Ja kui meie ei taha seda põhiankrut usal-

dada riigipea külaskäikude korduvusele (vaata Rootsi ja Poola), siis peame selle ankru needima tugevate meelsuskettidega sellesse seosesse, mis meie oma pärale loomulik — hõimluse külge.

See on kõikide väikerahvaste loomulik tarve. Kui meist nii kauged ungarlased üldse on huvitatud, siis kindlasti õige pisut meie endi väärtuse tõttu, vaid pigemini oma rahvusliku eraldatuse pärast (naabriteks igivaenlased rumeenlased, saksa kultuurilevõim jne.). Sama nähtus kordub — kuigi mitte rahvuslikul, vaid kultuuri alusel rumeenlaste ja poolakate toetumisel Prantsusmaale. Ka rahvuste kohta maksab piiblisõna: „Ei ole hea kui inimene üksi on.“ Ja nagu öeldud — see maksab kõikide väikerahvuste kohta erilisel ning annab hõimlusele suure tähtsuse.

Kuna meie, läänemere-soome hõimud kõik oleme teadlikud oma väikerahvustuses, siis hõimumeelsuse vastasiikkus ei tekita kellegi ülevõimu, vaid kõigi sisemise võimu. Meie hõimuvahekorrad arenevad endastmõistetavalt täieliku pariteedi alusel, maksimaalselt, et eesõigus jääb hõimlusest innustatunule rahvusele. Eriti tuleb korrata pariteedi mõistet Eesti-Soome suhetes kõneldes, kuna siin kõige enam on tekkinud (nüüd küll minevikku kuuluvad) arusaamatusi. Meie ühevõrdus ei avaldu paljalt selles, et mõlemad oleme suveräänsed riigid. Tähtsam on, et mitte üksi meie ei vaja soomlasti, vaid ka nemad vajavad meid. Kõige vähemal määral see maksab majanduslikkudes, poliitilistes suhetes. See käib just rahvustunde arengu kohta: üks soome puhtrahvuslik (aitosuomalaiste) võitlusrühmi saavutanud võitlusinnu tähelepanudaval määral hõimlusest (Suur-Soome mõte oli Turu ülikooli aluskiviks), ja üks samuti see olud ärkamisajal, kus paljast mõlemate olemasolu teadmised mõlemad otsisid tuge Veel suuremal määral see peab olema tulevikus, kus suurja võõrrahvaste surve igalt poolt ähvardab hinge matta. Kui ka mitte tegelikkuses ei peaks olema kasu hõimust (aga me loodame sellele ja valmistume seks), siis vähemalt psüühilise jõutagavarana on hõimluse määratu tähtsus kõigile hõimudele, kes on jõudnud rahvuslikult ärgata. Siin on hõimuliikumise pariteet. Ta on endastmõistetav.

Hõimutöö ei tohi minna välja üksikute hõimude apologetisearmisel, vaid peab neisse ikkagi suhtuma kriitiliselt. Muidu on hõimlus

seebimull. Samasugune, kuigi hästi mõeldud hõimuliialdus on tahe hõimudega koguni samastuda (vaaja „Üliõpilasleht“ nr. 4: „Soome ja Eesti on üks rahvas“). Säärane ajalooline anakronism — eriarengute unustamine — on lõpuks ainult nõrk rahvuseelsus (meie rahvusriiklus üksi kohustab meid aga rahvuslasiks), ja kaob kindlasti meie m. rahvusriikluste süvenedes. Mis aga ühtlasi peab stüvenema, see on vundament neile rahvusriiklust kandvaile meelsustaladele; ja seks aluseks sobib hõimlus.

Hõimlus on rahvusluse selgitusõnaks, tema celduski väikerahvuste juures, nagu ikka tema järeldus*). Rahvuslus ühenduses hõimlusega läheb tugevamaks, tisedamaks, õiglasemaks, avaramaks ja ei saa kalduda virilasse šovinismi.

Öeldakse, meie rahvustunne olevat nõrk (see käib küll üldiselt soomesugu rahvaste kohta). Aga pealegi on rahvustunne nii õrn asi, et talle ei pääse süütsi liigi tohterdama; vaid vähedelikaatsetes kätes ta muudetakse hoopis kroonulikkus hurraapatriotismiks. Ainuke ilmne tee talle ligi pääseda (ilma teda ärakohutamata) on hõimuliikumine ja seegi alles rahvale võõras.

Ilma prohvetiteta ei tõuse ideed rahva hulgast, ja kuna meil kuskill pole prohveteid võtta, — siis peame üliõpilastega läbi ajama. Üliõpilaste viimasel ajal kohutavalt kasvunud hõimumeelsus otse kohustab neid seda teistelegi jagama. Aga on ka miski eriline põhjus, miks just intelligentis vajab hõimumeelsust, tundmisele toetavat meelsust (hetkeks jätame sõpruslepingud mängust välja).

Rahvuslikkuse loomulikkus aluseks maal, meie väiketalunikest rahva keskel on seotus pinnaga, kolkaga, omandusega, harjumusega. Sama maksab (kuigi vähemal ja vähemürgsel määral) linna väikekodanlusegi kohta. Kuigi see rahvusluse alus võib tunduda filosoofiliselt arenematuna, igatahes ta on kindlam kõigist ideetsemistest. Seda karde-tavam, et ta puudub meie haritlaskonnas — maastikustuse kurvem tulemus on kõigi nende rahvuslikkude seoste puudumine eriti esimese põlve intelligentisi seas, kus

*) See ei ole circulus, nagu algul võiks näida. Eksisteerivad ju mõlemad meist sõltumatult, nii rahvuslus kui ka selle kuulumine teat. hõimkonda. Tihe side mõlemi nähtuse vahel teeb nad üksteisest päriproportsionaalselt sõltuvaks.

puuduva maamehe või väikekodanlase rahvuslikkuse aluse asemele veel ei ole suutnud areneda traditsiooniline pind. Siin võib põhjendada rahvusluse ainult idee, aga see on küll filosoofiline, kuid palju nõrgem eelmainitud mullalõhnalisest, ning pealegi antud ainult üksikuile. Kui kõneldakse meie väikesest ja puudulikust rahvuslusest — siis selle on peamiselt põhjendanud just maastikstud traditsioonide tuul hulk (kuhu kuuluvad ka esim. põlve intelligendid). Kuna aga see jõuk on muutunud juhtivaks osaks meie rahvusriigis, siis jääb üle vaid alternatiiv: kas loobuda rahvusriiklusest? või kas luua uus kindel põhi rahvuslusele selles korras jõugus, ja nimelt vastav nende suuremale silmaringile ja arengule

Ja siit vilgub, kuigi kaugelt ja läbi udu, hõimluse tuletorni tagant kindel maa, kuhu võib püstitada rahvuse uhkeid ehitisi.

* * *

Agas enne praktilisi samme veel üks teoreetiline kõrvalpõige, vastus lihti tõstetud küsimusele: miks sihime oma hõimluse laeva kõige tihemini Soome, miks mitte lõunasse, madjarite poole või idasse, mordvalaste, vepslaste või isereemisside juurde?

Kui elloetletud tarbeile otsime rahuldust, siis ei saa meie otsida sihiks mitte maad, kuhu ainult peame andma, vaid säära, kust ka midagi saame. Teiseks see maa peab olema meile nii ligidane, et saaks tekkida oleva läbikäimise alusel sääraseid suhteid, mida vajamine eelneva arutluse põhjal. Niisugune maa on Soome.

Agas meil on teinegi lähedane hõim, liivlased, kelle poole ka peame pöörama silmad. Liivlased on hävinev rahvas, tõsi, aga meie parem saatuse otse kohustab meid neid kaitsma hävingu eest. Liivi kultuuritöö jääb loomuliku asendi tõttu otse meie akadeemilise nooruse ülesandeks, selle hõimumeelsete tõsiduse prooviks. Hõimlus kaotaks ju igasuguse ideelise pinna, kui teeks tegemist ainsa hõimuga, sealkõrval loobuks teisest, lähemast, ainult seepärast, et see saatuse võõraslaps. Liivis on meil tõepoolest uhke ja võlu misjon: säilitada üks keel ja seega terve omapärane kultuur (mis sellest, et see algastmel: ka kultuuralgmed loevad kultuuri ette ja keel on kultuur). See ülesanne on nii suurepärane ja haruldane, et teda läbiviies see säilinud kultuur poleks meile tühjaks ausambaks, ta oleks uus aluskivi meie rahvusliku iseolemise mõttele, eeldades, et rahvusliku iseolemise mõte on kultuurset laadi loomine.

Soome ja Liivi — need on eesti hõimuliikumise esimesed alad eriti akadeemilise nooruse tarvis. Küll aga kulub tulevikus tema kultuur-

ülesannete sarja veel tõmmata hoolitsemine meie oma riigi osadegi eest, eriti selle makstes Vene piiräärsete kohta. Varem või hiljem peab hakama üliõpilaskond ennast organiseerima oma rahvusliku kultuurivõla osakesegi kustutamiseks kultuuritöoga Setumaal, Lutsi maa rahva sees, eesti ingerlaste keskel, aga ka üldse kõikjal maal, eriti muidugi mahajäänumates kolkastes. Seda tööd ei saa paljalt „soovitada“ — nagu seni tehtud; teda tuleb organiseerida. Ja kuna seda kandevee hõimlusega tihedalt seotud, siis vähemalt alguse võibki sündida koos. Kavade väljatöötamine jääb selle aasta kohuseks.

Sümpaailikuks kõrvalharrastuseks hõimuliikumise alal võib meile olla muinaslugu kuulamine kaugetest ida- ja lõunapoolsetest velledest, kellega tihedamad sidemed igasuguse kauguse tõttu vaevalt võivad tulla küsimusse.

* * *

Meie ideeline alus hõimutöök on seega küllalt selge: hõimlus rahvusluse pärast. Eriti tarvilik õppiva intelligentsi keskel, kelle rahvuslikkusest suuresti sõltub meie rahvusriik. Kuna ei saa olla mingit kindlat meelust ilma teadmistega (liiategi intelligentsi keskel), siis hõimutöö peab ennekõike vastavate teadmiste levitamisele sihtima. Olulisem seks on soome keele oskuse omandamine, oluline hõimutöö seisukohalt, aga, võib-olla, olulisemgi isikute endi arenemise mõttes. Võõrkeeli tuntakse meil ju palju, vähe aga leidub neid, kes küllaldaselt valdaks mõnda naativaks lugemiseks. Seevastu kõik, kes vähegi on saanud kätte soome keeleõnga otsa, eietavad seda lemmikalana. Et siiski soome keele oskus meil alles nii väike ja vähelevinud, see suurelt osalt vastavate ja raskete õppimisolude süü. Ülikooli lektori kursuse on liiga pikk ja nõuab spetsialiseerumist. Rahvaülikool pole nähtavasti osanud teha populaarseks omi loenguid; sest seal suvel, kõige halvemal ajal korraldatud eraalgatuslik soome keele kursus (õp. Lehmann) tõmbas Tartus kokku üle saja osavõtja: õpilasi, käsitöölisi, isegi lihttöölisi.

Kuna ka üliõpilasringkondades on kuulda tarvidust niisuguse populaar- ja kiirkursuse järgi, mis pealiskaudsemalt huvitatut ilma suurema vaeva ja süvenemiseta viiks kontakti tegeliku soome keelega, siis sellele vastu tulles Akadeemiline Hõimuklubi on otsustanud korraldada kiirkursuse juba sügissemestril. Lektoriteks on lubanud lahkesti tulla prof. dr. J. Mägiste ja ülikooli soome keele lektor A. Suits. Nädalas oleks kaks kuni kolm loengut, ja terve sari koostatud säärasel põhi-

mõttel, et kuulajad saaksid ühe semestriga ümmarguse pildi soome keelest tegelikuks tarviduseks. Kursus oleks tasuta Hõimuklubi liikmeile (ehk, teiste sõnadega: tasuta oleks Hõimuklubi liikmemaksu suurune).

Elav keel vajab ka kõnelemispraktikat. Et muretseda soome keelele harjutamisvõimalusi, hakkab Hõimuklubi (vististi küll alles uuel aastal) korraldama üle nädala soome keele õhtuid, mille sissejuhatuseks oleks soomekeelne ettekanne, läbirääkimisedki soome keeles ja järgnev seltskondlik osa (mida hakatakse enam klubiliselt korraldama) samuti soome keele tähe all. Senised katsed ei ole osavõtmatus tõttu õnnestunud; üle soome laulude pole välja jõutud. Kui esimese kiirkursuse sooritajad ei taha jätta sööfi omi keeleteadmisi, siis on loota „soome õhtutele“ head tulevikku.

Nii soome keeleoskuse kui ka üldse hõimutöete levitamise tähtsam abinõu peaks olema kiri. Kahjuks on selle abinõu mõjust akadeemilisele noorusele seni vähe oelda. Meil on küll Eesti oma hõimuajakiri „Eesti Hõim“, aga üliõpilasteni see seni ei ole ulatunud. Nüüd aga peab mimesugustel põhjustel senine väljaandja (mag. Ernits „Fenno-Ugriasta“) temast loobuma, ja peaks olema loomulik, et akadeemiline noorus (kes viimasel ajal olnud agaramaks hõimuasjade ajajaks) ajakirja üle võtab. Kuidas see tegelikult sünnib, selgub pea, pole aga tähtis; tähtis on, et üliõpilaskond hakkaks toetama meie hõimuaajakirja kirjutiste ja tellimistega. „Eesti Hõimu“ toetamise küsimus tuleb semestri algul üles võtta kõrgis hõimumeelsetes üliõpilasorganisatsioonides (s. o. enne kõike muidugi niisugustes, kes sõlminud sõpruslepinguid soomlastega). Akadeemilise Hõimuklubi hoolteks jääb selle ajakirja ümberorienteerumise läbiviimine, kui ka üldse sammud kiiremaks hõimuliteratuuri hankimiseks. Ligemal ajal valmivast prof. J. Mägiste suurest soome-eesti sõnastikust on loota suurt abi huviosalistele. Tuleb aga uuesti panna liikuma soikujäänud soome õperraamatu kirjastamine, milline mag. Aavikul pea valmis. Soomekeelsete raamatute saamine Tartus on viimase aasta jooksul lahenenud (Ak. Kooperatiiv ja Krüger). Puudub aga laenukogu, milleks Ak. Hõimuklubil küll väike algus (mõnikümme raamatut), mida aga palju suuremas ulatuses tuleb välja arendada. Seks puudub aga esialgu raha.

Majanduslikkude võimaluste puudumine — täpsemalt: nende võimaluste organiseerimatus on seni ikka ja kõikjal takistanud hõimutöö edukast. Väljaminekud ei ole tohtinud ületada miinimumi, mille te-

gijad harilikult annud omast taskusi. See oli muidugi suurelt osalt nende oma viga, sest hõimuliikumine (olgu ilmet hulkliikumine) oli tegelikult kiitsa ja eraldatud ringkonna ajada. Akadeemilise Hõimuklubi laiajooneline töö läinud kümne aasta jooksul on seda imestustäratavam, et seegi tsentrum ainult mõnekümne-isikulisel grupil püsis. Nüüd siiski on tarvis sellele laiajoonelisele ja üldsust haaravale liikumisele hankida vastav alus. Keskoht, Akadeemiline Hõimuklubi, on ennast õigustanud. Probleem ja ülesanne on nüüd selle aluseid laiendada.

Selle probleemi lahendamine on seda kergem, et suurem osa üliõpilaskonda ennast läinud aasta kestel avalikult on hakanud pidama hõimumeelseks ja selle tagajärjel soome osakondadega on sõlmitud ühele endisele lisaks veel kuus uut sõpruslepingut, millele vististi veel paar järgnevad. Niisugused, juba rahvusvahelised sõpruslepingud toovad ja peavad tooma kaasa suuremaid kohustusi, kui ainult teatavate organisatsioonide meeste (resp. naiste) vahelise läbikäimise. Nad peavad tooma kaasa selle suuna tunnustamise, mis meid viib Soome kaudu hõimluse poole. Ja rõõmutaval kombel on organisatsioonid sellest ka ise nii aru saanud.

See tegi Ak. Hõimuklubile lihtsaks oma aluste laiendamise. Tekkis loomulikult mõte neid hõimumeelseid üliõpilaskonksid kaasa tömmata, või, nagu seda vormuleeriti, luua üliõpilaste hõimuesindus. See ei olnud kunagi mõeldud uue või iseseisva organisatsioonina. Algusest saadik seepidi olema hõimumeelseste organisatsioonide nõuandev esindus Akadeemilise Hõimuklubi juures, mis aitaks läbi viia Hõimuklubi laiaulatuslikumaid ettevõtteid ja oleks abiks tööjõudude hankimisel ja majandusliku ning moraalse tagapõhja laiendamisel. Sellel alusel koostati ja võeti vastu kevadel esialgne „hõimuesinduse“ põhikirj, mis loodetavasti sellest sügisest alates kõiki eesti üliõpilaskonksid koondab hõimuliikumisse. Vaeelnud niisuguse „koordineeriva keskkoha“ (nagu sõnab põhikirj) vastu pole õieti keegi tõsiselt (peale mõningate arusaamatustel põhjendavate arvustavate märkuste). Nimega poldud rahul ja esindajate arvu kohta asuti teisel seisukohal kui kava väljatöötajad — üldiselt aga aktsepteeriti see.

Präegune (esialgne) Üliõpilaste Hõimuesinduse põhikirj näeb ette kõikide huvitatute üliõpilaskonksioonide osavõttu ühe esindaja kaudu, kellel võib olla alaline (sõnaõigusega) asemik. Peale organisatsioonide esindajate võtavad Hõimuesindusest osa Üliõpilaskonna juhatus, Välis- toimkonna ja asutis „Fenno-Ugria“ esindajad, kuna temasse endast mõis-

tetavalt kuulub Ak. Hõimuklubi juhatus, kelle juurde teat. mõttes teised esindajad on akrediteeritud. Esindajad on töö stabiilsuse mõttes alalised (üheks aastaks), kuigi organisatsioonidele jääb ka vabadus neid nädalase etteatamisega vahetada. — Koosolekuid peetakse vähemalt kord semestris Hõimuklubi juhatus kokkukutsel (kolmel esindajal on õigus kokkukutsumist nõuda). Koosolekud on avalikud, neid juhatab Ak. Hõimuklubi esimees ja tema otsuste täitmine on samuti Ak. Hõimuklubi hooldeks. Hõimuesinduse otsustest teatavad esindajad oma organisatsioonidele nende järgmisel koosolekul, kes siis püüavad teostada nendesse puutuvaid üritusi. Üldse Hõimuesindusest osavõtvad organisatsioonid toetavad Hõimuklubi tema ülesannete täitmisel, seks 1) eritöödeks hankides tööjõude, 2) hõimuõhtutele tehes propagandat ja võttes endale korraldustööd, 3) oma liikmeskonna kaudu igapäevi soodustades hõimutööd. Tarbekorral pöörduv Hõimuklubi otseselt organisatsioonide esindajate poole, kes niiviisi jäävad vahelülideks hõimutöö keskkoha ja üksikute organisatsioonide vahel.

Hõimuesinduse loomine on fähelepanlav samm edasi üliõpilaskonksioonide sõpruslepinguis antud töotuste teostamise suunas Hõimuesinduse väljaarendamine ja temast osavõtvate organisatsioonide liikmeskondade hõimutõhe rakendamine, see ongi meie akadeemilise hõimuliikumise lähem suur ülesanne.

Niisugune süvendustöö lubab loodetavasti tulevikus ka suuremat Hõimuklubi ekstsistentsiivust eriti avalikkude ettekannete korraldamisel, kuna varem huvitatute väike (kuigi kaunis konstantne — läinud õppeaasta Hõimuklubi 14 koosolekul osavõtjate keskmine oli 35 inimest) arv takistas kõiki laiajoonelisemaid ette-

võtteid. Endistele traditsioonidele järgnedes tahab Hõimuklubi erilisel rõhku panna kõnede kõrval teadlisse küljele: soome vokaal- ja instrumentaalmuusika levitamine on Tartus väga tänuväärne töö. Üldiselt hargnevad aga Hõimuklubi koosolekud senistest teravamini kaheks: ühelt poolt kiitsamad, spetsiaalsemate küsimustega tegelevad koosolekud enamhuvitatutele, teiselt poolt täiesti avalikud (võib-olla maksulised) ettekandõhtud laiemale hulgal. Kui Hõimuesindusest osavõtvad organisatsioonid lunastavad oma lubaduse, siis on loota mõlemale koosolekutele igile laiemat tutvust senisest.

Selle kõrval on aga veel põhjust levitada otseseid teadmisi hõimumaast ja kergendada nooremal intelligentsil sidemete sõlmimist oma ala tegelastega Soomes. Selle mõtte teostamisvõimalus oleks **praktiseerimiskohdade vahetus üliõpilastele**. Soome hõimuklubi algatusel asus Ak. Hõimuklubi kevadel majanduste adlaste praktiseerimiskohdade hankimisele ja saavutiski fähelepanlavaid tulemusi (kohti lagi kümnele soome üliõpilasele- majandusteadlasele). Ka oli soovivaldusi Eestist Soome praktiseerimisvõimalustele. Kahjuks (meie Hõimuklubist täiesti olenematutel põhjustel) jäi vahetus sel suvel katki. Tema ettevalmistamisele tulevaks suveks tuleb Hõimuklubi juhatusel asuda suure hoolega. Mitte ainult majandusteadlastele, ka arstidele, juristidele jne. võiks korralda sääraseid suvipraktikaid, mille tähtsus nii hõimutöö, kui ka noorte inimeste arendamise mõttes on väga suur. Koos stipendiumitega, milline sümpaatlik nähtus järjest levimas, tuleb suvipraktika vahetusest loota palju hõimutöö mõjusama vahendina. —

Soomega ihedate sidemete sõlmimise kõrval on hõimutöö teine tähtsam tegevusala Liivis. Küll on asutatud eri organisatsioon liivlaste toetamiseks, aga arvestamatagi seega, et see kohe pärast sündimist jäi vaikseks varjusurnuks, üliõpilaskonnas siiski jääb otseskohtene töö liivlaste heaks teha Ak. Hõimuklubile ja teda teostavale ringkondadele. Nagu iga aasta, nii ka tänavu tuleb korraldada jõulukinkide kogumist liivi lastele ja ka katsuda läbi viia nii mitu aastat ainult kavatsuseks olnud üliõpilaste ekskursiooni Liivimaale, mille positiivset mõju mõlemale poole tuleks suureks hinnata. Kaasa tuleb aidata ka Liivi rahvamaja ehitamisele, millise ettevõtte heaks Helsingi üliõpilaskond on maksustanud kõiki oma üliõpilasi. Liivi küsimus on säärane, mis väga hästi sobiks soomlaste ja eestlaste ühishuviks, ja seda on olnudki, ainult ilma Eestisooome üliõpilaspäevade tunnustamiseta. Võttes see küsimus ühist üliõpilaspäevade kavva ja ühist asudes energiliselt selle lahendamise-

Pärast hõimupäevi.

Märkmeid Eesti Ingerist.

Ajalooliselt tuntud, kaua kestnud venestamine püüdis hävitada Ingerist kõik, mis oli rahvapärane, pani piirid rahva arenemisele ja jäiis kauaks rahva kidunema nii majanduslikult kui ka vaimliselt. Rahvas kiritses, kannatas teadlikult ja enese teadmata, sest mida võis hariduse puudusel arenematu kr.-katoliku usku talupoeg teadagi ülekohtust. Temale kõneldi vene koolis, kirikus ja kõrtsis kõikvõimsast tsaarist, keda talupoeg pidi temale omase jumalakartusega armastama. Luteriusulised aga, keda kirjaoskusele sundisid ja õpetasid kõstrid ja kirikuõpetajad, eraldasid kergemini kui õigeusulised vene ülekohtu õigusest. Hammast kiristades ja ohates pidid aga kõik ülekohtuga leppima, sest karmi Vene valitsuse juhtlause oli: mida pimedam rahvas, seda kergem valitseda ja venestada

Kuid siiski lootuserikkam oluaks Ingeri rahva tulevik, kui tema oleks teadnud oma suure hõimu olemasolust. Ei teatud midagi suuremais

ringes, talupoegade keskel, eestlaste sugulusest ega soomlastega samasse hõimu kuuluvusest. Ja nii see oleks jätkunudki võib-olla tänaseni, kui mitte 1917. a. revolutsioon ei oleks tsaari jalgealust kõigutanud. Revolutsioonile järgnenud Soome ja Eesti vabadusvõitlused lõikasid katki vene orjastava loori, mis aastasajad pimestas ingerlasi. Teade tsaari troonilt langemisest ja vennasrahvaste eesti ja soome ärkamisest levis kui tuli põua ajal vanas kulus üle kogu Ingeri. Igal elujõulisel ingerlasel oli hetke kuludes selge, mida tuli teha oma maa ja rahva kasuks. Ei olnud aega sõjavallmil ingerlasel oodata kodus sündmuste arenemist, ei olnud aega kahtlemiseks, vaid kindlalt ja otsustanult surus ta mütsi pähe ja asus teele Tallinna. Esimesele julgele vabatahtlikule järgnes palju teisevabaduseihalisi ingerlasi. Tallinnas oma suguvendi kohates kasvav ingerlaste sõjamehelik julgus; sajakordseks sai nende vabadustahe ja sõjaind, kui lahe tagant tulnud vened kätt andes vandusid igavest kättemaksu ja needust „ryssile“ — vene punastele.

Seni surnud ingerlaste enesetunne ärkas arvamata kiirelt, kõigjal Ingeris kõneldi Eesti ja Soome abist ning sugulusest Neist, kes venelastele olid ainult viletsad „ishorid“, sai suure ja kauni minevikuga Kullervo lapsed — ingeri rahvas, kes venelastele suuri sallimatust osutasid.

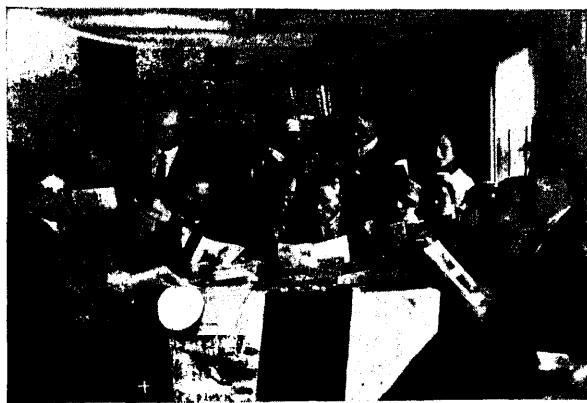
Tähendatud murrang kahjaks sekkord ei haaranud kaasa kõiki kr.-katolikuusulisi, kes osalt

truuks jäid orjastavale venelusele, ja praegugi veel leidub neid, kes hommi-ku ja õhtul Jumalaemakese kaju ees palvetavad isa-tsaari ja vana Vene eest. Ei saa mainimata jätta erimeel-ust, mis sündis ingeri noortes rahvusliku iseteadvuse ärkamisega. Seni lauldud venekeelsete laulude asemel rökkasid noorte ingerlaste suust puhtsoomekeelset laulu. See ei võinud aga kuidagi meeldida uinuvatele venemeelsetele ja nii sai alguse inetu küladevaheline poliitilist ilmet kandev taplus. Eesti Ingeris need sisemised hõõrumised said õige suure hoo, kui kahes algkoolis (Vanakülas ja Kalliveres) haridusminister keelas vene keele õpetamise, pannes õppekeeleks eesti keele ja soome keele üheks õppeaineaks. Tugev pahameele torm tõusis nüüd ka õpilaste vanemais, sest venelaste survet kannatajad ingeri emad olid põrmuni venelaste ees alandlikuks tehtud ja sunnitud vene keelt pühaks pidama ning ainult vene keele mõistmine pidi ingeri lastele tuleviku kindlustama, sest kohapeal- sed venemeelset ässitajad kõnelesid vahetpidamata Vene suurtest võitustest. Peale selle ei jätnud oma mõju avaldamata ka see asjaolu, et pea-aegu igas Kirde-Eesti ametkonnas aeti asju vene keeles. Ja kui 1921.—22. a. mag. V. Ernits ja S. Sommer nime-muutmist toimetasid ja panid aluse Ingeri-Eesti Haridusseltsile, siis vaatas enamus ikkagi kahtlustavalt hõimulunde äratatajale. Sest raskem oli uskuda Ingeri tulevikku kui kord olnud suurde vene võimu. Paljud, kes endile küll uue rahvapärase nime võtsid, jätsid selle esialgu tarvita-mata ja lundsid end raskelt petetuina ja nii-õelda sisseveetuina.

Uue põõrangu, uut tuld ja indu tõi ingerlastele a. 1924 Ingeri Seltsi asutamine piiriäärtes Kulla külas Seltsi asutamiseks ja tegevuseks tegi vajaliku pinna äsja Soomest õp-pimast tagasi tulnud noor ingerlane L. Reijo. Kokkutulnud liikmete üks-meelne otsus oli — levitada kauge-mais rahva ringes isamaa armastust ja õhutada rahvustunnet. Esmakordselt leiti õige suhtumine Eestisse ja esmakordselt kõlas Eesti Ingeris Ingeri hümn, mille võimsad helid ja äratavad sõnad:

„Nouse, Inkeri, jo herää työhön...“
panid iga mehe südame kiiremini tuk-suma ja vargsi, enesele teadmata hak-kas kasvama isamaalsus, õige suhtumine Eestisse, usk Ingeri tõusmi-sesse ja Suur-Ühissoome tulevikku. Agaralt tehti tööd, ja mõne aja jook-sul jõuifigi nii kaugele, et noored kül-lapeol, linnas ja mujal võõraste keskel ei häbenenud enam end inger-laseks tunnistada.

1927. a. pandi algus omakeelsele ajakirjale „Sanaseppäle“. See oli Ingeri Seltsi julge samm, sest seltsil peale hea tahimise ei olnud mitte

Ingerlasi „Ingeri Seltsi“ lugemistoas. Märgitud: ühe ristiga ingerlane üliõpil. Al. Angere ja kahe ristiga seltsi esimees.

sele on võimalik tunduvamal määral kaasa aidata vabade soomesugu rahvaste auvõla kustutamiseks liivlaste vastu.

Üldse tuleks Eesti-Soome üliõpilaspäevad sisukuse suhtes võtta revideerimisele. Akadeemilise Hõimuklubi omaaegne algatus ei pruukinud suurt hoolida vormalitefideest: need oleksid ainult takistanud noort ettevõtet ja pealegi oli osavõtjate arv ja jõud (võrdlemisi) väike.

Praegu on aga hõimupäevad jätkates alguse vaba korraldust arene-nud hõimupummelusteks.

Ei ole sääranegi suur õnnetus, aga häbiasi kui ideeline ettevõte on ainult lõbustamine. Seisukorra ületamiseks tuleks üliõpilaspäevad (arvestades väga suureks paisunud

osavõtjaskonnaga) jagada osakondadeks. Aga mitte organisatsioonide, vaid huvide või teaduskondade järgi. Nii võiks neil olla eri koosolekuid ja — kohtamisi üldiste üliõpilaspäevade raamistikus. Samuti peaks töökoosolekuist osa võtma vähemalt küllasõitnud maa üliõpilased; teised peaksid lisanduma viisakuse pärast.

Esimene asi meie hõimuliikumisele aga oleks sõnadest üle saada. Praegu on lubadused antud. Neid tuleb lunastada. Loodame, et sügisest peale meie üliõpilashõimuföö keskkoha, Akadeemilise Hõimuklubi tegevusest hakkavad osa võtma laiamad ringkonnad kui seni ja ka need, kes seda on lubanud.

Ilmar Tõnisson.

midagi. Vastutavaks toimetajaks valiti haruldaselt arenenud ja Soomes rahvaulikoolis õppinud E. Kosteinsalo, tegevtoimetajaks jäi aga seltsi esimees L. Reijo, kes käsikirja valmides pidi selle 6 km. kaugusel olevas koolimajas trükkida laskma ja siis oma kodus, mis ka oli seltsi kasutada raamatukoguna ja lugemistoana, schapirografil paljundama. Pisu hiljem lehe toimeus sai suureks üllatuseks kaks väärtuslikku kingitust, Inkerin Liitto'lt kirjutus- ja Akademiiselt Karjala-Seltsilt paljundamismasina. Töö tegemine oma masinatega muutus palju hõlpsamaks, kuid siis tuli uus häda. E. Kosteinsalo oli sunnitud keelduma vastutava toimetaja kohalt osalt majanduslikel põhjusil ja osalt venemeelsete ähvardustel. „Sanaseppä“ oma otsekoheuses ei ole kunagi paitanud koduseid riigivaenulisi kommuniste, kes käitmaksuks ässitasid harilikke venemeelseid noore lehe vastu.

Siin ei jäänud muud üle, kui tegevtoimetaja jäi ka vastutavaks toimetajaks, kellena toimib praeguseni. Oodatud vastulöögid venemeelsete poolt ei lasknudki ennast kaua oodata, 1928. a. esines kooliõpetaja P. Senjkin (Põld) esimesena kaebusega ajakirja vastutava toimetaja vastutusele võtmiseks. Protsessil oli igatahes suur moraalne tähtsus ja ta lõpetati alles 1930. a. kohtupalatis „Sanaseppä“ võiduga. Mõne aja jooksul on „Sanaseppä“ võitnudki endale suure mõjupiirkonna kui Ingeris nii ka Soomes ja Sise-Eestis ingeri pagulaste keskel. Ei saa nimetamata jätta siin soomlaste abivalmist — nemad maksavad ajakirja tellides viimase eest mitmekordse hinna.

Suurimaks Ingeri Seltsi saavutiseks tuleb lugeda ingerlaste õige ja loomuliku suhtumise kasvatamist Eestisse. On tuntud asi, et varem eestlane suhtus ingerlastesse üle-õla, nimetades neid halvaks pandavalt „isuriteks“. See sünnitas muidugi ingerlastes halba vastukaja ja eestlane jäi Ingeris „piipunvarkaaksi“ — piibuvargaks. Ei ole sugugi imelik, kui esimesil Eesti iseseisvusaastail ingerlased oma südame põhjas ei tahtnud tunnustada Eestit isamaana ega eestlasi sõbraliku vennasrahvana. Nii küllapoistel olid alalised kaklused ja hõõrumised Eesti piirivalvuritega. Oli vaja visadust ja palju osavat tööd enne kui I. S.-l läks korda välja juurida vale mõistmised ja asemele äratada vendluse ja suguluse tunnet ning isamaa mõistet ja armastust. Nii eestlaste sõimunimi on kadunud peaaegu täiesti, ingerlastest on kasvanud suuremalt osalt tublid ja ausad riigikodanikud.

Kuid ingerlased loomulikult ei võinud jätta pööramata oma tähelepanu ka ida poole, kuhu — teisele poolele traataeda — jäi suurem osa ingeri rahvast. Selle vabanemist nemad näevad ainult Soome hõimude liitumisel, Ühis-Isamaa sündimisel. Sellepärast

Mag. phil. Dimitri Tsvetkov 1890—1930.

In memoriam.

Ootamatult tuli noore vadja teadusmehe surmasõnum mõõdnud augustikuul. Riiga sõiduks rongile asudes ja ajalehti silmitsedes rabas raske sõnum: Alajõe algkooli juhataja mag. D. Tsvetkov enese Narvas revolvrakuuliga elust kustutanud. Raske, ootamatu sõnum paljudele tema sõpradele, criti filoloogide keskel! Kurb, kuid paratamatu.

D. Tsvetkov kuulus nende üksikute vadjalaste hulka, kes Eesti vabariigis asuvad; lähim vadja küla Kukkoski asub mõni kilomeeter Eesti piirilt eemal. Vadjaladena sattuski D. Tsvetkov Tartu ülikooli. Ta oli nimelt Virumaal õpetajana olles koostanud vadja-vene käsikirjalise sõnastiku ja selle prof. Kettunen'ile esitanud. Prof. Kettunen'i huvitas asi väga — ta tutvus lähemalt sümfaatse ja andeka vadja noormehega, kutsudes ta Tartu ülikooli. Emakeele Seltsi kaudu saadi Tsvetkov'ile vadja sõnastiku koostamiseks väike stipendium, nii et tal võimaldus ülikoolis õppimine ja selle lõpetamine. Ülikoolis töötas D. Tsvetkov slaavi filoloogia alal, tehes ühtlasi tegu soomesugu keeltega. Ta oli nimelt küllalt aus deklareerima,

iga ingerlase südame põhjas Suur-Soome aade on leidnud nii sooja vastuvõtu. Seda nii piltlikult tõendab käesoleva aasta jaanipäeval peetud hõimupidu piiri ääres Kullal, kus eestlased, soomlased, karjalased ja ingerlased üksteisele hõimude ühtekuuluvuse suurt võimu tunnustades sõprussidemete kõvendamiseks käed sirutasid ja suurest tulevikust ühiselt unistasid.

Minu, kui ingerlaste keskel elava ja teitseva eestlase südamlikum soov ongi: saagu Soome hõimude liitumine tõsiasjaks ja Ida orjuses vaevlev Ingeri vabaks, õnnelikuks!

Linda Alber-Reijo.

et ta on sündinud vadjalane, armastab oma emakeelt ja rahvast, kuid ei suuda uskuda selle tulevikku (Venemaal on praegu kõigest alla 1000 vadjalase, ja needki oskavad vist enamikus ka vene keelt), on omalt hariduselt ja mõtteviisilt venelane ega suuda ennast enam ümber kasvatada, kõige oma soomeeesti sõbralikkuse peale vaatamata. See tekitas omajagu vastolusid tema ja rahvuslikult ägedamate filoloogide vahel, kuid üldiselt saadi sellest sisemisest traagikast siiski aru ega mõistetud teda erilisel hukka.

Vadjalaste kohta avaldas kadunu ülikooli ajal mõningaid huvitavaid kirjutisi, näit. „Eesti Keeles“ (1925. a. lkd. 39—44). Ülikooli slavistina lõpetades asus Tsvetkov Alajõe (Olešnitsa) venekeelse 6-kl. algkooli juhatajaks. Seal kohtas kadunut nende ridade kirjutaja enne läinud jõulupühi, keeleuurimisreisil lisaku venelaste juure. Tsvetkov oli lõbus ja sõbralik nagu alati enne, harjutas isegi mingisugust vene näitemängu koolipeol ettekandmiseks, esinedes ise peaosas, ja kellelgi ei võinud mõttessegi tulla, et see oli viimne kohtamine!

Vähearvulisele vadja rahvale oli see igatahes väga raske löök, sest arvatavasti oli Tsvetkov nende keskel esimeseks nihästi oma annete kui ka hariduse ja ühiskondliku seisukorra poolest. Tulevikus, suhete normaalsemaks muutudes Venega, oleksid tal avanenud igatahes suurepärased võimalused tegevuseks oma mahajäänud vähearvuliste suguvendade keskel. Nüüd on sellest kõigest aga karm saatus kriipsu läbi tõmmanud.

Villem Ernits.

Üliõpilastele 13%
hinnaalandust

SÜGISHOOAJAKS

Üliõpilastele 13%
hinnaalandust

KOHALE JÕUDNUD:

Kodumaa, inglise ja prantsuse vabrikutest: **üli-**
konna-, palitu-, mantli-, kostüümi- ja
kleidiriided, kleidisiidi ja sammetit. Soov-
vitame suures valikus võistlemata hindadega.

Riidekaubaladu TSCHERNOW, LUKSEP & KO.

Tartus

Kaubahoovis nr. 6—7. Telefon nr. 156.

Tartus

Igale Soome-Eesti üliõpilaspäevadele
sõitjale ja Soome sõbrale on häda-
vajaliseks kaaslaseks äsja ilmunud:

**Suomalais-Eestiläinen
pienois sanakirja**

**Soome-Eesti miniatüür-
sõnaraamat**

Sisaldab 12.000 sõna.

Lisana tähtsamaid kõnelusi.

Peale selle leiata meie laos asjatundliku valiku
Werner Söderströmi kirjastusel ilmunud raa-
matuist ning ülikooli õpingutel vajalikkudest
õpperaamatutest.

Soome-Eesti hõimualbum.

Akadeemiline Kooperatiiv

Tartu, Jaani 7, tel. 63.

Lugupeetud kaubatarvitajad — üliõpilased!

Kas olete juba ostnud grammofoni,
uemat tüüpi, ning kuulnud viimaseid
uudiseid grammofoni plaatidel?

*

*Soovitan neid Teile suures valikus. Peale
selle viimaseid moeuidiseid:*

Naister. käekotte, rahataskuid,
portfelle, portsigaare ja reisi-
kohvreid nahast, eesti vulkaa-
nist, kivipapist ja ehtsast vul-
kaanfiibrist.

O. ZIMMERMANN

Tartus, Suurturg 4. Tallinnas, Harju 34.

Tartu
Üliõpilaskonna
tähtsam kogumiskoht

on

KOHVIK

„LINDA“

Üliõpilased-ajaloolased!

Oleme saanud juhuslikult vähesel arvul
eksemplares:

L. ARBUSOW — „Grundriss der
Geschichte Liv-, Est- und Kurlands“
(kõige uuem, 1918. a. väljaanne.)
Hind kõigest 3 kr.

O.-Ü. J. G. KRÜGER'I RAAMATUKAUPLUS
TARTUS, RÜÜTLI TÄN. 11. TEL. 7-60.

ÜLIÕPILASTELE SUUREM HINNAALANDUS.

Täielikum Eesti
riide- ja valmisriiete kauplus

KARL LABEL

TARTUS, Kaubahoov nr. 8.

ÜLIÕPILASED — OSTKE JA TELLIGE EESTI ÄRIST.

ÜLIÕPILASTELE SUUREM HINNAALANDUS.

Soovitab suures valikus:

Naister. valmismantleid, meester. palituid, joppesid, ülikondi, pükse, vihmamantleid j. n. e.

Tellimiste vastuvõtmine naister, mantlite, kostüümide, meeste palitute, ülikondade ja smokingite peale äri vastutusel. I järgu juurdelõikajad ja meistrid.

Valmistab moodsaid

meeste ja naisterasva

rätsepatöid

oma kui ka foodud riidest.

A. PÜGI

Tartu, Rüütli 3. Tel. 6-44.

Kodu- ja väljamaa

veinid, napsid, liköörid, konservid, maiustused ja kõiksugu koloniaal-kaubad suures valikus.

Hinnad võistlemata.

Hinnad võistlemata.

Väljasõidukoht

„RANNA“

Hea köök. Kodus väljamaa napsid, liköörid & veinid.

Mugavad, soojad kabinetid.

Raadio-muusika.

Telef. 3-74.

Telef. 3-74.

Foto Armin Lomp

Tartus, Vana tän. 6 * Telefon 2-53

Kolm kanteletare runo tudengeile.

Tralli aga tralli, tantsi plika!

Iloksi kägu on metsas,
talle kepslev karjamaalla,
lapsi pillerdav põrandal,
neidu noori naiste hulgas;
ilutsed on muudki õhtud,
see on õhtuke ilutsem,
täna on trallidest toredam!

Tralli aga, tralli, tantsiplika,
ilorinda rallatele,
sul on trallidki toredad,
hääled kullad ja kumedad,
hinged hellad ja heledad,
kaunikene kaela kallis!
Tralli aga, tralli, tantsi plika,
anna suuda, Soome plika,
Soome sirgelle pojalle,
ei kulu suuke suudeldessa,
käsi ei kätta andaessa!

Kõike muuda mees kahetseb.

Oi oi minda mees kuluda,
et ei nainud naiskuluda,
nainud noorella ealla,
võtnud veel elu ajalla,
enne elu puudumista
ja väe vähenemista!
Kõike muuda mees kahetseb,
kuid ei noorelt naise võttu,
lapselt lapse sünnitusta,
poisi eas perenemista.

Võtsin naise ma vanana,
naisin õnne õhtu'ulla,
vana sai valitud piiga,
ilgeima ig-a-kulunud.

Naiksin kolme neiu- kesta.

Oleks mulla võimu mõõka,
võimu mõõka, meele valda,
valla valge ka hobune,
sõidaksin ma neiumaalle,
naiksin sääлта neidu kolme:
ühe naiksin noorukese,
teise võtaksin vanema,
kolmanda kehaka piiga.
Kehakalla tööd teeksin,
vanemaga nõu peaksin,
ise noorta naerutaksin.

Eestindanud Aug. Anni.

Mõningaid lisasugemeid sõprusliitude mõttele.

Läänudaastased Soome-Eesti Üliõpilaspäevad tähistasid kummagi maa üliõpilashõimuliikumises Iselaadset tõusujärku, mis viis hulgaliste sõprusliitude sõlmimisele kahe naabrimaa üliõpilaskoondiste vahel. Kulvõrd selline paisuhoog hõimuliikumise süvendamisele tõeliselt kaasa aitab, näitab muidugi tulevik; ei pruugiks olla aga üleearune juba nüüd meelde jätta mõningaid sümptoome, märkides veidi erinevaid seisukohti üldsummast.

Mõistapüüdvale kõrvaltvaatajale tundusid kiiruga üksteisele järgnenud sõprusliitude sõlmimised ennem väliste

žestidena, kui valminud vilja põhjendatud kokkupanekuna. Sõprusliitude sõlmimine näis saanuvat moeasjaks enam kui vajalikuks versta-postiks sihitaotlusele. Vaevalt rääkis vastupidisest mõni sellega ühenduses olnud skandaal või kulukad vastastikused küllasõ dud; muid tulemusi väljapoole aga ei kuulnud. Säärasel korral ei saa keelata pidamast sihtmäärusi ainult paberile jäänuiks ja sellega ühes kogu liidumõtet nõrgalt põhjendatuks. Vaevalt julgeksime pidada tõelisele sõprusliidule ainu kandvaks aluseks vaid üksikisikute vaheliste suhete võimaldamist ja mõningate vastastikuste soodustuste hankimist, mis puudutavad vaid õige pilratud ringe. Hõimuliikumine, ja eriti selle akadeemiline osa, omandab püsivamaid jälgi jätva sisu alles kultuurilise liikumisena, kummagi

vennasmaa valmiste eluavaldiste lähendamispüüdena, nii nagu seda näikse mõistvat Akadeemiline Hõimuklubi. Võib-olla äsjasõlmitud liidud oma hilisemas arengus kaudselt hakkavad aitamata sellega kaasa — vennasrahva üliõpilaskoondiste algatused hõimukeele õpetuse levitamisel nõuavad siinkohal tunnustavat tähistamist — tekkinud seisukorra raskuspunkt ei näi praegu siiski viitavat kulgi kaugele ses sihis.

Sellisest skitseeritavalt seisukohalt lähtudes käesoleva aasta algul lähenesid liidumõttele Helsingi üliõpilaskoondis „Satakuntalainen Osakunta“ ja EÜS „Veljesto“ Tartus. Pidades ebavajalike sõprusliidu kiiret sõlmimist peale mõn ngaid esialgseid kokkupuuteid, nähti peaülesannet eeskätt ühise tegevusala leidmises, mis seisaks mõlema vennas-

SELL-i V olümpiaad Tallinnas.

Balti riikide üliõpilaste olümpiaad peeti tänavu esmakordselt Tallinnas. See oli teiskordne olümpiaad, mida Eestis peeti. Olümpiaadi mõtte algatajaks ja selle teostajaks oli meie üliõpilaskond ning esimesed olümpiamängud peeti Tartus. Tänavused võistlused olid järjekorraliselt viiendad, nende hulka on ka arvatud läinudaastased võistlused, mis peeti Kaunases ja millest osa võtsid ainult lätlased ja leedulased, kuna meie üliõpilassportlased loobusid osa võtmast. Kahel esimesel olümpiaadil oli Eesti kõlvkõimas võitja; kolmas oli päris õnnetu. Siin tulid võitjaks soomlased, kuna eestlased lätlaste järele kolmandaks jäid. Neljandat ei saa olümpiaadiks nimetada, kuna seal oli ainult kaks üliõpilaskonda — Läti ja Leedu — esitatud; viiendatest olümpiamängudest loodeti pinevat ja tasavägist võistlust Soome, Eesti, Poola, Läti ja Leedu üliõpilaskondade vahel. Üks nimetatutest — Poola — üliõpilaskondadest, kellelt esialgu kaudne lubadus osavõtuks oli, loobus sellest ja järele jäi neli.

Soome pole kõigist olümpiamängudest osa võtnud, see oli neil alles teiskordne esinemine, seepärast olid nende jõud teadmatud, samuti olid tumedad teiste üliõpilaskondade sportlaspere võimed, mille tõttu võistluste vastu oli suurem huvi kui seda arvata võis;

kuid siiski ainult sportlaskonnas, kuna pealtvaatajaspere jäi kõigi vastu külmaks.

Võistluste ajaks oli 13. ja 14. sept. Võistluskoht Kadrioru staadion.

Võistluste avamiseks rivinesid kõik võistlejad haljale staadionile rahvuse järjekorras: esikohal soomlased, järgnesid — eestlased, lätlased ja leedulased. Üksikute rahvussportlaste ilmulisel mängiti nende rahvushünni.

Olümpiaad avati riigivanema asetäitja sise- ja kohtuministri A. Anderkopi poolt, kes soovis võistlusteks edu ja head kordaminekut.

Ministri avakõne järel alati võistlusaladega, mille tagajärjed allpool toome.

Võistlustel torkas kohe esijoonesse silma publiku vähesus. Ei oleks võinud uskuda, et peafinn nii leige ja loid on säärase suursündmuse vastu, nagu seda oli üliõpilaskooli olümpiaad, kus osa võtsid mitmed üleilmilise kuulusega suurused. Ainult jalgpallivõistlused suutsid vähegi huvi pakkuda, ning aitasid majanduslikku külge parandada.

Oleks vist õiglasem olnud võistlused siiski korraldada Tartus (spordiplatsi viletsuse peale vaatamata), kus osavõtjate arv, loomulikult publiku suhtes, oleks palju suurem olnud, vastavalt sellele ka tulu.

Juba võistluste algul paistis silma soomlaste võimase esinemine. Kõigil

aladel olid nad esimesed. Eelvõistlustel pääsesid nad kõik lõppu. Eestlastel õnnestus ainult mõni üksik esikoht omale noppida, kuna lätlased ja leedulased ei suutnud ühelgi alal oma võistlejaid esirinda tõsta. Väljaspool võistlust olid soomlased ja leedulased. Esimesed esikohalt lugedes, teised tagast arvestades. Juba esimesel päeval saavutasid soomlased meist 20 punktilise edu, mida ei loodetud tasa teha, seega jäi järele püüda kinni pidada teist kohta, mida ka auga peeti.

Olümpiaadi võitjaks tulid soomlased 173 punktiga, teisel kohal Eesti — 109 p., kolmas Läti 79 p. ja viimasel kohal Leedu — 31 punktiga.

Üksikute võistlejatost jäid mitmed meelde oma tisedate saavutuste ja võimete poolest.

Esijoonesse kuulus Soome üliõpilaskonna ilmameister ja mitmekülgne sportlane Vaalamo — tisedakasvuline, tasane ja sitke Kiirejalgne Virtanen ei leidnud omale vastast, võitis nagu tahtis. Paenduvakehaline Sjöstedt näitas teistele tõkkejooksjatele aina kandasid. Eesti tudengitest olid omal kohal „vanameister“ Tiisfeldt ja „suurmeister“ Feldman, esimene tõi kaks, teine ühe esikoha Bestile. Läti suurustest olid väljas Musis ja Bergs, kuna leedulased veel „rohelistena“ esinesid.

rahva kultuurilise lähenemise teenistuses. Kummagi maa kultuuritundmise edasikandmine ja sellega koos tutvustamine vaimilise elu saavutustega nõudis selle juures põhjendatud esikohta. Kursused, ettekanded ja trükingud kujunevad tegelikult läbiviimiseks. Muidugi ei saa üliõpilaskondadele ta püüdnud ainelise jõu ja muude otsekoheste ülesannete kõrval asetada ses sihtis ilga suuri nõudeid. See näis kõnesoleva kahe organisatsioonilise lähenemisläbiraakimisel arusaadavana, samuti kui see, et sõprusliidud, kui nad tahavad kavakindlalt ja püsivalt vagusid ajada, peaks töötama tihedas kontaktis Akadeemilise Hõimuklubiga ja nägema oma esimest ülesannet selle hõimuliikumise keskkoha toetamises nii referentide pakkumise, kui kaastöö hankimisega selle väljaandele. Sõprusliitlasil üksikult aga jätkuks silki võimalust mõne tugipildiga püstitamiseks hõimutegevuse kui kultuurilise ehitise toeks. Kavatatavana sammuna silnkohal võiks nimetada tutvustusväljaannete ilmutamist, mis võiksid asendada seni harrastust leidnud üliõpilashõimualbumite väljaandmist. Kõnesolevad tutvustusväljaanded peaksid erineva viimati nimetatust enne kõike oma üldhuvitusega, pakkudes võimalikult värsket ja üldvaatelist läbilõiget kummagi maa vaimilistest harrastustest, saavutustest ja päevakorral olevatest probleemidest teaduses, kunstis, kirjanduses, ühiskondlikus elus jne.

Konkreetsed samme säärase väljaande teostamiseks on kumbki organisatsioon astunud juba niikaugele, et lähemal ajal võiks tulla kõne alla selle trükkimise toimetamine. Siisult kujuneks väljaanne valdavas ulatuses ilukirjanduslikuks, kuna, nagu öeldud, sihtiks oleks huvitada võimalikult laiu ringkond. Eestipoolne osa oleks tõlgitud soome keelde, Soome osa — eestikeelde: nii ilmuks album kahekeelsena.

Sellisel suunatud hõimumõtte koostamine tähistas oma algust juba läinud aasta üliõpilaspäevist, mil „Veljesto“ külalisena viibis Tartus Satakunna Osakonnast härra Heikki Hosia. Talve jooksul esialgseist mõttevahetustest edasi kantud kummagi üliõpilaskondidesse kujunesid lähemad kavatsused. „Veljesto“ liige Linda Leeman, olles Helsingis Satakunna Osakonna liikmeks, võimaldas tutvuda kummagi koonde eriharrastustega ja mõttesuunaga, nii et 24. veebruaril s. a. oli „Veljesto“l võimalus oma aastapäeval uute sõpradena teretulemast öelda Satakunna Osakonnast kuraatori mag. A. Niin'iga eesotsas saabunud külalisile. Märtsis oli nende ridade kirjutajal õnn „Veljesto“ esitajana osa võtta Sa'ukunna Osakonna aastapäevast, kus määritleti lähemalt juba eelpooltoodud põhimõtteid ja astuti esimesi samme ühise väljaande teostamiseks. Silnkohal ei saa mööduda meelde kutsumata Satakunna Osakonna inspektori professori dr. J.

Mikkola ja proua M. Mikkola (kes on meie tuttavam kirjanikunime Malla Talvio kaudu) elustavat mõjuiliri, mille õhkkond valitses kogu Osakonna elus, sisustades seda ja ergutades viikale vaimususele. Aktiivsete sidemetesõlmijatena on isiklikest kokkupuutest meele paljud satakuntalased, nimetatagu veel preilid K. Oksanen, M. Saarinen, härrad P. Eskola, R. Nylund j. t. Sama südamlukku võrrastevastuvõitlikkust kogesid Osakonna suvipäeviks 24.-daks juuniks Hulttisisse küllasõitnud „Veljesto“ esindajad. — Edaspidisest tegevusest mõlemi organisatsioonide suhte lähendamisel, oleks tähelepanu juhtida vastastikusele suvituskohade hankimisele. Nii võimaldus kolmel „Veljesto“ liikmel Soomes viibimine. Satakunna Osakonnast veetsid suve Eestis hrad Arvela ja Backmann. „Veljesto“ suvipäevilt Purte rannas 27-dal juulil võtsid Osakunna esindajad osa.

Satakuntalainen Osakunta ja EÜS „Veljesto“ nimetatud kavatsuste algatus tahtmata jääda üksikaks sammuks, vaid suunatud üldise hõimuläbikäimise süvendamisele, loeb oma ülesande paremini täidetuks, kui see kavatus teostudes leiaks kaasamõtlejaid ja kaasaastumist teisiltki organisatsioonidele. Hõimuliikumise romantilisest pidukõnede ajajärgust näikse olevat põhjust pöörduda sisustavale tegevusele.

Aleksander Aspel.

Kergejõustiku järele oli olümpiaadi kavas veel jalgpalli turniir, millest aga midagi välja ei tulnud. Võistlused olid küll sõprusvõistlused, see sõprus läks aga nii kaugemale, et õiget võitjat ja kaotajat ei suudetud kindlaks teha. Lõpuks jäeti turniir pooleli, loodetavasti algab ta järgmisel olümpiaadil uuesti.

Kõiki võistlusi kroonis stigishall „Estonias“, kus vahetati viimseid mõtteid võitjate ja kaotajate vahel.

Võistlusalade võitjad ja tagajärjed olid järgmised:

100 m. jooks: 1) P. Virtanen (Soome) 11,7 sek, 2) Anderson (Läti), 3) Sjöstedt (Soome).

110 m. tõkkejooks: 1) Sjöstedt (Soome) 16,6 sek., 2) Ruth (Soome), 3) Reisner (Eesti).

200 m. jooks: 1) Virtanen (S)

22,9 sek., 2) Anderson (Läti), 3) Kitsing (Eesti).

400 m. jooks: 1) J. Tiisfeldt (E) 51,4 sek., 2) Ekgvist (S), 3) Tolamo (S).

800 m. jooks: 1) J. Tiisfeldt (E) 2 m. 01,7 sek., 2) Ekgvist (S), 3) Jansson (S).

1500 m. 1) Jansson (S) 4 m. 16,1 sek., 2) Migla (Läti), 3) Bertulis (Läti).

5000 m. 1) Jansson (S) 16 m. 20 sek., 2) Tarvainen (S), 3) Kereševicius (Leedu).

Kaugushüpe: 1) Kokkonen (S) 6,67 m. 2) Küttis (E) 6,65 m. 3) Rinne (S).

Kõrgushüpe: 1) Reinikka (S) 180 cm., 2) Kokkonen 175, 3) Sule (E).

Kolmik hüpe: 1) Jansson (S) 14,48 m., 2) Küttis (E) 14,25 m., 3) Rinne (S).

Teivashüpe: 1) Vinter (S) 3,60 m. 2) Sule (E) 3,30 m.

Kuulitõuge: 1) Vaalamo (S) 14,30 m., 2) Feldmann (E) 13,65 m. 3) Rinne (S).

Kettaheide: 1) Feldmann (E) 44,13 m., 2) Vaalamo (S) 43,25 m., 3) Musis (L).

Odaheide: 1) Sule (E) 57,28 m. 2) Reinikka (S) 57,13 m., 3) Schüts (E).

Viievõistluse võitis soomlane Vaalamo, kes sellel alal ilmameister, 3492,96 punktiga, teine Viiri (Soome), ja kolmas Ilves (Eesti).

Teatejooksud 4×100 ja 400 + 300 + 200 + 100 m. võitsid soomlased.

A. Reisner.

Pühendus tudengite olümpiaadiks.

1. Kergejõustik
5 kasti õlut.

2. Raskejõustik.
Ladina keele eksam.

Ooper „Carmen“ Vane-
muises.

Ooper Tartus on katseala. Ja mitte just tänulik ala heade laulujõudude Tallinna siirdumise ajast saadik.

Ometi Bizet' „Carmeni“ esiettkanne E. Nanderi lavastusel jättis parema mulje, kui seda oodata võis. Seda esmajoones küll pr. Nanderi enese esinemise tõttu nimiosas.

Carmeni kehahoius oli vajalikku lodevust, millest vahel kasvas tugev pinge. Poesid polnud otsitud, oli kõike, mida silm nõudis kuju stiili tajumiseks. Eriti tugeva mulje andis Nander kolmandas vaatuses kaardimänguga. Kogu laulupartii oli tugevasti läbi elatud.

Nõrgemad kohad olid kindlasti

tingitud partneri hr. Lipu puudulikkust esinemisest. See andis ennast eriti tunda lõputaatuses, milles tapmis-ähvardusele puudus tarviline ettevalmistus ja kohane üleminek. Lipu liikumine pistodaga oli kõigiti irriteeriv. Micaela — L. Pirn esines hääleliselt ja mänguliselt sümpaatselt, võib-olla siiski natuke kahvatult.

Koor esines jõulisena ja korraldatuna. Oli antud palju vaba, kuid mitte eksitavat liikumist, tundus lauljates hoogu ja huviga suhtumist sündmustikku.

Kahju, et K. Põlde Torreadorina suutis mõjule pääseda enam oma kireva kostüümi, kui hääle poolest. Samuti esinesid otse operetlikult pinnalistena H. Piller ja F. Pettai, eriti viimane lõi peaaegu koomilisi situatsioone.

Tants-esinemised olid viidud läb, korrektselt, peab märkima pr. L. Vainot ja hr. Änilast, millest võib areneda hea tantsupaar.

Ei jätnud soovida ei kostütümid ega ka dekoratsioonid. V. Haasi ehitused olid massiivsed ja küllaltki ruumilised.

E. Nanderi lavastus näitas, et ooper Tartus pole mitte võimatu.

Ja kui teatril tulevikus korda läheb väljastpoolt tugevamaid jõude kas-või ajutiselt operisse rakendada, siis arvestades „Carmeni“ lavastusoskusega võime nii mõndagi head edaspidi loota, mis asendaks praegust veretut draamat „Vane-muises“.

Br. Pärli.

Tartu Üliõpilaskonna Söögisaal

Üliõpilasmajas, 1 korral. Avatud kella 9—21.

Saadaval hommiku-, lõuna- ja õhtusöögid.

«AKADEEMILINE TEATER.»

Lubatagu esitada mõtteid, mis aas-
taid nõutavad endile eluõigust või
meeleshoidmist kord nähtudes kau-
nitenä, meelitavatena, realiseerivate-
nagi, siis jälle purunedes ja haihtu-
des — et esimesel võimalusel ometigi
jälle kerkida esile, sündida uuesti.

Mõtlen „Akadeemilise teatri“
ideest, kus esineksid näitlejatena ja
lavastajatena üliõpilased ja vilistlased.
Teise sõnaga: Tartu asutatavast tei-
sest ulatuslikumast ja tõsisemalt võe-
tavast teatrist — akadeemiliste asja-
armastajate kandel.

Tartu üliõpilased on esinenud teat-
rietendusis juba igivanast ajast saa-
dik. Esinemispaikadeks on nad tar-
vitanud „Akadeemilist musset“ ja
aulat.

Alles veel neli või viis aastat ta-
gasi võimaldati aulas üliõpilastele
kanda ette ühel Ak. Kirjandusühin-
gingu koosolekul üks vaatus Eino
Leino „Maa paremaid“.

Ei tea ma aga, kuisugusel määral
ühel või teisel ajal akadeemilise teatri
idee on püsinud probleemina või
kavatsusena, või realiseeritunagi.

Kuid mäletame eesti ülikooli ajaltki
paari üldsemat lavakunstilist üli-
õpilaste koondist, mis üht-teist saat-
nud kordagi. Need olid: „Ak. lava-
kunsti ring“, mis lavastas vist 1922,
23 üks või paar teost — ja lagunes.

Elujõulisemana ja aktiivsemana
püsib Ak. Kirjandusühingu Drama-
maatiline osakond. Ka see lavastas
paar asja, korraldas ulatuslikuma dek-
lamatsiooni-diktisiooni kursuse — ja
nüüd on jällegi vaibunud või surnud.

Kõik need on olnud enam üksik-
kute isikute algatused, mis ka vari-
senud kohe mil need, kes koondiste
hinge kannud, sealt välja langenud
või tõmbunud tagasi.

Kuid vahest võimalusi oleks
nüüd juba püsivamat lavakunstilist
üritust algatada ja elus hoida pa-
rema süsteemi, meetodi
kaudu. Meil on üliõpilaskond ter-
vikuna. Ja kui kogu üliõpilaskond
oma esindajate — Edustuse kaudu —
huvitub sellisest kaasvõitlejate ene-
seavaldusest, sellele väärilise tähele-
panu omistab, seda moraalselt toe-
tab ja aineliselt isegi sood-
ustab — siis võib sündida
kõhklematult „Akadeemi-
line teater“.

2.

Kuid milleks on meile vaja „Aka-
deemiline teater“ kui teame, et iga
teater praegu ei leia enese tööle
mitte üksi väärilist ainelist tasu, vaid
ta töö ei vaimusta, sest keegi ei hu-
vitu sellest.

Milleks rakendada inimesi viitma
endi aega ja rikkuma endi närve kui
teame, et teatristuudiolastelgi aastate
pikkuse õpingu järele ei jää lõpuks

üle muud kui lõigata läbi enda käe-
randme veresooni?

Kas lõpuks ka „Akadeemiline
teater“ ei hakka rikkuma verd ja
närve neil, kes selle ümber koondu-
vad — kes lõpuks ei suuda pääseda
elektrisärast verre läinud raasuke-
sest lambipalavikust, kuigi seda
tegema peaksid? Kas ka siia ei
asuta kasvatama peale diletante, toda
vääritut kunstsõnnikut, millest täis
on meie kultuur.

Ja üldse, kas tasub vaeva asutada
ette teada virelema isegi nimeline
teater?

Olen mõelnud neid küsimusi risti
ja põigiti. On tõsi, otseselt ei tasu
„Akadeemilise teatri“ elushoidmine
seda vaeva, mis selle puhul mööda-
pääsmatu.

Kuid ega „Vanemuise“ teatergi
otseselt end tasu! Ükski kunstiline
üritus ei tasu end. Arvate, et kir-
janiku kutse tasub selle vaeva, mida
kirjanik läbi on sunnitud tegema?!
Ja pealegi asjaarmastajate teater, üks
juba nimi ütle, et siin koos vaid vi-
hatavad diletandid!

Võrrelge kirjaniku ja näitleja sei-
sukordi. Näitlejaks peetakse seni
meil ainult kutselist kindlupalgalist.
Kirjanik aga pole seda mitte. Kuid
keegi ei tule ju kinnitama, et Tam-
saare oleks vähem ütleme E. Põ-
der-Rohust. Järjelikult: ka asjaar-
mastaja näitleja tohiks üldsuses olla
hinnatav. Edasi, meie üliõpilaste seas
praegu on arvukas kogu andekaid
kirjanikke: A. Jakobson, R. Janno,
A. Kirsimägi, E. Saks ja teisi. Vi-
imased oma loominguaga mitte üksi
ei kaunista osa meie kirjanduslikust
loomingust, vaid nad ilmestavadki
tunduvval määral meie kirjandust. Miks
ei võiks samasuguseid andeid olla
ka meie üliõpilaste seas näitekunsti
alalt?

Näitleja isikuna ei suuda end tuua
välja publiku ette. See õnnestub talle
vaid trupi ja teatri kaudu. Kuid kui
nii, asugem siis koos meie lavakun-
stiliste võimalikkude annete välja-
toomisega!

Võttes aga „Akadeemilist teatrit“
selliselt õilsalt uususte ja laureerimist
ootavate uustulnukate pühitsuskoha-
hana — loodav „Ak. teater“ oma esi-
mese esinemise järele oleks löödav
surnuks. Selle asutajad oleksid ise
esimesiks nobedaiks surnumatjaiks.

Peame teadma, eriti lavakun-
stis on meil vähe andeid, veel vähem
võimeid. Annete ja võimete vajaline
väljakoolitus puuduks suurel mää-
ral kõikjal. Siin ktpsetakse andeks
vaid pika töö järele.

Tuleb alata anderaasukeste kom-
gumisest. Tuleb isegi rõõmustada
lavakunstile truuduse
eest, sest etendusi nautida või-
maldub meile veel harva. Kunas

unustasite endid täielikult „Vanemuise“ ja „Estoonias“!

Olgem suuremeelsed, uskugem
homsesse: kingime usalduse
vastu neile, nende tööle,
kes meie teatri parema
tuleviku nimel koondu-
vad, et endi seast ja endist kasva-
tada vastseid lavainimesi.

Aga üks just „Akadeemiline tea-
ter“ võiks enda ümber kogudagi
neid?

3.

Tartus, akadeemilistes ringkonda-
des, harrastatakse kaunis laialdaselt
lavakunsti. Peaaegu iga üliõpilaso-
rganisatsioon mängib enda seinte va-
hel. Kuid esinetakse koos vilistlas-
tega veel igasugustel pidudel heate-
gevateks otstarveteks.

Kui kõik neid lava-
kunstis huviosalised
koondada, saaksime ar-
vuka kogu naisi ja mehi,
kellega juba võimalik
mõndagi saata korda.

On võlts arvata ja nõuda, et laval
esineja peab pakkuma ilmingimata
palju ja ainuüksi kõrget kunsti, või
et iga lavalesineja on või olgu kunst-
nik.

Esinemine võib olla ka vaid en-
da pakitsuste vallandus, väike vi-
perus tuttavale publikule. Pealegi
me vaatame naudingugagi häid tsir-
kuse-tegijaid, kabareenumbreid ja
kõrtsitantsijaid.

Asjaarmastus on elu tihendamine,
rikastamine. Sest siin tavaline ko-
danik ise avaldub pretensioonideta.
Asjaarmastus võiks seega olla eluli-
semgi kui kunstilisus. Kuid üks
kunsti viimaseks parooliks oli: elu
juurde! ellu! — Seega asjaarmastusse,
asjaarmastaja eelistamist kunstnikule.

Etendagem teadlikult asjaarmas-
tust! Ka sel teotsemisel on küllal-
daselt tasuv mõte ja otstarve.

4.

Kui te teaksite, kuidas vajab
praegu meie teater harituid jõude!
Meie teatrite juures teotseb praegu
ainult kaks või kolm kõrgema, s. t.
akadeemilise haridusega isikut. Näit-
lejaist ainult üks (mõtlen sõnadraamat)
kuulub siia. Kuid on absurd mõelda, et
alamal haridusastmel olev näitleja
võiks vallata oma mänguga temast kõr-
gemal seisvaval publikul. Meie teatriühiks
puuduseks on see, et publik on suu-
res enamuses temast haritum.

Igal kevadel vajatakse teatritesse
uusi kandvaid jõude.

Kuid need pole võtta kuskilt.
„Draamastudio“ teatrikool pole seni
suutnud üldse mitte rahuldada neid
nõudeid, mis väljaspool olemas.

Ei salga: jõude, teatrikunstis te-
gelajaid on palju, kuid meie teatri
kandjaid, ilmestajaid, edasivijaist

on suur puudus. Eks siin siis „Akadeemiline teater“ kõneväärsetki võiks valmistada ette ka haritud huviosalisi, nõuandjaks teistesse teatritesse; ta võiks kujuneda selleks läbikäigukohaks, kus end leitakse, omi võimeid proovitakse, kasvatatakse ja karastatakse, et siis asuda mujale lähemate võimaluste juurde!

5.

Tean, raske on algatada eriti praegu uue teatri realiseerimist. Kuid ärksate, tuldvõtivate, ideele truude ja mõttest vaimustatutega on seda kerge alustada.

Hoopis raskem on aga selles elu hoida kauemaks.

Siin on siis ülitähtis, kuidas ja milline alus „Ak. teatril“ antakse ja milline vaim selle kandjaks usaldatakse.

Sirdume „Akadeemilise teatri“ aluste lähemale arutlusele „Akadeemilise teatri“ aluseks võib olla kaks võimalust: kas olla iseseisva „Akadeemilise teatriseltsi“ teater, või siis algusest kohe seotud mõne teise teatrit hooldava asutisega.

Nagu varem tähendasin, kord seitsme, kaheksa aasta eest teoteski üliõpilastrupp, mille seljataga oli „Akadeemiline teatriselts“.

See lagunes seetõttu, et ei suutnud omandada kogu üliõpilaskonna moraalselt tunnustust. Ja teiseks, siin juhtiva osa lõpuks võttis enda kätte kergemeelne ollus — mis suretas või hävitas ka trupi lõpuks. Kolmandaks — tal puudus järjekindel minimaalne toetus.

Need hädaohud ilmneksid jällegi paratamatusena kui asutatakse „Ak. teater“ iseseisva organisatsioonina. Juba elujõulisemat tüüpi oli Ak. Kirjandusühingu Dramaatilise Osakonna lavakunsti üritus. Kuid selle hukutas see, et mainitud osakonna tegevust ühingu juhatus küllaldaselt moraalselt ei toetanud, vaid igal võimalusel ainult arvustajana esines. Ja teiseks, see osakond ei suutnud omada kogu üliõpilaskonnalist esindusmomenti.

Neist hädaohudest tuleks ilmtingimata uue üliõpilaskonna teatrikunstilise algatuse puhul püüda hoiduda.

On hädavajaline, et „Akadeemiline teater“ oleks lähemas sidemes Edustusega. Ei oleks vahest aga mõeldav, et Edustus endale asutab teatri.

„Üliõpilasleht“ teatavasti teotseb Edustuse ühe tegevusharuna, kuigi toimetus siin on täiesti autonoomne.

On mõeldav, et „Akadeemiline teater“ võiks olla analoogiliselt seotud Edustusega, kuid oma siseelul veelgi enam iseseisev. Siin on kaks moodust „Ak. teatri“ aluseks. Kas moodustada „Ak. teatriselts“, mille juhatus tegelikult juhib ja hoolitseb „Ak. teatri“ eest. Kuid et sellele antud kogu üliõpilaskonda puudutav ilme ja ulatus, ja et Edustus seda ka aineliselt järjekindlalt toetaks, siis

„Ak. teatri“ igaastane tegevuskava ja eelarve ning aruanne võetakse vastu Edustuse poolt ning alles siis tulevad teostamisele.

„Ak. teatri“ ja Edustuse vahekorid oleks lähedam kui Edustuse ja ülikooli valitsuse oma.

Või teine moodus: Edustus ise kutsub ja määrab „Ak. teatrit“ juhtiva toimkonna (direktsiooni), mis esitab teatri tegevuskava aasta peale Edustusele ja asub vastuvõetud kava teostama (Riia riikliku Rahvusteatri juhtimise moodus). Või on veel kolmas moodus: „Ak. teatri“ seljataguse moodustab „Ak. teatriselts“ selle juhatusena. Edustus omalt poolt saadab sellele esimehe. Viimane oleks Edustuse liige ja seega otseselt vastutav, et teatritegevus ei omaks ebasoovitavat suuna. Tõsisema kaalutluse alla võivad tulla esimene ja kolmas moodus. Üks näib vajalike põhialusena: tuleb akadeemilistest teatrirühvilastest moodustada omaette kogu — t e g e l a s k o g u (oleks „Ak. teatriselts“). See „Ak. teatri“ tegelaskogu valib endale ka juhatus. Siin aga kerkib üles küsimus: kas selle juhatus esimeheks saadab Edustus end liikme, või siis Edustuse esindaja võtab osa sellest täievolilise liikmena.

Tunduks siiski vastuvõetavana, et Edustuse esindaja ühes tegelaskogu poolt valitud juhatusena moodustaksid „Ak. teatri“ valitsuse. Vahekorid võiks olla: kaks tegelaskogu poolt valitud ja üks Edustuse esindaja. Kui „Ak. teater“ suudab kutsuda enda juurde kunstilise külje juhi, või kui selline instituut kuidagi luuakse, siis viimane eo ipso oleks neljas täisvoliline teatrivealitsuse liige. („Estoonia“ ja „Draamastudio“ teatrivealitsustest koostatud). „Ak. teater“ moraalselt ja teadaolevalt oleks kogu üliõpilaskonna teater — Edustuse kontrolli all, nagu „Estoonia“ on saamas riigiteatriks — kuigi jääks siseelul autonoomseks.

Arvan, seega oleks selgust vahest toodud „Ak. teatri“ alustest.

6.

Ei tarvitse kujutada ette, et siin Edustuse toetus võiks kujuneda viimasele ülejõu käivaks. „Ak. teater“ võib ja peab tegutsema asjaarmastajate teatrina, s. t. siin esinejatele ei makseta palka.

Sel korral suuremgi lavastuse kuulid ei tohi ületada viitkümmet tundi. Ja „Ak. teatril“ ei tarvitse ühelgi tingimusel aastas lavastada üle nelja teose.

Kammeretendusi võib lavastada pealegi poole väiksema summaga — kui saal kasutada tasuta. Ak. Kirjandusühingu Dram. osak. lavastused andsid omal ajal puhaskasugi. Minu teada kahe üliõpilasorgi: EÜS'i ja ENÜS'i saale võib suurepäraselt tarvitada „Ak. teatri“ etendusiks. Ja tohiks loota — nimetatud seltsid ei

keeldu ruume tarvitada andmast. Üliõpilasmajast aga ilmtingimata tuleb reserveerida üks tuba „Ak. teatril“ harjutuste jne. jaoks. Edustuse toetus „Ak. teatril“ 100.000—200.000 senti aastas. Ja kaunis optimistlikultki võiks alata tegevust siis „Ak. teater“.

On huvitavaidki lavakirjanduslikke teoseid, mida tavaline rahvateater, nagu seda eranditult on meie suurteatrid, ei saa võtta endi repertuaari, või et need lavastamisel peavad võltisima lavastatavate teoste kunstilisi printsiipe laia massi maitse kohaselt „Ak. teater“, kui ta enda ümber oskab koondada kõrge ja kujurilise intuitsiooni ning teisalt nõuetava eruditsiooniga isikuid, võiks leida endale isegi erilme kogu meie lavakunstilises elus. Võtame ajalooliselt stiilsed lavastused: rooma teos rooma teatri ajalooliste dekoratsioonidega; keskaegne inglise mirakl või moralitee — ajaloolise tõepärasusega lavavankril; Shakespearil ilma ühegi dekoratsioonita, Antiik-Kreeka tragöödiast naisteosas mees; aga miks mitte katsetada „Hamletit“ frakis ning monokliga; või isegi Hamletit osas naine (mitte siiski uskudes toda rumalat teooriat, et Hamlet polevat olnud mees vaid naine); Strindberki selle enese „Intiimteatri“ tõlgitsuse laadis jne. jne.

Lõpuks: Edustus, loodetavasti heakskiitnud „Ak. teatri“ mõtte — sidemes temaga, valigu ka kohe ära esindaja, kes pöörduks „Ak. teatri“ tegelaskogu kokkukutsujana kõikide ak. kodanikkude ja org-ide poole, et tuleksid kokku huviosalised ja asutaksid „Ak. teatri“. Siinjuures juhtisin tähelepanu veel sellele, et asut. teatri ilme esialgu ja tuleviku saatus oleneb suurel määral sellest, keda suudetakse kaasa tõmmata asja etteotsa. Seega: ootame Edustuse initsiatiivi, sammu, sest teame, siis realiseeruks kõneldav idee tõepoolest ja seda kõige kaunimalt.

J. Pert.

Ksv! Ksv!

«Üliõpilasleht» palub teadustada kõigist korratustest, mis lehe kättesaamisel esinenud.

Aadressi muutmise teadaanne on maksuta.

Kaks teatriõhtut.

Polnud mul kunagi juhust külastada ridastikku kaht nii erilimest etendust, kui need olid Dostojevski „Kuritöö ja karistus“ dramatiseering Riia vene draama ettekandel ja Shakespeare'i „Suveööunenägu“ „Vanemuises“ hooaja avatendusena. Kuid just see erimeelne tingis seda, et vaatlen neid ühes kirjutises.

Peatudes esmalt romaani dramatiseeringu juures, pean mainima, et see tundus katkendlikuna; tõsi, oli nopitud välja põnevamaid kiilde ja nad liidetud ridastikku üsna osavasti, kuid ümmargust kujutust Raskolnikovist draama põhjal ei saanud. Ei võinudki saada — kui romaani taheti teha ainult lavaline konspekt. Ent nagu öeldud, katkendid olid tõesti valitud. Roimastseeni paigutamine algusse pehmendas tunduvalt selle jälestavat mõju ja kaastunne oli otsekohe juhitud tapjale. Tähelepanu keskendamine Raskolnikovile oli teostatud projektsioonlaterna valgusega projektseeniuloozest: endast õnnelik ja otsustavkohane võte. Punane hõõgutuke esimese pildi nurgas markeeris meeleolukalt tulukest pühapildi all, ennustades ühtlasi verd.

Politseijaoskonnas kolm tuima järeootajat moodustasid selle õhkkonna mõõbli: halli labase igapäeva, võib-olla ka neid Raskolnikovi tavalisi roimareid, kellele ei ole õigust üle astuda seadusist...

Lavastaja (Unger) oli neid leidnud. Ka liikumises oli ta hoolitsenud kõigi asjatuma vältimiseks. Mis jäi — see oli põhjendatud. Ja lõppeks — mängis ju J. Jurovski, näitleja, kes ei näi tarvitavat palju näitejuhti — käiguandjat, vaid ainult inspireerijat.

Jurovski algas oma mängu hingeldamisega ja palavikku mähitud kõnetooniga. See oli näitlejale kardetav mäng: ahvardas publiku umbusaldus. Kuid hädaoht möödus ilakasuvõtja-vanamoori häälletõstmisega. Vanamoor kartis ja — publik hakkas kartma.

Kartma tähendab aga juba tugevat usku näitlejasse. Jurovskil oli ainult vedada vaatlejaid 10 pilti kuni ülestunnistamiseni politseiametnikule. Ta vedas hästi. Meelde jäi kohmetu emakohetlemine, stseenid kohtu-uurija (Astarov) ja Soonjä (Rüüdberg) juures. Uurija teeseldud onulikkus ja metsloomaa saagieelne närvelus tunnistasid näitleja kõrgest klassist. Soonjä puhaskuju oli samuti hingetungiv.

Midagi kujutlemata haaravat oli Raskolnikovi langemises Soonjä jalgade ette, veel suuremat tähtsust (hääleliseski). Jurovski häälematerjal on nii rikas, et ta suudab anda ennekuulmatuid varjundeid, mis kuulajaid paeluvad. Eriti omab ta oskust peita naerusse sügavat traagikat. Nii — lühikeses halglases naerus esimest korda, ema kohates, nii hüsteerilises kõmavas lagnas uurija ja viimast korda ema juures.

Tihedad partneriga mängu võis jälgida eriti ülestunnistamise-stseenis Soonjä juures. Teisist osalisist ei tohiks jätta

mainimata Tokaržeeviči sõbra — Rasu mihini, kes hoolitult tarvitas teksti, kuid andis elulise usutava sõbra-tüübi, A. Levitskajat — Raskolnikovi emana ning Cengeeri't arstina.

Kui kõnelda Shakespeare'i „Suveööunenäost“, siis tuleb esmajoones küsida, kas ta üldse meie ajal, mis muide romantikavaene, mängitav, ja kui — siis missugustes tingimustes. Max Reinhard „leutas“ ta veerandsada aastat tagasi, kuid seda ka pöördava, kui uuduse ja esmajärguliste näitlejate tõttu. „Um 10 Uhr dreht sich der Wald“ — käis sõna berlíinlaste keskel. Effekt, mida lavastaja pakkus, tõmbas rahvast teatrisse.

„Vanemuise“ võrdlemisi kitsad tehnilised võimalused ei lubanud üllatusi; dekoratiivseid igatahes mitte. W. Haas projekteeris sedapuhku küll dekoratsioonid tagant, millega näitlejale oli avatud juurdepääs kuni ekraanini, kuid selle lähemaletoomine publikumile paljastas, ka projektsioon-pildi ebatäpsusi ja rikkus osaliselt illusiooni. Näiteks tundus otse kurioosumina ekraanile kiinnitatud purtskaev (!)

Nii polnud dekoratiivsed tingimused „Suveööunenäo“ lavastuseks kuigi soodsad. Läheda ekraani tõttu oli lavaruum muutunud väikeseks. Ruumipuudus aga andis ennast tunda: haldjate stseenis puudus metsasügavus, haldjate perspektiiv ei muutunud jne.

Kokku võttes: „Suveööunenäo“ menu tähtsamad eeldused puudusid.

Ei olnud teatril ka kasutada suuremaid tantsurühme, kelle peale oleks võinud eriti loota. Nii tõi lavastaja V. Meitus, kes nähtavasti Skakespeare'i väga armastab, uue teose teatava julguse ja riskiga esietendusele.

Ma ei eski palju, kui märgin, et publik lahkus etenduselt teatud pettumustundega. Põhjused olid käegakatsuvad: filmi ja helifilmiga hellitatud tänapäevainimene ei saanudki rahulduda sellest primitiivsest unenäost, mida lavastaja, liikumisujuht, kostüümiskitseerija ja dekorator püüdsid lavale lummuda. Ei saanud rahuldudagi näitlejate mängust.

Võib-olla polnudki see mäng selle sõna tõsisemas mõttes, vaid millegi kujutamise, millest näitlejail selge kujutlus puudus.

Millega midu võiks seletada väärtõhkude asetamist sõnadele, nagu see eriti Oberoni (H. Piller'i) ettekandis esines, millega interpreteerida nii paljude teiste meestegelaste nurgelisi liigutusi, kuigi ümber pidi olema mets täis hõljuvaid unelmkujutusi ja fantastikat?!

Kolme maailma tegelasist olid lõbusad käsitöölised kõige vastuvõetavamad.

R. Ratassepä Pyramus oli päris tujukõditav ja A. Vaino, sedapuhku neitsilik Thisbe, oli ju ka vähemalt mugamapanev; et E. Kruuda pisut liiga lõviosa stüvenes, see ka publikumi ei hälrinud, kuid, võib-olla, raadiokuulajaid küll, kes nautisid mõnda välismaa kont-

serti ja kes alati kaebavad, et Tartu aradiojaam „läbi kostab“. Üldse — „kassikontsert“ oli natuke liiga pikk, kuid see on ka maitse ja — närvid asi. Paroodia enese ettekandmine hertsogi (E. Türk) ees oli järjestatud hästi, mainin omapärasest esitlemist üldiselt ja üksikhaaval.

Selle vastu kõneledes metsastseenidest, pean avaldama mõningaid ebameeldivaid tähelepanekuid, nimelt, et armastaja-paarid olid asetatud väga ebamugavatesse poosidesse (nimelt astmikule), kuid nähtavasti oli lavastaja tahtnud nii kujutada „karsket sängi“. Titania magas mugavamalt, ta magas aga vist ka enam.

Pr. Teetsoviga (tema mängiski Titaniat) võis olla täiesti rahul. Haldjad olid natuke liiga inimlikud ja vähefantastilised.

Liikumisujuht hr Rood oleks pidanud enam selle eest hoolitsema. Kostüümid, ja, neid võis rahuldustundega vaadata.

Eriti märkida tuleb väikest Pukki, keda pr. Suvorova mängis temperamentikalt ja kellel oli tore mask. Oi, lapsed oleksid näitlejat veel enam suutnud hinnata kui mina! Tema oli ka, võib-olla, „Suveööunenäo“ parimaid kujusid.

Ebaõnnestunumaid tuleb otsida armastajate hulgast. Hermia (L. Pirn) oli külm ja tundevaene ning Lysanderil (V. Kurg) polnud mingit tuju teda metsas kohata, kuigi ta seda mõnikord publikule katsus selgeks teha, ja tal näis isegi päris heameel kui puhkama heites Hermia teda enesest tõrjus. Romaniline stseen kadus kui vette. Sõnad kahvatusid ja tunded jäätusid.

Demetriusel (J. Pöder) oli alati raske hingelist ja kehalist seisukohta võtta, seisukorrast laval aru saada. Näitleja oli mõnikord üllatatud seal, kus ta võis väga rahulik olla ja rahulik seal, kus ta pidi üllatatud olema.

Näitleja väljendusvõimalused on kuuivanud nii kokku, et tema esinemist laval võib pidada ülljulgeks.

Helena — H. Türk elustas vaevalt kurba triot. E. Türk ja L. Reiman (Hippolyta) esinesid tagasihoidlikult ja sellega sümpaatselt.

Nii oli pettumustunne põhjendatud. Muidugi aitas palju parandada siduv muusika (I. Simmi juhatusel), Anilane — L. Vaino tantsupaargi, milles viimane esines õige paenduvana ja meeldivana, kuid sellest oli vähe, silmatorkavaid puudusi ei saanud teha olematuks. „Vanemuise“ näitlejad ei hingesta mängu, ilmuvad lavale mehhaaniliselt ja lahkuvad pea alati rõhutatud lausega. Affektides sattuvad nad liialdustesse, väljendus kasvab suuremaks kui tunne, kuna reegel nõuab ümberpöördu. Võiks eeskujuks tuua Jurovskit, kel ka kõige tugevam ekspresioon on tundeist ületulvav.

Br. Päril.

IX Edustuse 6. koosolek.

26. sept. 1930, kell 21.

Koos on 19 esindajat ja koosolek algab kl. 21.40 Hiljem on koos 21 kaasvõitlejat.

Päevakorda täiendatakse punktiga seisukoha võtmiseks ülikooli õppe- raha tõstmise puhul ja kujuneb siis järgmiseks: Protokoll, ülevaade suvisest tegevusest, esindajate määramine 5. üliõpilaspäevadele Soomes, toetusnädala toimikonna kujundamine, valimised, seisukoha võtmine ülikooli õppemaksu tõstmise puhul ja läbirääkimised

Juhatab ksv! Paalman, protokol- lib ksv! Pärtelpoeg.

1.

Protokoll kinnitatakse ilma sõnavõtmisteta 20 häälega poolt 1 era- pooletu.

2.

Ksv! abiesimeks, kes suve jook- sul Üliõpilaskonna tööd juhtinud ei ole ametikohuste tõttu ilmunud, mis- tõttu suvisest tegevusest ülevaatega juhatuse osas esineb ksv! M u h e l, kes toonitab, et suve jooksul ei ole põhimõttelisi küsimusi esile kerkinud ja on jätkatud kevadel ettenähtud tööd. Ülevaates märgib ksv. Muhel CIE spordiolümpiaadi 1.—10. augusti Darmstadtis.

Teine ettevõtte, mis natukene poliitilist ilmet kandis, oli Poola presi- dendi vastuvõtmine Tallinnas. Orga- nisatsioonide esindajate koosolek ot- sustas saada vastuvõtule igast orga- nisatsioonist ühe esindaja, kuid vä- lissministeerimi soovi kohaselt käis vastuvõtul ainult üliõpilaskonna 3 esindajat — ksv!! Kauts, Raudsepp ja Pärtelpoeg.

Kogu suve kestsid eeltööd SELL-i olümpiaadiks, mis ära peeti Tallin- nas 13. ja 14. septembril. Ühes olümpiaadiga korraldati ka jalgpallitur- niir, kuid kahjuks läks see mitmesu- gustel põhjustel luhta. Aineliselt tõi olümpiaad ümmarguselt 1200 kr. puu- dujäägi 1930 kr. kulude juures.

Ksv! Paalman täiendab veel üle- vaadet kevadise SELL-i konverentsiga Helsingis, kuid täpne aruanne kon- verentsist tuleb ühes resolutsiooni- dega kinnitamisele.

Välisloimkonna suvisest tegevu- sest ülevaate annab ksv! Peri. Kavaretud ekskursioonid ei ole korda läinud; need on osavõtjate puudusel ära jäänud. Seda elavam on olnud üliõpilasvahetus; Eestist on sõitnud Soome kohtadele 17 ksv! ja Soo- mest Eestile 14 ksv!.

Majandustoimkonna aruande esi- tab ksv! M a r m o r, andes ka sõb- gisaali läinudaastase tegevuse üle- vaate (1. sept. kuni 1. juulini). Kõõki

on kasutatud 98842 korral, kusjuu- res keskmine kuu lõunatajate arv on olnud 10982. Keskmiseks lõuna hin- naks oli 42.2 s. Tegevusaasta aru- anne on tasakaalus 4.605 683. s., kus- juures on ülejääk 11 098 s.

Lugemislaua tegevuse ülevaate esi- tab ksv! K a l l i i t s ja „Üliõpilaslehe“ oma ksv! Siil.

Peale üksikute sõnavõtmiste ksv!! Tubariku, Marmor ja Kallitsa poolt minnakse päevakorras edasi.

3.

Üliõpilaskonna esindajateks 5 Üli- õpilaspäevadel valitakse ühel häälel ksv! Paalman ja hääleelanumusega ksv!! Karro, Rutoff, Marmor, Siil, Vahrberg (viibib Soomes). Üliõpi- laskonna kulul sõidavad juhatuse ettepaneku kohaselt 4 esindajat.

4.

Peale vastuväidete ksv! Tubariku poolt, nagu oleks toetusnädala küsi-

Ksv! Otto Leesment.

Üliõpilaskonna tegelane ja hõimu- asjade ajaja kauemat aega. Prae- gu — kaitseväeteenistuse tõttu — ajutiselt erusse lastud.

muse otsustamine varajane, kuna ei ole vastu võetud eelmise toetusnädala aruanne, ja vastuseletuste, et aruan- net vaatab praegu läbi revisjoni toi- mikon, valitakse juhatuse (ettepaneku kohaselt 5 liikeline toetusnädala kom- misjon, millel on liikmete juurdekoop- teerimise õigus ülikooli õppejõudude, vilistlaste, majandustegelaste j. n. e. keskel. Toimikonda valitakse ksv!! Marmor, Muhel, Otsason, Kiiman ja Kauman. Ksv! Huik (org-matu keel- dub kandideerimast.)

5.

Välisloimkonna lahkunud juhataja ksv! Vahrbergi asemele valitakse toimikonna juhatajaks ksv! Peri, toi- mikonna liikmeks ksv! Peri asemele valitakse ksv! Tikenberg.

„Üliõpilaslehe“ toimetuse liikme lahtisele kohale ülesseatud kandidaat F. Huik (org-matu) keeldub, mille järe- le ksv! Karro kõneleb org-matude püüvast, põhjendamatu opositsioo- nitamise tahtest ja tema ettepanekul tehakse läbirääkimisteks kandidaatide suhtes kl. 21.30 koosolekule vaheaeg.

Koosolek algab uuesti kl. 23.46 ksv! Tubarik deklareerib veel kord organiseerimatute opositsiooni jää- mist, nõudes organiseerimatutele toimikonna juhataja kohta. Kuna vä- lisloimkonna juhataja kohale ülessea- tud organiseerimatute kandidaat läbi ei läinud, keelduvad nad koostööst. Kõneleja toonitab veel, et koalitsioon ei suutvat kohti täita.

Juhataja teeb teatavaks, et vahe- peal on ksv! Pasternack revisjoni toimikonnast lahkunud, mille peale valimistele asutakse.

„Üliõpilaslehe“ toimetusse valitakse ksv! Järve, majandustoimkonda ksv! Pasternack. Revisjoni toimikonna 2 liikme kohale esitavad ootamatult ka organiseerimatud kandidaate, mille järele teised kandidatuurid tagasi võe- takse ja toimikonna liikmeteks vali- takse ksv!! Kruus (maak. kogud) ja Tubarik (org-matu).

6.

Juhatus esitab ettepaneku, et astu- takse samme Ülikooli Valitsuse ees õpperaha tasumise võimaldamiseks kahel tähtpäeval osade kaupa. Stipen- diumite määramise asjus näeb juha- tus tarviliku olevat märgukirjaga pöörduda Ülikooli Valitsuse poole, et stipendiumite arvu suurendatakse, samuti et suurendatakse stipendiumite määra. Omal ajal kui õppelaenu sea- dus riigikogus eitavalt otsustati, anti ka üliõpilaskonna esindajatele vabariigi valitsuse poolt lubadus stipendiumite suurendamiseks. Seni ei ole see täitmist leidnud ja õppemaksu uue tõstmise, vaatamata üliõpilaskonna

märgukirjale, on õige aeg ja kohus seda lubadust meelde tuletada ja täitmist nõuda.

Juhatuse seisukohad võetakse vastu 21 häälega poolt ja maakondliste kogude esindaja Kruusi erapooletuks jäämisel.

7.

Läbirääkimiste all võtab ksv! Huik üles n. n. sotsiaalküsimuste konverentsi kokkukutsumise küsimuse, kus leiaks käsitlemist näiteks üliõpilaste töövõimalused peale ülikooli, töövõimalused stuudiumi kestel, omaabi ettevõtted, haigekassa, õppelaenu

fond, kehakasvatuse ja kõiksugu teised üliõpilaskonda huvitavad sotsiaalse iseloomuga küsimused — korteri olude j n e. kohta. Küsimus tekitab elavaid vaieldusi, kuna leitakse ühelt poolt, et samasuguseid küsimusi võib käsitleda toetusnädala ajal ega ei leita erikonverentsiks tarvidusi. Neile näidetele raiutakse organiseerimatu esitajate poolt ägedalt vastu ja katsutakse korduvalt lõendada, nagu ei tahaks enamuse vähemuse algatusi läbi viia.

Läbirääkimiste kestel minnakse isiklikuks, ning polemiseeritakse ägedalt ksv!! Marmor, Tubariku ja Huigi vahel. Viimaks leitakse, et

toetusnädala toimkond, mis juba esmaspäeval kokku astub, kaalub lähemalt võimalusi, kuid võrd saab ettepanekut ühendada toetusnädalaga ja minnakse siis päevakorras edasi.

Ränkadele vaieldustele satutakse ksv! Kallitsa poolt esitatud seisukohade puhul käsiraamatukogu täiendamiseks. Vaieldused, mis peajasjalikult sünnivad ksv!! Kallitsa ja Tubariku vahel, omandavad isikliku laadi ja muutuvad igavaks. Tõstetakse ülesse kvoormi küsimus ning selle puudumisel lõpeb koosolek kl. 1. õösel, ilma et esitatud seisukohti oleks ära otsustada saadud.

Akadeemilisi teateid.

Ak. hõimuliikumise keskkorralduslikust tööst.

Üliõpilaste Hõimuesinduse koosolek.

Läinud aastal Tartus kasvanud hõimuelevus ja eelseisvad üliõpilaspäevad on virgutanud suviunest meie akadeemilise hõimutöö keskkorraldused vaevast semestri alates. 23. septembri õhtuks oli kokku kutsutud üliõpilasmaja üliõpilaste Hõimuesinduse koosolek ja 26. sama kuu päevaks sinnasamasse Akadeemilise Hõimuklubi korraline peakoosolek.

Üliõpilaste Hõimuesinduse koosolekule oli ilmunud peale Ak. Hõimuklubi juhatusel liigete ja üliõpilaskonna juhatusel ja Välisloimekonna esindajate Ü. S. Concordia, korp. Vironia, korp. Frat. Estica, naiskorp. Indla, E. N. Ü. S.-i, E. Ü. S. Põhjala, naiskorp. Lembela, E. Ü. S.-i, Liivika, korp. Salsala, korp. Revelia ja naiskorp. Filiae Patriae esindajad (kuna peale selle Hõimuesinduse tööst seni on veel osa võtnud E. Ü. S. Veljesto, naiskorp. Amicitia, E. N. Ü. S. Ilmatar, Ü. S. Raimla, korp. Rotalia, korp. Frat. Tartuensis ja t. orgide esindajad). Koosoleku avab ja juhatab Hõimuklubi esimees prof. dr. Julius Mägiste, kelle asemikuks valitakse Liivika esindaja E. Juust

Sõna saab Hõimuklubi sekretär Ilmar Tõnisson, kes tutvustab organisatsioonide esindajaid Ak. Hõimuklubi

töökavatsustega algavaks aastaks. Eriine rõhk töökavas on asetatud üliõpilaskorralduste kaaskorralduste Hõimuesinduse kaudu. Selle kaudu tuleb edasi arendada ja levitada neid algteadmisi hõimumaast, mille rajamisele tahab Hõimuklubi asuda oma liikmeskonnale korraldades lühida ja populaarse soome keele kursuse (prof. Mägiste ja lektor pr. Suuts). Üliõpilaskorralduste nii moraalse, tehnilise, kui ka vaimset kaaskorraldust vajab Ak. Hõimuklubi eriti suuremate (maksuliste) hõimutööde läbiviimisel, nagu üks on mõeldud käesoleval aastal Liivi rahvamaja ehitamistoeamiseks. Aga ka vähemaid õhtuid ja korraldusi tuleks teha orgidel kas oma liikmeskonna kaudu, või koguni üle võttes tegelikke korraldustöid. Intiimõhtuid kavatses Hõimuklubi toime panna soome keeleharjutuse eesmärgil. — Kõige tähtsam punkt organisatsioonide otsesel kaaskorraldustel Hõimuklubile oleks ajakiri „Eesti Hõimu“ ülevõtmine.

„Eesti Hõimu“ väljaandmise küsimuse kaalumiseks ja korraldamiseks valitakse Hõimuklubi juhatusel lisaks 3-liikmelise toimkond: ksv. R. Evert (Filial Patriae), J. Libe (Sakalanus), Ed. Roos (EÜS).

Läbirääkimistel rõhutab korp. Sakala esindaja J. Libe eriti üliõpilaskorralduste tehnilise kaaskorraldustel Ak. Hõimuklubile. Teeb ettepaneku, et kõik üliõpilaskorraldustel registreeriks Ak. Hõimuklubi juures omad hõimuisulid ed ettekanekkoosolekud. Ettepanekut pooldatakse. Teiseks soovib kaneleja

Ak. Hõimuklubil korraldada lühikesee soome keele õpperaamatu väljaandmist, mispeale talle vastatakse (prof. Mägiste ja Tõnisson), et niisuguseid õpperaamatuid mitugi teoksil.

EÜS-i esidaja Eduard Roos rõhutab enam organisatsioonide kaaskorraldustel: nad võiksid hankida referente, aidata kaasa eeskätt „Eesti Hõimu“ toimetamisel j. n. e.

Üldse toimus üliõpilaste Hõimuesinduse esimene töökoosolek asjaliku koostöö lähe all. Kõik esindatud organisatsioonid (kui ka mõned mitte kohale jõudnud esindajad pärast koosolekut) rõhutasid oma valmisolekut Ak. Hõimuklubi töötoetamiseks.

Ülikooli lõpetasid:

Usuteaduskonnas: Matt Lillipuu ja Wolfgang Seesemann.

Filosoofiateaduskonnas: Oskar Barlo (eesti keel), Elfriede Jaska (eesti keel), Amanda Leinvald (inglise filoloogia), Emilie Maltten (eesti keel), Leida Oleski (inglise filoloogia), Felix Pettai (eesti keel) ja Gustav Ränk (etnograafia).

Mag. chem. Hans Sossi

on kinnitatud Ülikooli Valitsuse poolt teaduslikuks stipendiaadiks.

Dr. E. Öpik,

astronoomia observaator, sõitis Harvardi ülikooli kutsel Ameerika Ühendriikidesse.

Selle Hõimunumbri toimetamisel ja kaastöö hankimisel on olnud abiks Ak. Hõimuklubi juhatus.

Vastutav toimetaja: **Erich Siil**. Tegevtoimetaja: **Bertram Karro**. Liikmed: **Peeter Järve, Jaan Ots**.
Väljaandja: **Tartu Üliõpilaskonna Edustus**.

KODUMAA VABRIKUTE RIIDEKAUPLUS

KÖNET. 18-03

HEINRICH TOFER

TALLINN. S. KARJA T. 15

MÜÜRIVAHE TAN. NURGAL

*Iga kodanik saagu
kodumaa riide tarvitajaks.*

Puuvillase- ja villase riide jaoskonnad
rahuldavad oma suure väljavalikuga
iga nais- ja meeskodaniku tarvidused.

**Tartu Üliõpilaskonna
kogumiskoht
on**

Kohvik ja kondiitriäri

E. Raudsepp

Lossi tän. 1.

Muusika 5—8 p. l.

Kondiitriäri ja kohvik
H. Feischner

Tallinnas

Harju 45. Telef. 19-50.

PIIRITUSEPUHASTAMISE VABRIKUTE O.Ü.

(Rosen & Ko.)

„TALLINNA VIINAVABRIK“

ühes parfümeeria ja kosmeetika osakonnaga.

I ERIALA: Crème de Mandarine, Kümmel, Pomerants, Vene vodka, Brandi V. S. O., ***, **, Standart Extra jne.

II ERIALA: Eau de Cologne — triple, double, aux fleurs, hambapasta „Sanadont“, puuder jne.

Kõiksugu napsid, liköörid ja nalivkad on saadaval kõikides suuremates kauplustes, restoraniides ja suuremal arvul vabriku laos.

Kuldauraha Pariisi näitus. 1924, Grand Prix Tallinnas 1925.

TALLINN,

MEREPUIESTEE 15.
KÖNETRAAT 304-26.

Rätsepaäri A. Muršak

Tartus, Uueturu 9.

(Akadeemil. Kooperatiivi rätsep)

Võtab vastu kõiksugu tellimisi meesterahva üllriiete peale. Tööd tehakse kõige viimaste Viini moodide järele.

Üliõpilastele hinnaalandus.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

MOODSAD MÖÖBLID, MIS TEID RAHULDAVAD.

Magamistoad, söögitoad, võorastetoad, nahk-kabnett mööblid

SOODUS JÄRELMAKS!

Palume külastada meie mööbliladu vabriku juures!

A.-S. „MASSOPRODUKT“.

Mööblitehas, Tallinnas, S.-Tartu mnt. 61-d, telef. 308-96.

Tartu Ühispank

TARTUS, Suurturg 18, telef. 141.

Sissekäik Kompani tän. 1, (Eesti Panga vastu)

Asutatud 1921. a.

Annab laenusid mitmesuguste kindlustuste vastu.

Võtab raha hoiule ja maksab kõrgemaid protsente.

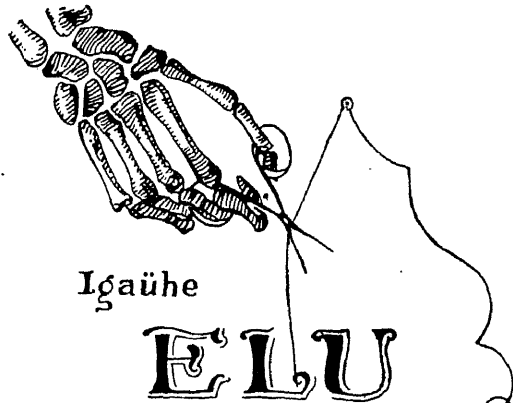
Võtab sissenõudmiseks vekslid, veokirju ja muid dokum.

Saadab raha igasse kodumaa linna ja alevisse ja toim. kõiki panga operatsioone.

Panga juures asub kinnitusseltsi

„EESTI UNION“ peaagentuur.

JUHATUS.

Igaühe

E L U

ähvardab

kõigevõimuline **SURM.**

Julgelt tulevikku

võib vaadata see, kelle elu on kindlustatud suuremas ühistegelises kindlustusseltsis. Üliõpilastele soodsad kindlustusviisid, odavama algpreemiaga esimeste kindlustusaastate vältel.

„EESTI“ asutatud 1907. aastal.

Seltsi valitsus:

Tartus, Suurturg 10, omas majas.

DAAMIDE,
HÄRRADE,
JA TEAATRI
COIFFEUR J. LUKSEP.
TARTUS, KÜÜNI 3.

- Alandatud tööhinnad -

Habemeajamine	20 s.
Juukselõikamine	40 „
Lokkimine	50 „
Manicure	75 „
Kulmude ja ripsmete värvimine	50 „
jne, jne.	

Äris töötavad ainult täiesti vilunud diplomeeritud tööjõud. Eeskujuline puhtus. Ootamist ei ole.

Kõige austusega J. LUKSEP.

Kõik ettevõtted

kuulutavad

„Üliõpilaslehes“,

sest

„Üliõpilaslehte“ loeb kogu akadeemiline pere.

Kuulutuse hinnad:

Kaaneküljed, tekstile celnev lehekülj ja teksti sees à kr. 60.— lehekülj. Esimene kuulutuse külj ja tekstile järgnev lehekülj à kr. 50.— Teised kuulutuse küljed à kr. 40.—

Korduvad kuulutused hinnaalandusega:

2 korda — 10 0/0, 3 k — 15 0/0, 4–5 k. — 20 0/0, 6 ja enamkordsed — 25 0/0.

„Üliõpilaslehe“ toimetus asub Tartus, Üliõpilasmajas III kord. Kõnetunnid teisip. ja laup. kl. 15–16.

— TARTUS —

Kaubahoovis 2

Telef. 4-81

Promenadi 2

Telef. 13-54

***Saada kõiki hooaja kaupu, nagu:
kaabud, jumperid, pesu jne. jne.***

Hinnad võistlusetä.

Üliõpilastele hinnaalandus.

Aktsiaselts

Eesti Reisibüroo

Peakontor : Tallinn, Pikk 6, tel. 433-20 & 433-21.

Osakond : Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72.
Pärnu, Rüütli tän., Endla majas, telef. 113.

Telegrammide aadress : „ERBO“, Tallinn, resp Tartu, Pärnu.

Raudteepiletite eelmüük:

- Kodumaal kõikidesse jaamadesse.
- Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esitused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt.

Ringreisupiletid turistidele.

Rahavahetus ja valuuta müük reisijatele.

Välismaa passide ja viisumite muretsemine.

Laevasõidupiletid kõikidele kodumaa ja Baltimere liinidele.

Ulgumere piletid Inglise, Saksa, Prantsuse Rootsi ja Ameerika liinidele.

Kanadasse piletid Canadian Pacific Railway Co. liini peale.

Õhusõidupiletid „Aero“ ja „Deruluft“ liinidele.

HAMBURG-AMEERIKA LIINIL

Kesk- ja Lõuna-Ameerikasse
kui ka kõigisse maailma-
jagudesse iga-aastased
**kosutus- ja lõbu-
reisid**

Lähemalt

CARL F. GAHLNBÄCK'i

juures.

Tallinn, Vana Viru 11.

Telef. 81 ja 704.

INGLIS MAGASIN

• **H. GUTKIN**

TALLINNAS, VIRU 4, TEL. 9-46.

*Inglis kalev, plüüsh, villane-
siidi-, voodri-, suve- ja pesu-
riie suures valikus.*

Müük suurel ja väiksel arvul.

Parimast

parem on

EAU DE
COLOGNE

FEI WAL

KREENHOLMI PUUVILLASAADUSTE MANUFAKTUURI O.-Ü.

Asutatud 1857. a.

Ketrusevärtnaid 500.000

Kangrutelgi . . . 5.000

Valmistatakse:

Puuvillariiet igat seltsi, pleekimata ja pleegitud
ja värvitud lõnga, sukalõnga ja vatti.

VABRIK: Kreenholm. Narva kaudu. VALITSUS: Tallinnas, Pikk 68, telef. 426-63.

LADU: Tallinnas, S.-Karja 13.

Teater-restoraan ja suviaed

„ESTONIA“

Tallinn, Estonia puistee 6. Telef. 31-05.

Iga päev kella 1—5 p. l.

LÕUNAD

Muusika kella 2—4 päeval.

Iga õhtul

KABAREE

parimate kodu- ja välismaa
näitlejate osavõtul

ORKESTER:

„THE MURPHY BAND“.

DANCING-PALACE

„GLORIA“

Parim ja mugavam
restoraan-kabaree

:: :: Eestis :: ::

Tallinn, Vabaduseplats 3-a.

Telef. 18-62.

Iga õhtul

KABAREE

JA

T*A*N*T*S

Valgustatud tantsupörand.

TANTSUORKESTER:

„THE HAPPY SEVEN“.

Ilmus trükist.

P. BONFANTE

Ilmus trükist.

Rooma õiguse ajalugu

3-nda täiendatud väljaande järgi tõlkinud ERNST EIN, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna õppeülesandetäitja. 528 + XII lk. + analüütiline nimestik.
Hind 8 kr. 75 senti.

«Käesolev käsiraamat taotleb eesmärgi pakkuda rooma õiguse arenemise üldist kasvatist nii tema allikais kui ka tema avalikes ja erainstituutides».

AUTOR.

«Teose eesti keelde tõlkimiseks valimisele loodan eriteadlaste ja asjatundjate heakskiitu ilma pikemata, sest raamatu autor on sedavõrd tuntud teadusilmas...»

TOLKIJA.

Tõlge on korraldatud vastavalt meie ülikooli õppekavadele ja loengute ulatusele.

SAADAVAL PARIMAS RAAMATUKAUPLUSTES.

Pealadu:

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

TARTU, JAANI T. 7, TEL. 63.

DISKONTO PANK A. S.

TALLINNAS, PIKK 11.

Telegram. address: „DISCONTOBA“.

Telefonid: (2)19-79, 432-46, 434-18.

TOIMETAB

KÕIKI PANGAOPERATSIOONE
SISE- JA VÄLISMAAL.

R. Jakobsoni

kübara-, mütsi- ja karusnaha-kauplus

Tartus, Uueturu tn. nr. 8.

Rohke valik maitsekaid väljamaa kaabusid, värvit
tekleid ja igasugu teisi mütse.

!! Rikkalik valik igasugu karusnahku !!

Tellimised täidetakse omas töökojas organisatsiooni
nide ja koolide kui ka teiste mütside ja karusnaha
tööde peale

Töö kiire ja korralik. Hinnad mõõdukad.

Spetsiaal

Riide- ja rätsepaäri

Carl Wengerfeldt

*

Tartus, Rüütli tän. 7. Kõnetr. 6-18

Kiirpressimine,
keemiline puhastus, värvimine
ja plisseerimine

Hoff-Man's Method

Tartus { Rüütli tänav 11
Riia tänav 41

Töö kiire, hinnad võistlemata. Ootamiseks
erilised ruumid.

„Üliõpilaslehe“
toimetus ja talitus

avatud teisip. ja laupäeval
kella 15—16.

Üliõpilasmaja III kord.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—1929
aastakäigud ja üksiknumbreid.

Vanemad aastakäigud 20% hinnaalandusega.

**TRÜKIKODA
ED. BERGMANN**

TARTUS, JAANI T. 15

RAAMATUTRÜKIKODA
KIVITRÜKIKODA
KÖITEKODA

*

Valmistatakse mait-
serikkalt, odavasti ja
kiiresti pidupileteid, kava-
sid, kuulutusi, igasuguseid
laululehti, nimekaarte, kvii-
tungi- ja tsekiraamatuid, plan-
kette (arve-, kirja- jne.) — üldse
kõiki trükiteid kodumaaparimate
jõudude juhatusel ja kaastegevu-
sel täiuseni viidud sisseseade abil.

OSKAR STUDE

TALLINNAS.
EKSPEDITSIOONI ÄRI.
ASUT. 1882. A.

RAUDTEE AMETLIK SPEDITSIOON.

∴ KORRASTUS — INKASSO — KINNITAMINE. ∴
LAEVAAGENDID.

OMA PUKSIIRID JA LAOD RAUDTEEÜHENDUSEGA.

OSAKONNAD:

PÄRNUS, PÜHAVAIMU 8,
TARTUS, JAANI 24,
VALGAS, MALEVA I,
VILJANDIS, LOSSI 8,

NARVAS, KIRIKU 22,
VÖRUS, JÜRI 13-b,
PÖLTSAMAAL, LOSSI 15.

TELEGRAMMI AADRESS IGAS KOHAS: „S T U D E O S“.

Thomas Clayhills & Son

TALLINN

Speditsioon — Laevaagentuurid — Lastimised

Oma aidad raudteeühendusega.
Oma vedurlaevad ja praamid.

Korrapärane laevaühendus:

Tallinn — Stokholm ja Tallinn — Stettin

AGENDID:

Bergenske Baltic Transport Ltd.	Danzig
Saksa Ida-Liin	Stettin-Hamburg
Pärnu Laevaühisuse A-S.	Pärnu
Ernst Russ	Hamburg
Stettini Aurulaeva-Komp. A-S.	Stettin
Stokholmi Laevaühisus A-S „Svea“	Stokholm
Worms & Ko.	Le Havre

Telegrammide aadress: CLAYHILLS — TALLINN. *

Telef. 1-18, 26-76.

Kohale jõudnud suures valikus:
erilised moeuudised
kodu- ja inglismaa
ülikonna-, palitu- ja püksiriidetest.

Oma eesõigustatud mustrid. Hinnad võistluseta kogu Eestis.

M. JÄNES'E suuräri

TARTUS, KAUBAHOOV 10-11-12. TELEF. 5-91. ASUT. 1899.

R. VÕSU

Suurturg 20, Tartu Panga majas,
tel. 7-25.

Veinid, napsid, liköörid

kõige suuremas valikus.

Konjakid: Cango, Cognac ***
Edmond Dupuy
ja kõiksugu

Luscher & Matieseni veinid

suurel ja väikesel arvil.

Üliõpilasorganisatsioonidele
ja üliõpilastele % %.

Rikkalikum valik maiustus- ja ko-
loniaal-kaupadest.

P. Laursoni

Pesumaja ja keemiline
riiete puhastustööstus

„Estonia“

Tartus, Gildi tän. 7 ja Tähe tän. 70.

Võetakse vastu keemiliseks pu-
hastamiseks kõiksugu siidi- ja
villaseid riideid. Igasugu läike-
ja lihtpesu pesemine ilma pesu-
lõhkuvate aineteta (kloorita).
Kardinate pesemine ja raamimine.

Töö ja hinnad väljaspool võistlust.